

unicef

voor ieder kind

WHAT
DO YOU
THINK?

MIGRANTEN- EN VLUCHTELINGENKINDEREN IN BELGIË AAN HET WOORD

Dit rapport werd geschreven door Maud Dominicy. Met dank aan Cédric Vallet die de tekst aandachtig nalas en voor de eindredactie instond. Dank ook aan Greet De Ridder, Nathalie San Gil en Philippe Henon voor hun kostbare hulp bij het nalezen en bewerken van het rapport. Dank aan Dominique Ceuppens en Rudi Decort. Tot slot danken we ook Sophie Berlamont, Marie D'Haese, Jean-Paul François, Olivier Marquet, Ulrike Nackaerts, Julie Piette, Anne Catherine Rasson, Pascale Recht, Charlotte Van den Abeele en Anneleen Van Kelecom voor hun aanwezigheid en hulp gedurende het volledige proces.

UNICEF België wil ook de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD) hartelijk danken voor de financiële steun die het voor de opstelling van dit rapport ontving.

Fragmenten uit dit rapport mogen vrij worden gereproduceerd indien de volgende verwijzing wordt toegevoegd:

'Migranten- en vluchtelingenkinderen in België aan het woord', 'What Do You Think?' Rapport, UNICEF België, 2018.

'What Do You Think?' wil kwetsbare kinderen een stem geven. In 1999 ging UNICEF België met dit initiatief van start om de meest kwetsbare kinderen en jongeren aan het woord te laten (migranten- en vluchtelingenkinderen, kinderen met een handicap, zieke kinderen, kinderen in de psychiatrie, kinderen die in aanraking komen met het gerecht, kinderen die getroffen worden door armoede). Zo wil UNICEF België ervoor zorgen dat zij op het hoogste niveau en door het Kinderrechtencomité worden gehoord (instantie van de Verenigde Naties die toeziet op de eerbiediging van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind).

Foto en illustratie cover:

© UNICEFUN047914Herwig

© UNICEFUN058010anonymous

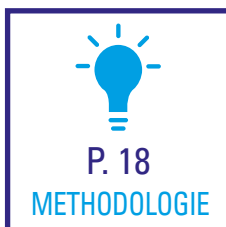
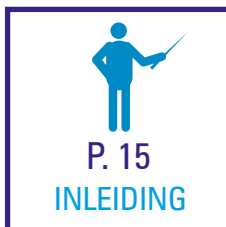
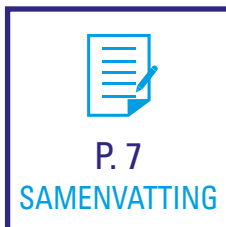
©Ruud van der Graaf

“Als iedereen voor zijn mening kan uitkomen, kunnen mensen hun standpunt, hun manier van leven en hun kijk op de dingen veranderen. We moeten mensen gewoon het recht geven om voor hun mening uit te komen, zoals u dat doet. Dat is het enige probleem. We moeten de mensen aan het woord laten. Misschien merken we dan dat we dingen gemeen hebben. Er zijn dingen waar ik van hou en waar u ook van houdt. We leren elkaar kennen op die manier. Zo ontstaan vriendschappen. En zo komt er liefde.”

- MEISJE, 13 JAAR, CONGO -

INHOUDS- TAFEL

ERVARINGEN VAN KINDEREN IN HUN LAND VAN HERKOMST

P. 26

We missen ons land
Oorlog, onveiligheid en geweld
Discriminatie en ongelijkheid
Armoede en corruptie

P. 28
P. 31
P. 36
P. 40

ERVARINGEN VAN KINDEREN ONDERWEG

P. 42

Een gevaarlijke route
Uitbuiting en arbeid in de transitlanden

P. 43
P. 46

ERVARINGEN VAN KINDEREN DIE IN BELGIË AANKOMEN

P. 48

De verhoopte veiligheid
De familie
De procedure
De opvangcentra
Ondersteuning van de veerkracht: school, ontspanning en vrienden
Minderjarige alleenstaande moeders

P. 49
P. 56
P. 60
P. 71
P. 83
P. 92

VERWACHTINGEN EN DROMEN VAN MIGRANTEN- EN VLUCHTELINGENKINDEREN

P. 102

PRIORITEITEN AFLEIDEN: DE KINDEREN VRAGEN MEER BESCHERMING

P. 106

BESLUIT

P. 108

Aanbevelingen van de kinderen
Aanbevelingen van UNICEF België

P. 111
P. 116

BIJLAGE: DE PARTNERS VAN HET PROJECT

P. 118

“Ik laat mijn stem horen en ik hoop dat iemand me hoort en zegt: ok, we kunnen hier wat aan doen. We kunnen jullie helpen. Zo kunnen we de toekomst tegemoet gaan. En ik zeg het nog maar eens. Voor de duizendste keer herhaal ik het: bekijk de ander gewoon als een mens. U zou me niet moeten zien als een Syrische. Of als een vluchteling. Of als een sjiit. Of een soenniet. Ik ben een mens. Gewoon een mens. Met een hart. U hebt ook een hart. U hebt gevoelens. Ik heb gevoelens. Bekijk me alstublieft op die manier. Als een mens.”

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

VOORWOORD

MIGRANTEN- EN VLUCHTELINGENKINDEREN AAN HET WOORD

Zij vertellen over hun ervaringen en hun rechten in België, in hun land van herkomst en onderweg.

De helft van de vluchtelingen zijn kinderen. Wereldwijd wonen bijna negen miljoen kinderen ver van huis om aan conflicten, geweld en armoede te ontkomen. De overgrote meerderheid van de vluchtelingen wordt opgevangen – veelal in precare omstandigheden – in Azië (50%) en Afrika (32%). Europa werkt hieraan slechts mondjesmaat mee: amper 14% van de vluchtelingen ter wereld wordt in Europa opgevangen.

Sinds 2015 is de 'vluchtelingencrisis' alom aanwezig. Deze crisis – die eigenlijk vooral een opvangcrisis is – staat centraal in de politieke debatten en de media. Maar hoewel we overspoeld worden met informatie, krijgen we bepaalde stemmen bijna nooit te horen. Vooral de meest kwetsbare groepen hebben het moeilijk om aan het woord te komen: de migranten- en vluchtelingenkinderen.

Nochtans leven velen van hen in België. Er wordt hen echter zelden gevraagd om hun mening te geven over hun leven in ballingschap of over de beproevingen die ze tijdens hun lange reis vol hindernissen moesten doorstaan. Zelden krijgen we de kans om te horen wat zij te vertellen hebben over de redenen die hen ertoe aanzetten om hun land te verlaten of over de manier waarop ze in België worden opgevangen.

Toen we hen aan het woord lieten, stelden we vast dat ze er veel behoefte aan hebben om hun verhaal te doen en ons over hun levenservaringen en hun geschiedenis te vertellen. Ze willen hun standpunt verduidelijken en ze willen dat wij als verantwoordelijke volwassenen naar hun verhaal luisteren. Zonder op hen neer te kijken.

Toen ze ons hun mening gaven, spraken deze kinderen – vaak zonder het te beseffen – regelmatig over hun rechten. De rechten die onze besluitnemers steeds in gedachten zouden moeten houden en die zwart op wit in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties staan.

Deze kinderen wilden meewerken. Ze wilden vertellen over de weg die ze afgelegd hadden, over de vele obstakels, het geweld onderweg, ... zodat we hen beter zouden kunnen begrijpen. Deze kinderen wilden dat hun medewerking zinvol zou zijn en ergens toe zou leiden. Dat ze een invloed zou hebben – hoe miniem ook – op de beslissingen die hen rechtstreeks aanbelangen, op de beslissingen over de rechten van kinderen in een migratiecontext.

We mogen nooit vergeten dat migranten- en vluchtelingenkinderen in de eerste plaats kinderen zijn, ongeacht hun migratieachtergrond. Wanneer we naar hun mening luisteren en van hun ervaringen leren, verlenen we hen geen gunst. We geven niet toe aan een gril. Dit is gewoon een basisrecht waarop ze zich mogen beroepen. Deze kinderen zijn namelijk het best geplaatst om hun problemen te beschrijven en hiervoor oplossingen te vinden. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties verleent hen het recht om betrokken te worden bij de beslissingen die hen aanbelangen.

In dit rapport stellen we de getuigenissen van een aantal kinderen voor die we over een periode van twee jaar verzamelden. Zij geven u een inkijk in de denkwereld, de ervaringen, de vreugde en het verdriet van vluchtelingenkinderen in België. Het feit dat we hun relaas ongefilterd weergeven, maakt dit rapport heel bijzonder.

We willen alle kinderen en jongeren die aan het What Do You Think?-project van UNICEF België meewerkten, hartelijk danken. Zonder hen zou dit rapport er nooit gekomen zijn. We danken ook de opvoeders, maatschappelijk werkers en voogden die elke dag met deze kinderen werken en zonder wie we dit project niet tot een goed einde hadden kunnen brengen. In dit rapport laten we dus de stem horen van de migranten- en vluchtelingenkinderen die in België wonen. We kunnen heel wat leren van hun verhalen.

Deze verhalen zijn vaak hard en stuiten tegen de borst. Het is moeilijk om ze te lezen en sommige verhalen zijn nauwelijks voor te stellen. Soms gaan ze ons begrip gewoon te boven. Vele kinderen hebben het over extreem geweld waarmee een kind nooit in aanraking zou mogen komen. Maar hoe verschrikkelijk hun verhalen ook zijn, deze kinderen en jongeren hebben het overleefd. De kinderen die in hun land of onderweg omgekomen zijn, horen we niet. Ook hun stilte moet ons aan onze verantwoordelijkheid herinneren.

Olivier Marquet
Algemeen directeur
UNICEF België

Maud Dominiczy
Child Rights Officer
UNICEF België

©UNICEFUNI167881zaidi

WAARSCHUWING

Gelet op het aantal kinderen dat aan het project meewerkte (170), kunnen we niet zeggen dat deze studie representatief is voor alle migranten- en vluchtelingenkinderen die in België wonen. Dit was ook niet de doelstelling. Het What Do You Think?-project verkoos namelijk een kwalitatieve benadering over langere tijd boven een kwantitatieve benadering.

De meningen die in dit rapport worden vertolkt, geven niet noodzakelijk de standpunten van de kinderen weer over de centra waarin ze momenteel verblijven. Veel van de kinderen met wie we spraken, hadden daarvoor al in verscheidene andere opvangcentra gezeten.

Betreffende de minderjarige alleenstaande moeders wil UNICEF België graag benadrukken dat er op dit moment in België belangrijk werk wordt verricht. We willen de bevoegde instanties bedanken voor de follow-up van de aanbevelingen voor de jonge moeders.

DEFINITIE

In dit rapport hebben we het over migranten- en vluchtelingenkinderen zoals deze term in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties wordt gedefinieerd:

Volgens het Verdrag verwijst het begrip 'kind' naar elke mens jonger dan achttien, tenzij de meerderjarigheid op jongere leeftijd wordt verworven conform de wetgeving die op de betrokkene van toepassing is.

WHAT
DO YOU
THINK?

SAMENVATTING

SAMENVATTING

“ Het was geen keuze: België of Syrië. Er waren problemen in Syrië. Er heerste onveiligheid en er was oorlog. We riskeerden ons leven. We moesten vluchten, een nieuw leven beginnen, een toekomst opbouwen.

Vluchten. Te voet, per boot of met een vrachtwagen grenzen oversteken. Het hoofd bieden aan geweld. Aankomen in België, asiel aanvragen, op adem komen, in een opvangcentrum verblijven, spelen, maar ook omgaan met eenzaamheid, ongewenst gedrag en de eindeloze procedure.”

De woorden zijn van een 17-jarig Syrisch meisje dat zelf al mama van een kleine baby is en het allemaal meemaakte. Zij vertelde over haar vlucht en over de angst en de pijn die zij voelde, net als de 169 andere migranten- en vluchtelingenkinderen die we in dit rapport aan het woord laten.

170 kinderen. 36 nationaliteiten. 66 meisjes. Al deze kinderen getuigden over het unieke traject dat ze aflegden en beschreven hun ervaringen maar ook hun dromen. Zij werden al te vroeg uit hun onbezorgde kindertijd gehaald en waren verplicht om hun land te verlaten. Sommigen alleen, anderen samen met hun familie. Een aantal van hen raakte door deze vlucht ook gescheiden van hun familie. Ze zijn nog zo jong en ze hebben al duizend levens geleid.

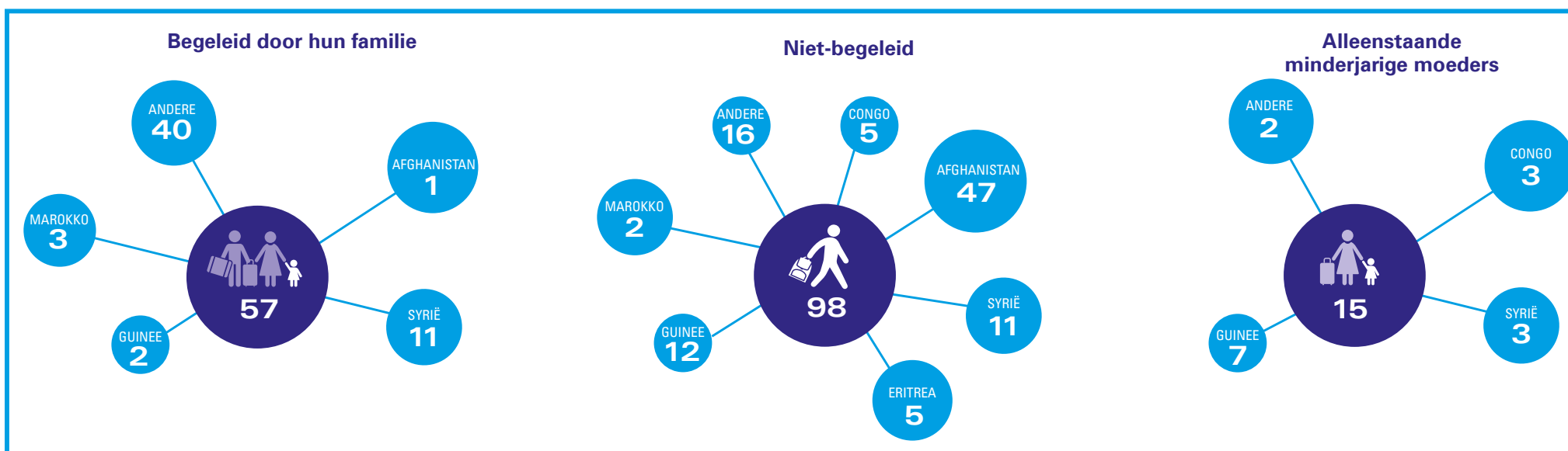
Vandaag wonen deze kinderen in België.

What Do You Think? is een participatieproject. Twee jaar lang verzamelde een team van UNICEF België de getuigenissen van deze kinderen in opvangcentra en scholen. Voor dit rapport bundelden we de ervaringen en standpunten van deze kinderen in de onbewerkte versie in één document dat uitgebreid bij hun wedervaren stilstaat.

Deze getuigenissen zijn niet alleen als documentatiemateriaal bedoeld. Helemaal niet. Met dit rapport willen we een brug slaan tussen de woorden van deze jongeren, die erg gebrand zijn op participatie en de beleidsmakers die vaak ver van hun realiteit af staan. Uit hun woorden distilleren we zeer ernstige en precieze aanbevelingen om de rechten van migranten- en vluchtelingenkinderen te verbeteren.

Die aanbevelingen bezorgen we aan het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties in Genève en aan de politieke beleidsmakers in België.

De profielen van de jonge vluchtelingen en migranten met wie we gingen praten, zijn uitermate divers. De kinderen die ermee instemden om deel te nemen aan het What Do You Think?-project waren tussen acht en twintig jaar oud. In zeldzame gevallen hebben we

Verhouding meisjes/jongens: 66 meisjes / 104 jongens

ook de getuigenissen van meerderjarige jongeren opgenomen, omdat zij als niet-begeleide minderjarigen hun land ontvlucht waren.

Sommigen van deze kinderen hadden het hele traject met hun familie afgelegd (33,5%), anderen kwamen alleen aan in België (57,6%). Sommige gevluchte jonge meisjes waren zelf al moeder van jonge kinderen. Alleenstaande minderjarige mama's maakten 8,8% uit van onze panelgroep. Aan hen besteden we hier bijzondere aandacht.

Tot slot merken we op dat ook de herkomstnationaliteit van deze kinderen zeer divers was. Samen geven zij een caleidoscopisch beeld van de migratie: 48 Afghanen, 25 Syriërs, 21 Guineeërs en 8 jongeren uit de Democratische Republiek Congo.

Wat al hun verhalen gemeen hebben, is dat de migratie-ervaring van deze kinderen recent was. Sommigen waren pas enkele weken vóór het interview in België aangekomen. Anderen waren al enkele jaren in het land. Allemaal bewaarden ze er echter zeer levendige herinneringen aan.

TOTAAL

Afghanistan	48
Syrië	25
Guinee	21
Congo	8
Eritrea	5
Marokko	5
Andere	58
<hr/>	
Totaal	170

Bijna alle kinderen en jongeren verbleven in opvangcentra voor asielzoekers. Wie niet meer in een centrum woonde, had toch in verscheidene opvangcentra gezeten. Alle kinderen en jongeren namen deel aan het project dat gebruik maakte van een participerende methodologie.

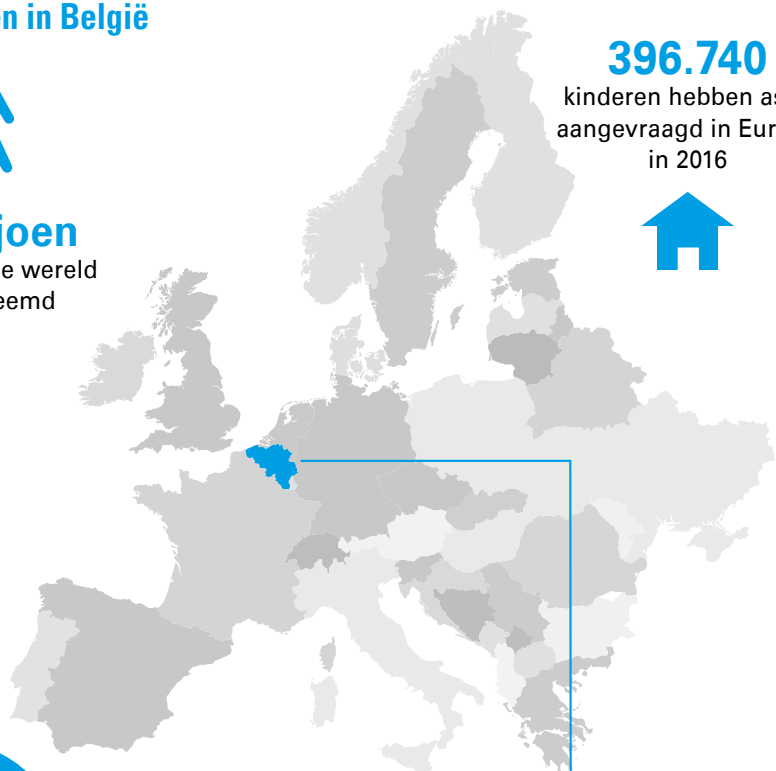
Situatie van migranten- en vluchtelingenkinderen wereldwijd en in België

50 miljoen
kinderen in de wereld
zijn ontheemd

van de vluchtelingen
zijn kinderen

396.740
kinderen hebben asiel
aangevraagd in Europa
in 2016

4.960
kinderen vroegen
asiel aan in België
in 2016

Behoeften waarmee rekening moet worden gehouden

'What Do You Think?' herinnert ons scherp aan wat vanzelfsprekend zou moeten zijn: kinderen hebben behoefte aan bescherming en moeten bij hun familie kunnen zijn. De kinderen herhaalden dit keer op keer.

In dit rapport verdeelden we de getuigenissen van de kinderen in drie grote categorieën. De eerste categorie bevat getuigenissen over hun land van herkomst, heimwee en de redenen van hun vlucht.

In de tweede categorie zitten de getuigenissen waarin de kinderen de omstandigheden van hun vlucht, hun migratietraject en de afgelegde weg beschreven.

In de derde categorie vinden we tot slot de getuigenissen van de kinderen over hun leefomstandigheden in de maatschappij die hen opvangt, hier in België.

Enkele opvallende details uit de verzamelde getuigenissen:

Over het herkomstland:

“ Ik hou niet van het oorlogsgeweld. De kinderen zijn altijd bang om naar school te gaan omdat het oorlog is.

- MEISJE, 15 JAAR, SYRIË -

Heel wat vluchtelingenkinderen werden blootgesteld aan oorlog en onveiligheid. Anderen kregen te maken met geweld en discriminatie, ongelijkheid en armoede. In haast alle gevallen is hun vlucht een traumatische ervaring. De verhalen van de kinderen die voor de oorlog vluchtten, zijn ijsingwekkend. Ze vertelden over de dood, de gedwongen vlucht, kinderarbeid, verkrachting, gedwongen rekrutering, gescheiden worden van hun familie, de honger en de alomtegenwoordige angst. Vele kinderen klaagden ook de discriminatie aan op grond van godsdienst, etnische afkomst, gender of sociale status. Enkele meisjes vertelden hoe ze werden besneden of uitgehuwelijkt. De meeste kinderen hadden het ook over ongelijkheid en corruptie. Ze richtten zich rechtstreeks tot ons omdat in vele landen 'een arm kind van geen tel is'.

Over de vlucht:

“ Opgelet, het is een zeer gevaarlijke weg. Ik zou hen zeggen om uit te kijken voor smokkelaars die gewelddadig zijn en je geld afnemen.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

Op de vlucht werden de kinderen blootgesteld aan misbruik en uitbuiting. Ze vertelden over het geweld van de mensenhandelaars en smokkelaars die hen soms mishandelden of dwongen om te werken. Ze hadden het over de lijken die ze onderweg zagen. Tijdens de reis raakten sommige kinderen gescheiden van hun ouders, broers en zussen. De niet-begeleide kinderen leden onder het feit dat ze hun familie niet konden zien. Ze hadden vaak weken- of maandenlang alleen door landen zoals Libië gereisd waar onveiligheid en afpersing schering en inslag zijn. Zij waarschuwden: onderweg liggen dood, verkrachting, aanhouding en uitbuiting van kinderen op de loer. Sommigen gingen zelfs zo ver dat ze andere kinderen afraadden om zich aan zo'n avontuur te wagen.

Aankomst in België:

“ Je hebt heel wat voordelen in België. We zijn hier veilig en we hebben onze toekomst gered.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

Na alle beproevingen konden de kinderen op adem komen. Toen ze in België aankwamen, voelden de jonge vluchtelingen zich opgelucht. Hier waren ze veilig. Ze associeerden België vaak met vrijheid en bescherming. Het land waarnaar ze gevlucht zijn, is voor hen het land van de hoop: hoop op een beter leven, hoop om zich in de toekomst te kunnen ontplooiën, hoop om naar school te gaan. De kans op een toekomst wordt reëel. Sommigen waardeerden het dat België een land is met wetten en rechten voor ALLE kinderen, inclusief meisjes en minderheidsgroepen. Verder beklemtoonden ze ook allemaal hoe blij ze zijn omdat ze recht hebben op onderwijs. Sommigen legden veeleer de klemtoon op de toegang tot gezondheidszorg en de bescherming tegen mishandeling. Maar bovenal stonden ze zichzelf toe om eindelijk weer te dromen.

© UNICEF / Acros

“ Ik kan me niet concentreren op mijn studies. Niet weten wat er na de procedure met mij zal gebeuren, is als een zware last die op me drukt.

- JONGEN, 17 JAAR, MAROKKO -

Uiteraard is het in België niet allemaal rozengeur en maneschijn voor deze jonge migranten. Ondanks de rust en de bescherming die ze hier ervaren, voelden sommigen zich ook bedrukt door de onvoorspelbaarheid van de procedures die soms eindeloos aanslepen, die hen beletten om plannen te maken en hun al zo broze veiligheidsgevoel ondermijnen. Zullen ze kunnen blijven? Zullen ze moeten terugkeren naar hun land van herkomst? Deze emotionele belasting versterkt de trauma's die aan de vlucht en de ervaringen in hun land van herkomst verbonden zijn. De onbepaalde duur van de procedure vergroot de onzekerheid van de niet-begeleide kinderen met wie we gingen praten. Het belette hen vaak om zich op het heden te concentreren en de toekomst tegemoet te zien.

Het gebrek aan perspectief op het vlak van verblijfsmogelijkheden in België is echter niet het enige probleem waarmee de jongeren hier worstelen. De vluchtelingenkinderen verwezen ook naar het gebrek aan begeleiding door voogden en advocaten. Ze betreurden dat tolken slechts sporadisch worden ingezet of niet altijd betrouwbaar blijken te zijn. De kinderen gaven ook te kennen dat ze in de opvangcentra meer geholpen willen worden en vanaf het begin meer informatie willen krijgen, zodat ze beter zouden begrijpen wat er allemaal met hen gebeurt.

De meeste kinderen die aan What Do You Think? meewerkten, gingen van opvangcentrum naar opvangcentrum. Ze vonden dat deze verhuizingen hen in het geheel niet geholpen hebben en integendeel, hun integratie-inspanningen teniet deden. Over één ding waren alle jongeren het eens: allemaal hadden ze kritiek op de grote opvangcentra. Die zijn niet geschikt om kinderen goed op te vangen. Allemaal zouden ze willen dat België voorrang zou verlenen aan kleine opvangstructuren of gastgezinnen. De kinderen die door hun familie begeleid werden en die jarenlang in een centrum verbleven, gaven aan dat ze alternatieve opvang in een huis of een appartement boven de centra verkozen.

De kinderen willen graag studeren en gaan graag naar school. Ze waren enthousiast en wilden Frans of Nederlands leren, aan activiteiten deelnemen en aan sport doen. Maar buiten de opvangcentra is het vaak onmogelijk voor deze kinderen om aan culturele of sportieve activiteiten deel te nemen.

© UNICEF/JUN057943Gilbertson VII Photo

De meeste jongeren betreurden ook het isolement dat hen in hun gastland te beurt valt. Dat heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat ze in de centra slechts in beperkte mate toegang hebben tot internet (of helemaal geen toegang), wat hen sociaal isoleert. Daarnaast leden heel wat kinderen onder het gebrek aan contact met 'Belgische' kinderen. Ze wilden graag met hen spelen, hen ontmoeten en hen leren kennen om zich beter te kunnen integreren. Onderwijs en hobby's zijn belangrijk voor deze kinderen en jongeren omdat ze hen stabiliteit en hoop voor de toekomst geven.

In dit rapport besteden we bijzondere aandacht aan de getuigenissen van alleenstaande jonge moeders. Zij zijn extra kwetsbaar omdat diverse factoren die tot kwetsbaarheid bijdragen, in hun geval samenvallen: ze zijn minderjarig en alleen, het zijn jonge moeders, ze moeten het zonder familie stellen en ze bevinden zich ver van hun land van herkomst.

Het leven in de grote opvangcentra is niet op deze jonge moeders afgestemd. Dit soort opvang bezorgt hen stress waardoor ze niet voor hun baby kunnen zorgen zoals ze dat zouden willen. Ze vroegen allemaal onderdak (bescherming) binnen een kleine structuur, in een gastgezin of een appartement. Ze waren op zoek naar een rustige omgeving die bescherming biedt. Het gebrek aan informatie en begeleiding is voor deze moeders ook een probleem. Zij willen graag op regelmatige basis ondersteuning krijgen (ook buiten de bezoeken van Kind en Gezin) om in alle vertrouwen voor hun kind te kunnen zorgen.

Het moederschap en studies combineren zonder reële hulp van buitenaf: hoe doe je dat? De jonge mama's vertelden ons dat ze een betere onderwijssteuning nodig hebben om het moederschap en hun studies te kunnen combineren. Sommigen gaven zeer precies aan wat ze nodig hebben: huiswerkondersteuning 's avonds, bijles tijdens de vakanties en kinderdagverblijven die tot 18.00 uur open blijven. Alle mama's maakten zich zorgen over de voeding voor hun baby en over de vaste etenstijden. Verscheidenen onder hen klaagden over de hypoallergene melk die aan de baby's wordt gegeven in plaats van normale melk. Er waren ook klachten over het water dat ze moeten kopen om flesjes klaar te maken, en over het schrijnende gebrek aan middelen om basisproducten als water en voeding te kopen. Vaak hadden ze de indruk niet in staat te zijn om hun moederrol goed te vervullen en soms voelden ze zich miskend.

Voornaamste aanbevelingen

DE TE TRAGE PROCEDURES EN HET GEBREK AAN BESCHERMING HEBBEN VERSCHRIKKELIJKE GEVOLGEN VOOR HET LEVEN VAN MIGRANTEN- EN VLUCHTELINGENKINDEREN. ZIJ RADEN AAN OM OP DE VOLGENDE DOMEINEN ACTIE TE ONDERNEMEN:

- 1** De procedure: werk maken van een procedure die beperkt is in de tijd en van een betere begeleiding door voogden en advocaten. Betere informatie van bij de aankomst.
- 2** De familie: samen zijn met de familie of het contact met de familie kunnen onderhouden. Ze zouden de banden willen aanhalen met vertrouwenspersonen.
- 3** Het opvangcentrum: behoefte aan kalmte, rust, veiligheid en begeleiders die naar hen luisteren. Meer kleine structuren of gastgezinnen voor kinderen die alleen aankomen, en alternatieve opvangmogelijkheden voor gezinnen.
- 4** School en hobby's: meer ondersteuning voor de kinderen die nog nooit naar school zijn geweest of die op het einde van het schooljaar aankomen. Mogelijkheid om aan sport te doen of deel te nemen aan een vrijetijdsactiviteit. Belgische vrienden maken.
- 5** Alleenstaande minderjarige moeders: begeleiding op maat voor jonge meisjes die bijzonder kwetsbaar zijn omdat ze tegelijk mama, minderjarig en alleen zijn, hun familie niet bij zich hebben en vluchteling zijn.

UNICEF BELGIË FORMULEERT AANBEVELINGEN VOOR EEN BETERE BESCHERMING VAN MIGRANTEN- EN VLUCHTELINGENKINDEREN EN STELT VOOR OM OP VERSCHIEDENE DOMEINEN ACTIE TE ONDERNEMEN:

- 1** Luisteren naar de stem van migranten- en vluchtelingenkinderen.
- 2** Migranten- en vluchtelingenkinderen, en in het bijzonder niet-begeleide kinderen, beschermen tegen uitbuiting en geweld
- 3** Een einde maken aan de opsluiting van kinderen die een vluchtelingen- of verblijfsstatuut willen en verscheidene praktische oplossingen als alternatief voorstellen.
- 4** Families bij elkaar houden: dit is de beste manier om kinderen te beschermen en hun een juridisch statuut te geven
- 5** Het onderwijs van alle migranten- en vluchtelingenkinderen voortzetten en hen toegang verlenen tot kwaliteitsvolle gezondheids- en andere diensten.
- 6** Maatregelen treffen om de diepere oorzaken van grootschalige vluchtelingen- en migratiestromen aan te pakken
- 7** Maatregelen tegen xenofobie, discriminatie en marginalisering in de doorreis- en bestemmingslanden promoten.

© UNICEF/UN020049Gilbertson VII Photo

RAPPORT
'WHAT
DO YOU
THINK?'

INLEIDING

INLEIDING

'What Do You Think?' laat migranten- en vluchtelingenkinderen aan het woord. In 2016 en 2017 verzamelden we de getuigenissen van 170 jongeren in België. Deze kinderen konden ons hun mening geven, hun ervaringen vertellen en ons hun wedervaren toevertrouwen. In dit rapport brengen we hierover verslag uit.

Op dit moment leven deze kinderen in vrede. Ze worden allemaal opgevangen in België. De redenen die hen ertoe dwongen om te vluchten en hun thuis achter te laten, hebben hen echter voor altijd getekend. Ze hebben allemaal zware beproevingen doorstaan, ofwel in hun land van herkomst, ofwel onderweg toen ze vluchtten. Twee derde van deze kinderen maakte de reis helemaal alleen binnen een vijandige en soms zeer gewelddadige context. Sommige niet-begeleide jonge meisjes die we ontmoetten, waren zelf al mama.

« What Do You Think ? »
laat migranten- en
vluchtelingenkinderen aan
het woord

Al deze jongeren kregen het fysiek en emotioneel zwaar te verduren. Ze werden weggerukt uit hun land door oorlog, vervolging of armoede. Op hun weg ontmoetten ze pijn en brutaliteit. Ondanks hun jeugdige leeftijd moesten ze op hun vlucht obstakels zien te overwinnen die we ons amper kunnen voorstellen, en werden ze geconfronteerd met dood en afpersing. De vlucht heeft hen uitgeput en voor altijd getekend, maar heeft hen ook gehard. Het merendeel van deze kinderen gaf blijk van een onvoorstelbare veerkracht.

Onze gesprekken met deze kinderen gingen niet alleen over pijn. Integendeel! Deze jonge vluchtelingen en migranten vonden het fijn om met een zekere nostalgie herinneringen op te halen aan de geuren en smaken van hun land van herkomst, en ze vertelden ons ook over wat hen allemaal bevalt in België, met op de eerste plaats de veiligheid.

Hoewel deze kinderen zich hier niet bedreigd voelen, is hun leven toch niet helemaal rozengeur en maneschijn. Ze maakten zich zorgen door bepaalde aspecten van hun opvang. De kinderen spraken met ons over hun angsten en hun behoefte aan meer informatie over wat hen te wachten staat in verband met hun verblijf in België. De onvoorspelbaarheid belet hen soms om plannen te maken en toekomstdromen te hebben.

Net als de meeste kinderen en jongeren willen ze in veiligheid kunnen leven, in België of in hun land van herkomst. Ze willen studeren en beschermd zijn. Maar deze kinderen namen er geen genoegen mee om alleen maar hun mening te kunnen geven. Ze gingen nog een stapje verder en formuleerden aanbevelingen voor de politieke besluitvormers.

In dit rapport brengen we verslag uit over de ervaringen van deze jongeren, over hun angsten maar ook over hun dromen en hun verwachtingen. Deze getuigenissen van jonge vluchtelingen en migranten, die we uit de eerste hand optekenden, zouden een leidraad moeten zijn bij het uittekenen van beleidsmaatregelen op het vlak van kinderrechten. Recht op leven, recht op ontwikkeling, recht op bescherming en – uiteraard – recht op participatie. Alle kinderen hebben namelijk het recht om gehoord te worden in de procedures die hen aanbelangen. Met deze pagina's bouwen we een stukje mee aan het huis van de participatie.

Deze getuigenissen van kinderen zijn bestemd voor het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties en voor de politieke besluitnemers. Het doel is duidelijk: de situatie van kwetsbare kinderen verbeteren en ervoor zorgen dat ze worden opgevangen op een manier die aangepast is aan hun leeftijd en toestand. Maatschappelijke organisaties kunnen deze studie gebruiken om de lokale, nationale en internationale overheden te wijzen op hun plicht om de rechten van migranten- en vluchtelingenkinderen te eerbiedigen.

©Ruud van der Graaf

AANTAL VLUCHTELINGENKINDEREN IN DE WERELD EN IN BELGIË

50 miljoen

kinderen in
de wereld
zijn ontheemd

van de
vluchtelingen
zijn kinderen

396.740

kinderen hebben
asiel aangevraagd in
Europa in 2016

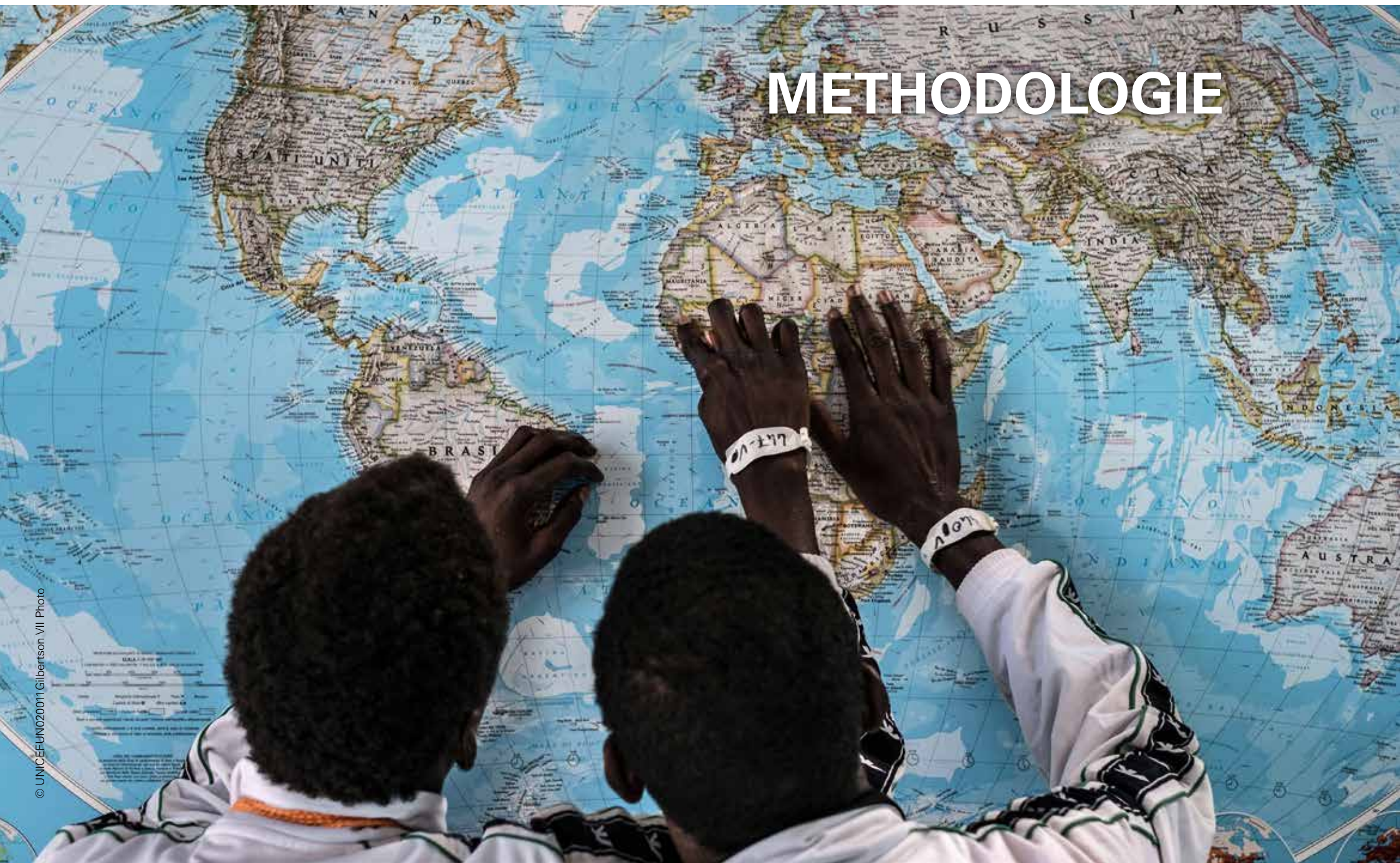
AANTAL KINDEREN DIE ASIEL AANVRAGEN IN EUROPA, MET INBEGRIIP VAN NIET-BEGELEIDE KINDEREN IN 2016

	Ontheemde kinderen	Niet-begeleide kinderen
DUITSLAND	261.380	35.935
OOSTENRIJK	17.125	4.451
GRIEKENLAND	16.900	2.424
FRANKRIJK	12.945	
ITALIË	11.165	
ZWEDEN	9.445	2.200
GROOT-BRITTANNIË	9.200	3.175
ZWITSERLAND	8.930	
BULGARIJE	6.447	2.768
BELGIË	4.960	1.076
NOORWEGEN	1.230	320

BRON : CIJFERS GEBASEERD OP BESCHIKBARE GEGEVENS EUROSTAT OP 3 MAART 2017

METHODOLOGIE

Tijdens de verschillende contacten met de kinderen hadden we het met hen over een aantal problemen. We stelden hen de volgende vragen: Welke ervaringen hadden de kinderen in hun land van herkomst? Wat missen ze, waar houden ze van en wat vinden ze moeilijk? Wat hebben ze onderweg meegemaakt? Welke landen doorkruisten ze vóór ze in België aankwamen? Hoe verloopt hun leven hier? Wat vinden ze leuk in hun gastland en waar hebben ze het moeilijk mee? Welke hoop koesteren ze en waar zijn ze bang voor?

Het vereiste veel tact om deze getraumatiseerde kinderen te laten participeren. Het verloop van zo'n complex proces heeft een belangrijke impact op hoe kinderen zich tijdens en na de interviews voelen. Het is mogelijk dat kinderen onvoldoende vertrouwen hebben om voor hun mening uit te komen of vrezen dat hun getuigenis voor andere doeleinden wordt gebruikt. Het was dus van primordiaal belang om hen op dit punt gerust te stellen. Het was ook nodig om duidelijkheid te scheppen: deze getuigenissen en aanbevelingen zouden geen rechtstreekse impact hebben op hun eigen situatie. Het risico was namelijk reëel dat een dergelijk proces bij de geïnterviewde kinderen valse hoop zou wekken.

Wanneer kinderen dit allemaal goed begrepen hebben, biedt een dergelijk project heel wat mogelijkheden, niet alleen voor de kinderen zelf maar ook voor de opvangcentra, de eerstelijnsorganisaties en de scholen die migranten- en vluchtelingenkinderen opvangen.

Kinderen die hun ervaringen kunnen vertellen en aanbevelingen mogen formuleren, krijgen meer zelfvertrouwen. De professionals die naar hen luisteren en die hen ondersteunen, kunnen duurzame participatieprojecten uitwerken en hun praktijken op de behoeften van kinderen afstemmen.

De participatiemethoden waarvan UNICEF België gebruik maakte, zijn gebaseerd op een reeks principes die een ethische, respectvolle en duurzame participatie van de kinderen beoogden. Bij de uitvoering van het What Do You Think?-project zagen we zeer scherp toe op verscheidene vereisten:

Ethisch

Gezien het moeilijke levenstraject van deze migranten- en vluchtelingenkinderen waren enkele voorzorgsmaatregelen van cruciaal belang. Allereerst moest het kind ondersteund worden en zich op zijn gemak voelen. Het moest weten dat het zich, door zijn mening te geven, niet blootstelde aan geweld, uitbuiting, misbruik of andere negatieve gevolgen.

Voor ons kan dit misschien vanzelfsprekend lijken, maar dat was het niet voor deze kinderen. Er moesten banden worden gesmeed met de vertrouwenspersonen die de kinderen omringden. De kinderen geruststellen zodat ze vertrouwen kregen, was daarbij het allerbelangrijkst.

De kinderen moesten uiteraard worden geïnformeerd over hun recht om bescherming te krijgen. Ze moesten weten waar ze terecht konden om hulp te vragen. Er werd zeer snel beslist dat de kinderen anoniem aan het project zouden meewerken. Dit was een essentiële voorwaarde om hen vrij en in alle vertrouwen voor hun mening te laten uitkomen. In het eindrapport vermelden we alleen het geslacht (meisje/jongen), de leeftijd van de jongere en het land van herkomst. Om de anonimiteit van de alleenstaande minderjarige moeders te garanderen, vermelden we de leeftijd van hun baby en hun land van herkomst niet.

De kinderen die gefotografeerd werden of die aan een video-opname meewerkten, ondertekenden samen met hun voogd of hun ouders een toestemmingsformulier. We ontteden de getuigenissen van alle details die de kinderen in gevaar zouden kunnen brengen omdat ze hen te makkelijk herkenbaar maken.

Vrijwillige medewerking

Kinderen hebben recht op participatie maar kunnen hier niet toe worden verplicht. Deze kinderen werkten dus op vrijwillige basis mee.. De kinderen hadden het recht om te zwijgen over bepaalde thema's die voor hen te pijnlijk of te persoonlijk waren. Er moest hen worden verteld dat ze hun medewerking op elk moment konden stopzetten.

Informatie

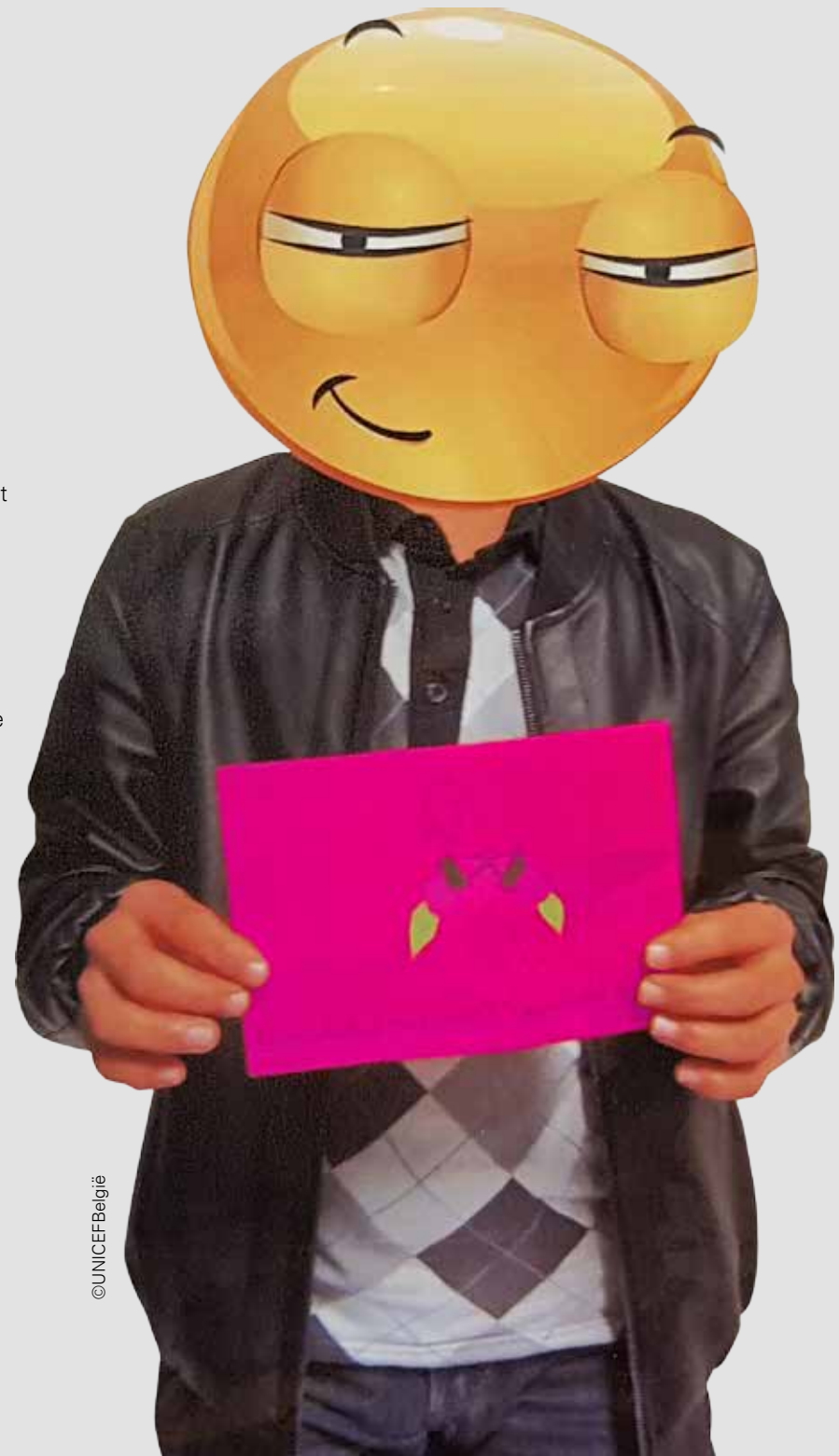
De kinderen moesten weten waaraan ze begonnen. Ze moesten dus informatie krijgen over hun recht om voor hun mening uit te komen en over het feit dat met die mening rekening zou worden gehouden. Ze moesten worden geïnformeerd over de manier waarop hun participatie zou verlopen en over de reikwijdte hiervan. De kinderen moesten ook weten dat hun standpunten en aanbevelingen niets zouden veranderen aan hun individuele situatie, maar anoniem aan het allerhoogste niveau zouden worden bezorgd (Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties en politieke besluitvormers in België) om de situatie van alle migranten- en vluchtelingenkinderen te verbeteren.

Omgeving

Om ook de kinderen aan het woord te laten die het bijzonder zwaar te verduren kregen, was het van cruciaal belang om een beschermende omgeving te creëren die de kinderen vertrouwen inboezemde. Ze moesten vrijuit durven te spreken, maar ze moesten zich ook vrij voelen om te zwijgen over de dingen waarover ze het niet wilden hebben, en zelfs om zich terug te trekken uit het project. Ook het inschakelen van tolken was belangrijk bij het creëren van zo'n omgeving in het geval van kinderen die de taal van het gastland niet kenden.

Duurzaamheid

Het project liep over een periode van twee jaar (2016-2017) in opvangcentra voor vluchtelingen of OKAN-classes voor anderstalige nieuwkomers. We moesten ons aanpassen aan de capaciteit en het ritme van elke structuur, terwijl we tegelijk probeerden om een duurzaam proces op gang te brengen dat niet tot één dag beperkt bleef. Sommige structuren beschikten niet over de vereiste capaciteit om zelf de interviews met de kinderen te doen en schakelden externe vrijwilligers in om de gesprekken te voeren. Anderen deden een beroep op medewerkers van UNICEF. Een aantal structuren ontwikkelde bijzonder vernieuwende methodes om de kinderen te begeleiden en hen te helpen bij het verwoorden van hun ervaringen. Dit droeg bij tot een versterking van de capaciteiten van de professionals die met deze kinderen werkten en hielp de kinderen om zich beter uit te drukken en hun veerkracht te vergroten.

©UNICEFBelgië

Creatieve tools

Creatieve tools maken het makkelijker om het met kinderen over problemen te hebben. Er kan in groep of individueel mee worden gewerkt zodat alle kinderen, ongeacht hun leeftijd of taalkennis, zich kunnen uitdrukken. Deze tools helpen kinderen om hun verhaal te doen, over hun ervaringen te vertellen en voor hun mening uit te komen. Ze zijn ook het vertrekpunt voor een groepsdebat.

What Do You Think? bood diverse creatieve tools aan, zoals het maken van 'maps' (van het lichaam, van België, van de vlucht). Die hielpen de kinderen om uit te leggen in welke omgeving ze leefden en om oplossingen te bedenken om dit leefkader te verbeteren.

Er werd ook gebruikgemaakt van andere tools zoals tekeningen, tags en foto's die de kinderen in staat stelden om over hun gevoelens te vertellen en op een visuele manier hun toekomstdromen voor te stellen. Wat alle aangereikte methoden gemeen hadden, is dat ze de kinderen aanzetten tot reflectie en hen hielpen om dingen te verwoorden – zonder hen in een bepaalde richting te sturen – in een stimulerende en voldoende geruimtelijke omgeving om een diepgaand debat op gang te brengen.

De 'body map'

De 'body map' werd aan de kinderen en de jongeren uitgelegd als een symbolische ruimte. De tekening stelde hun reis en hun migratieverhaal voor. Er werd de kinderen eerst gevraagd om zelf een personage te creëren en dit op de vloer te tekenen. Daarna werd hen uitgelegd dat één kant van het lichaam hun land van herkomst voorstelde, en de andere kant België. De moderator gaf vervolgens aan welke stukken iedereen aan het lichaam moest toevoegen (bijvoorbeeld, op de plaats van het hart: wat vonden de kinderen het leukst in België? En ter hoogte van de arm: wat was voor hen het moeilijkst in België? Welke ondersteuning hadden ze nodig? Of ter hoogte van het hoofd: welke dromen hadden ze voor de toekomst?).

Deze tool werd in kleine groepjes gebruikt om ervoor te zorgen dat over elk individueel kind de belangrijke informatie kon worden verzameld.

De body map biedt voordelen wanneer er rond problemen wordt gewerkt: de kinderen kunnen hun antwoorden ondersteunen met tekeningen en kunnen op een haast individuele manier hun verhaal doen dankzij de hulp van een moderator die hen de hele tijd begeleidt.

Debatten

What Do You Think? organiseerde 24 debatten in opvangcentra, bij eerstelijnsorganisaties en in de OKAN-klassen voor anderstalige nieuwkomers.

Er vond zelfs een nationaal debat plaats in Brussel met kinderen uit verschillende structuren. De kinderen werden uitgenodigd om hun mening te geven. Hun deelname was vrijwillig. Dit proces vergde meer werk wanneer een hele klas op een debat aanwezig diende te zijn.

Met een aantal groepen vonden verscheidene interviews plaats. Met andere kinderen was er slechts één contactmoment. Er werd echter altijd aan de groepen gevraagd om via een stemming te bepalen welke hun drie top prioriteiten waren.

Elk debat duurde minstens drie uur. Er namen 5 tot 15 kinderen aan deel, een moderator, een verslaggever en – meestal – een ondersteunende medewerker. In de mate van het mogelijke werden de groepen volgens leeftijd ingedeeld (jonge kinderen, adolescenten, jongvolwassenen). Bij sommige groepen waren ook tolken aanwezig. We besteedden bijzondere aandacht aan de minderjarige mama's. Zij zaten in groepen zonder jongens en zonder mannelijke tolken zodat ze zich vrij voelden om het woord te nemen wanneer ze dat wilden.

Enkele deelnemers vroegen om een individuele ontmoeting. Sommige kinderen gaven er de voorkeur aan om zich op een creatieve manier uit te drukken, terwijl anderen liever praatten of schreven.

©Ruud van der Graaf

©Ruud van der Graaf

Overzicht van de debatten:

Vzw CEMO/ OKAN*-klas Filles De Marie in Sint-Gillis	<ul style="list-style-type: none">• 4 klasdebatten
Centrum El Paso in Gembloux	<ul style="list-style-type: none">• Deelname aan het nationaal debat• Er werden een tiental debatten georganiseerd in het centrum
FEDASIL-centrum (Kapellen)	<ul style="list-style-type: none">• 1 debat in het centrum• 1 debat op de zetel van UNICEF
FEDASIL-centrum in Bevingen	<ul style="list-style-type: none">• Deelname aan het nationaal debat
FEDASIL-centrum in Poelkappelle	<ul style="list-style-type: none">• Deelname aan het nationaal debat
FEDASIL-centrum in Ponderôme	<ul style="list-style-type: none">• 1 debat in het opvangcentrum
FEDASIL-centrum in Rixensart	<ul style="list-style-type: none">• 3 debatten in het opvangcentrum
Mentor Escale	<ul style="list-style-type: none">• Deelname aan het nationaal debat• 1 debat op de zetel van Mentor Escale• Vergaren van individuele getuigenissen
OKAN*-klas Diest	<ul style="list-style-type: none">• Deelname aan het nationaal debat• 1 klasdebat
Vluchtenlingenwerk Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none">• 1 debat op de zetel van VVV

*OKAN: Onthaalklassen voor Anderstalige Nieuwkomers

GEMIS/PROBLEMEN ONDERWIJS

Prioriteiten van de kinderen

Tijdens elk debat gaven de kinderen individueel hun mening die we in dit rapport weergeven. Ze konden ook een collectief standpunt innemen. Tijdens elk debat werd namelijk aan de kinderen gevraagd om de drie belangrijkste dingen te kiezen die volgens hen moesten verbeteren. Ze moesten drie stickers op hun drie prioriteiten plakken.

Wanneer de kinderen gevraagd werd om te kiezen, bleek dat ze de dingen waar ze het meest over debatteerden – eten bijvoorbeeld – niet noodzakelijk het belangrijkste vonden. De stemming gebeurde individueel. Daardoor konden sommige kinderen een keuze maken die afweek van wat de rest van de groep vond.

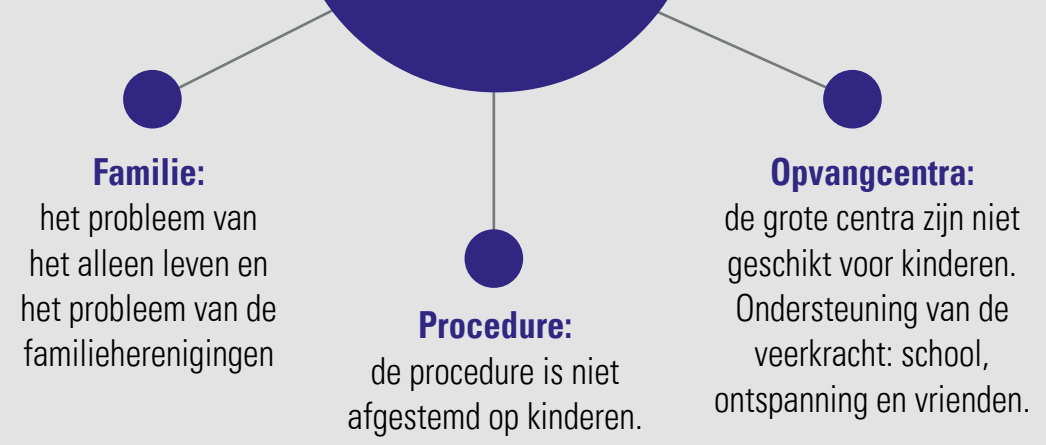
DE PRIORITEITEN DIE UIT DE STEMMING VAN DE KINDEREN NAAR VOREN KWAMEN:

DE 3 PRIORITEITEN VOOR DE HERKOMSTLANDEN

DE 3 PRIORITEITEN VOOR BELGIË

ERVARINGEN VAN KINDEREN IN HUN LAND VAN HERKOMST

DE FEESTEN, DE SPELLETJES, DE GEUREN. DE KINDEREN BLEKEN VAAK HEIMWEE TE HEBBEN NAAR HET LAND DAT ZE VERLATEN HEBBEN. ZE DENKEN TERUG AAN HUN VRIENDEN EN HUN FAMILIE. ZE MISSEN HEN, VOORAL DE KINDEREN DIE ALLEEN REISDEN. TOCH WETEN DEZE JONGE VLUCHTELINGEN EN MIGRANTEN GOED WAAROM ZE VERTROKKEN ZIJN. ZIJ ZIJN DIEGENEN DIE WISTEN TE ONTKOMEN. ZE MOESTEN VLUCHTEN VOOR DE OORLOG EN WERDEN MET DOOD EN GEWELD GECONFRONTEERD, MAAR ZIJ HEBBEN HET OVERLEEFD. ANDEREN HADDEN TE LIJDEN ONDER ARMOEDE, DISCRIMINATIE OF GEDWONGEN HUWELIJKEN. HET ZIJN STUK VOOR STUK REDENEN DIE HEN ECHTER GEEN KEUZE LIETEN: ZE MOESTEN VLUCHTEN.

WE MISSEN ONS LAND

Het belangrijkste gemis voor de kinderen in ballingschap: hun dierbaren, hun vrienden en hun familie. Dit gevoel bleek nog sterker te zijn bij de kinderen die alleen in België aankwamen.

Ik mis mijn familie,
mijn vrienden en het
leven dat ik leidde.

- JONGEN, 17 JAAR, GUINEE -

Ik mis mijn familie.

- JONGEN, 16 JAAR, GUINEE -

IK hou van Syrië

Ik mis geborgenheid en
het gevoel een familie om
me heen te hebben.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

Ik mis mijn familie
en mijn ouders.

- MEISJE, 15 JAAR, MALI -

IK hou van
Irak

Ik mis
mijn vrienden.

- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

Ik mis het leven
met mijn familie en
onze mangoboom.

- MEISJE, 13 JAAR, CONGO -

Heel wat kinderen dachten met heimwee terug aan hun land van herkomst: ze vertelden over de levenslust, de gastvrijheid, de feesten, de muziek en het eten.

“ In Syrië zie je de mensen op straat altijd met een glimlach op hun gezicht. Ze zingen en ze eten op straat. Bij ons behoort iedereen tot dezelfde familie. Er is er maar één. We lachen samen en we huilen samen. We delen alles. Voor elk belangrijk moment in iemands leven houden we een groot feest waarop de hele buurt uitgenodigd is. We dansen, we zingen en we eten samen. We leven samen. Zo was Syrië toen ik een kind was.

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

“ Het Suikerfeest, het Offerfeest en het Nieuwjaarsfeest waren heel fijn in Afghanistan. Alle moslimfeesten werden er gevierd zoals het hoort. Die feesten waren een bron van vreugde.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

“ In mijn land van herkomst hou ik veel van mijn familie. Ik mis het fruit, zoals bijvoorbeeld de sinaasappels.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik hou veel van de mensen in mijn land. Het zijn sociale en vrolijke mensen.

Ik mis mijn stad

- JONGEN, 19 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik hou van mijn land. Ik woon in België en dat is OK. Het is hier mooi en er zijn geen problemen, maar toch hou ik van mijn land. Daar is het eten zo lekker! En bovendien, wanneer je daar in een stad gaat wonen waar je niemand kent, vangen de mensen je op en respecteren ze je. Ze nemen je mee naar hun huis en bieden je thee aan.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

WE MISSEN ONS LAND

Sommige kinderen vertelden ook over de natuur, de geuren en de kleuren:

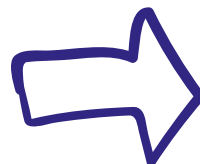
- “ In Guinee ging ik graag naar de rivier, naar de kermis of naar de goudmijn in het dorp op de hoogvlakte
- JONGEN, 17 JAAR, GUINEE -

Heel wat Afghaanse kinderen vertelden tot slot over het cricketspel waar ze bijzonder veel van hielden.

- “ Ik ging graag naar school in Afghanistan. Ik speelde ook graag cricket.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

- “ Naast een vluchteling ben ik in de eerste plaats een Syrische en ik hou veel van mijn land. Alles ruikt daar anders. Syrië ruikt naar jasmijn, de bloem van Damascus. In Syrië zie je deze mooie witte bloemen overal en in alle straten. De grond is ermee bedekt. De grond waarop zelfs het kleinste steentje mooi is, omdat het de grond van mijn land is.
- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

- “ Ik deed graag aan sport in Afghanistan, vooral cricket.
- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

OORLOG, ONVEILIGHEID EN

GEWELD

“De ene dag gaat alles goed, de volgende dag ben je alles kwijt.” De kinderen die uit Syrië, Irak en Afghanistan kwamen, vertelden over de oorlog. Ze beschreven het geweld dat van de ene dag op de andere uitbrak en alles op zijn weg verwoestte, zonder enig onderscheid. Voor deze kinderen was het onmogelijk om de gruwelen die ze meemaakten en zagen, in woorden te vatten. Niemand kan de beproevingen begrijpen die ze hebben doorstaan, tenzij de mensen die de oorlog zelf hebben meegemaakt. Deze jonge vluchtelingen zagen met eigen ogen het bloedvergieten, de doden, de angst en het gevaar. Ze zagen hoe scholen werden gesloten, als ze al niet werden vernield. Sommigen zagen zelfs hoe hun leerkrachten werden gedood. Ze leden honger en verloren vrienden of familieleden. De oorlog maakte een einde aan hun kindertijd. Hun vrolijkheid is verdwenen, net als hun zin om te spelen. De oorlog zal trauma's nalaten. Deze kinderen groeien op met een blijvende angst voor de oorlog.

Andere kinderen kwamen niet uit oorlogslanden maar werden met andere vormen van geweld geconfronteerd. Intrafamiliaal geweld, geweld op school, zware criminaliteit, geweld binnen gemeenschappen. Uit de getuigenissen van deze kinderen blijkt dat vluchten voor hen geen keuze was maar een kwestie van overleven.

We hebben er niet voor gekozen om vluchtelingen te zijn. Dit is ons allemaal overkomen en we moesten een keuze maken. We moesten op de vlucht slaan voor de dood en de vernieling in ons land. Mijn boodschap aan de hele wereld is de volgende: we zijn kinderen zoals alle kinderen en wij hebben recht op veiligheid en onderwijs. Wij willen samen zijn met onze familie, net zoals elk kind dat wil, overal ter wereld.

- JONGEN, 15 JAAR, IRAK -

Het was geen keuze: België of Syrië. Er waren problemen in Syrië met de onveiligheid en de oorlog. We dreigden om te komen. Er was geen gezondheidszorg meer, geen school, niets. We moesten vluchten. We moesten een nieuw leven beginnen, met nieuwe dingen, en een toekomst opbouwen.

- MAMA, 17 JAAR -

Niemand houdt nog van Syrië. Je kunt je niet voorstellen wat wij hebben gezien. Het bloed, de doden, het leven dat we leidden. Ik wilde een nieuw leven. Ik ben naar België gekomen. Ik wil een nieuwe start. Ik heb mijn land verloren, maar ik ben mezelf niet kwijtgeraakt. Ik ben veel sterker.

- MAMA, 17 JAAR -

OORLOG, ONVEILIGHEID EN

GEWELD

Twee jonge Syrische meisjes vertelden hoe alles van de ene dag op de andere veranderde:

“ Op een dag veranderde alles. Ik ging op een avond naar bed en alles ging goed. Toen ik 's ochtends opstond, was alles verdwenen. Op dat moment kon ik me niet voorstellen dat het allemaal zo erg zou worden. Vanaf het begin van deze dwaze oorlog is het Syrië dat wij kenden, verdwenen. De oorlog heeft ons alles afgenomen. Ik ben niet de enige die deze pijn voelt. Alle Syriërs denken hier zo over. Stukje bij beetje zag ik in dat ik moest vertrekken als ik wilde overleven. En dan ben ik vertrokken. Alle mensen uit mijn land waren verplicht om te vluchten. We waren verplicht om ons mooie land achter te laten en een onderkomen te zoeken waar we ons goed en veilig konden voelen. Deze vlucht was een zeer pijnlijke ervaring.

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

“ Syrië is door de oorlog een heel gevaarlijk land geworden. Ik zou graag willen uitleggen hoe het is wanneer er oorlog uitbreekt in je land, maar het is moeilijk om de juiste woorden te vinden. De oorlog kan heel plots komen. De ene dag gaat alles nog goed en de volgende dag ben je alles kwijt wat je had opgebouwd voor de rest van je leven. Wanneer er oorlog uitbreekt in je land, lijdt je honger, ben je bang en voel je je nergens nog veilig. De mensen om je heen gaan dood, je ouders, je vrienden en zelfs je leerkrachten.

- MEISJE, 17 JAAR, SYRIË -

©Ruud van der Graaf

Vele Afghaanse en Syrische kinderen spraken over de impact van de oorlog op kinderen. Ze vertelden over de dood, het lijden, de honger en de onveiligheid, maar ook over het verlies van hun kindertijd en de angst om buiten te gaan spelen of naar school te gaan.

“ In Syrië hou ik niet van de oorlog. Wij, kinderen, voelden de oorlog goed in het dagelijkse leven. We hadden geen eten, geen huis, geen veiligheid, ...
- JONGEN, 15 JAAR, SYRIË -

“ De kinderen hebben geen rust. Ze worden getraumatiseerd. Ze zijn niet vrolijk meer.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

Voor de oorlog zijn er geen kinderen: groot en klein, iedereen gaat dood. Daarom wil ik aan iedereen zeggen dat ze uit Syrië weg moeten. Wanneer het oorlog is, kunnen kinderen niet spelen. Er is niets voor de kinderen. Kinderen van 6 of 7 jaar oud nemen een kalasjnikov vast alsof het speelgoed is. In Syrië komt er door de oorlog niemand buiten of mensen keren niet terug naar huis. De scholen worden gebombardeerd. Elke dag wordt de oorlog erger. Er zijn heel veel problemen. De mensen houden niet van Syrië. Maar niet alle Syriërs zijn zo. Zijn de kinderen dan gedoemd om met kalasjnikovs te spelen?
- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

“ Door de oorlog durven de kinderen niet meer te spelen. Ze kunnen geen kind meer zijn.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik hou niet van het oorlogsgeweld. De kinderen zijn altijd bang om naar school te gaan omdat er oorlog is.
- MEISJE, 15 JAAR, SYRIË -

“ De oorlog maakt de kinderen bang. De oorlog maakt doden in amper enkele minuten.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De oorlog zorgt voor armoede. De oorlog ontnemt kinderen hun toekomst.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Er gaan mensen dood, de kinderen gaan niet meer naar school. Ze raken gewond. Hun ouders hebben geen werk. De kinderen groeien op en denken voortdurend aan de oorlog. Ze zijn bang om naar school te gaan omdat ze bang zijn voor de oorlog.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

OORLOG, ONVEILIGHEID EN

GEWELD

Een andere Afghaanse jongen vertelde over het kidnappen van kinderen:

“ Ik hou niet van de oorlog. De taliban kidnapt kinderen om ze bij hun leger in te lijven. Heel wat kinderen moeten thuis blijven omdat ze anders gekidnapt worden. De rechten van kinderen worden niet gerespecteerd.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

Het oorlogsgeweld is niet de enige vorm van geweld waarmee kinderen worden geconfronteerd. Vele kinderen spraken over het geweld dat ze binnen hun familie, op school of in hun gemeenschap ondergingen.

“ Ik hou niet van de onveiligheid en het geweld tegen kinderen. Op school en thuis worden ze geslagen. Ik zou willen dat het ophield want dit is niet goed voor de kinderen.

- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

“ Er is overal geweld: binnen de familie, op school, op straat, op het openbaar vervoer. Mannen slaan vrouwen, meisjes worden verkracht en kinderen krijgen slaag. Een tweede probleem is de armoede, het gebrek aan banen en de lage lonen. Er is geen rechtvaardige justitie en politie.

- MEISJE, 14 JAAR, NICARAGUA -

“ Er zijn helemaal geen regels. Overal is er geweld. Ik hou niet van de overvallen en de onrechtvaardigheid. Dieven worden niet gestraft en de politie is zelf ook gewelddadig. Ook in de families en op school is er geweld.

- MEISJE, 15 JAAR, BRAZILIË -

“ In Brazilië hou ik niet van het geweld, de wet en de criminelen. De mensen respecteren de wet niet. Sommigen hebben meer rechten dan anderen. Dat is niet rechtvaardig. Er is ook veel criminaliteit.

- MEISJE, 16 JAAR, BRAZILIË -

“ Ik hou niet van het geweld en de overvallen in Brazilië. Ik vind het niet fijn dat kinderen verplicht worden om te werken.

- JONGEN, 15 JAAR, BRAZILIË -

“ Ik hou niet van de etnische oorlog en de familiale problemen in Guinee. Vele conflicten binnen de families worden veroorzaakt door de polygamie. Een man huwt twee vrouwen en die kunnen niet met elkaar opschieten. De mede-echtgenote mishandelt de kinderen van de andere echtgenote waardoor de kinderen hun thuis moeten ontvluchten.

- JONGEN, 17 JAAR, GUINEE -

DISCRIMINATIE EN

ONGELIJKHEID

Sjiieten, soennieten, christenen, moslims, Peul, Malinké. Behoren tot dit soort groepen is tegelijk een bron van trots en een reden voor vervolging. De kinderen legden dit duidelijk uit. Volgens hen is het fout om te denken dat alle mensen gelijk zijn, ongeacht hun godsdienst, etnische afkomst, gender of sociale status. Zij ondervonden aan den lijve de discriminatie en de oude haat tussen etnieën en godsdienstige groepen. De verdeeldheid tussen sjiieten en soennieten ligt bijvoorbeeld aan de basis van discriminatie en geweld. Heel wat etnieën bekritisieren, beledigen en bevechten elkaar. Sommige hebben de macht, andere niet. Ze raken het niet eens en dus moorden ze elkaar uit. Deze verdeeldheid achtervolgt de kinderen zelfs in het land dat hen opvangt. De kinderen ervaren in België nooit volledige rust en echte vrede. Ze leven met de angst dat hun dierbaren gedood worden. De meisjes hadden het bijzonder zwaar te verduren gewoon omdat ze meisjes waren. Sommigen verlieten hun land om te ontkomen aan een gedwongen huwelijk of een huwelijk op zeer jonge leeftijd. Anderen kwamen naar hier om een besnijdenis, een verkrachting of de brute behandeling door een echtgenoot voor altijd te kunnen vergeten. Een gebrek aan bescherming en het verlangen naar een vrijer leven zetten hen aan tot vluchten.

“ Na de oorlog houden de mensen nooit meer van elkaar. Ze bekijken je anders: ben jij christen, moslim, soenniet, sjiiet, ...? Vóór de oorlog letten wij daar allemaal niet op. Maar sinds de oorlog wel. Als de mensen op die manier blijven denken, gaan onze problemen nooit opgelost raken.

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

“ In Afghanistan mag je niet trouwen met iemand van een andere etnie

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ In Guinee hou ik niet van de etnische oorlogen, de etnische discriminatie en de armoede. De etnische oorlogen tussen de Peul en de Malinké creëren ongelijkheid. Op de hoge posten zitten Malinké en die bevoordelen altijd de mensen van hun eigen etnie. Zelfs wanneer de politie moet tussenkomen, is die niet neutraal. En sommigen worden nooit gestraft, ook al overtreden ze de wet. De rechters zijn niet neutraal. Dat komt door het etnische conflict.

- JONGEN, 17 JAAR, GUINEE -

“ Vóór de oorlog werd er geen verschil gemaakt tussen mensen. Sjiieten, soennieten, moslims en christenen: iedereen ging om met iedereen. Waarom dan nu die oorlog? Waarom praten de sjiieten niet meer met de soennieten? Waarom spreken de christenen niet meer met de moslims? Waarom dit racisme? Waarom die oorlog?

- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

“ In de politiek tussen de Soussou, de Peul en de Malinké is er te veel racisme. Ze schieten op elkaar. Ze komen niet overeen. De ene bevolkingsgroep heeft de macht, de andere niet. De mensen zijn gewoon zo. Ze bekritisieren elkaar, ze beledigen elkaar en ze vechten tegen elkaar. Daarom ben ik in België.

- JONGEN, 16 JAAR, GUINEE -

In heel wat landen, zo vertelden de kinderen, hebben meisjes niet dezelfde rechten als jongens: ze worden gedwongen tot een huwelijk, ze worden besneden en ze worden verplicht om een hoofddoek te dragen. Ze mogen niet met jongens praten en niet verliefd worden. Als meisjes niet luisteren, riskeren ze hun leven.

“ Als een meisje in Guinee problemen heeft, zal ik haar zeggen dat ze naar hier moet komen. Want hier kun je eten als je honger hebt en krijg je geen slaag. In België worden meisjes gerespecteerd. Ze worden niet gedwongen om te trouwen. Er zijn hier geen gedwongen huwelijken.

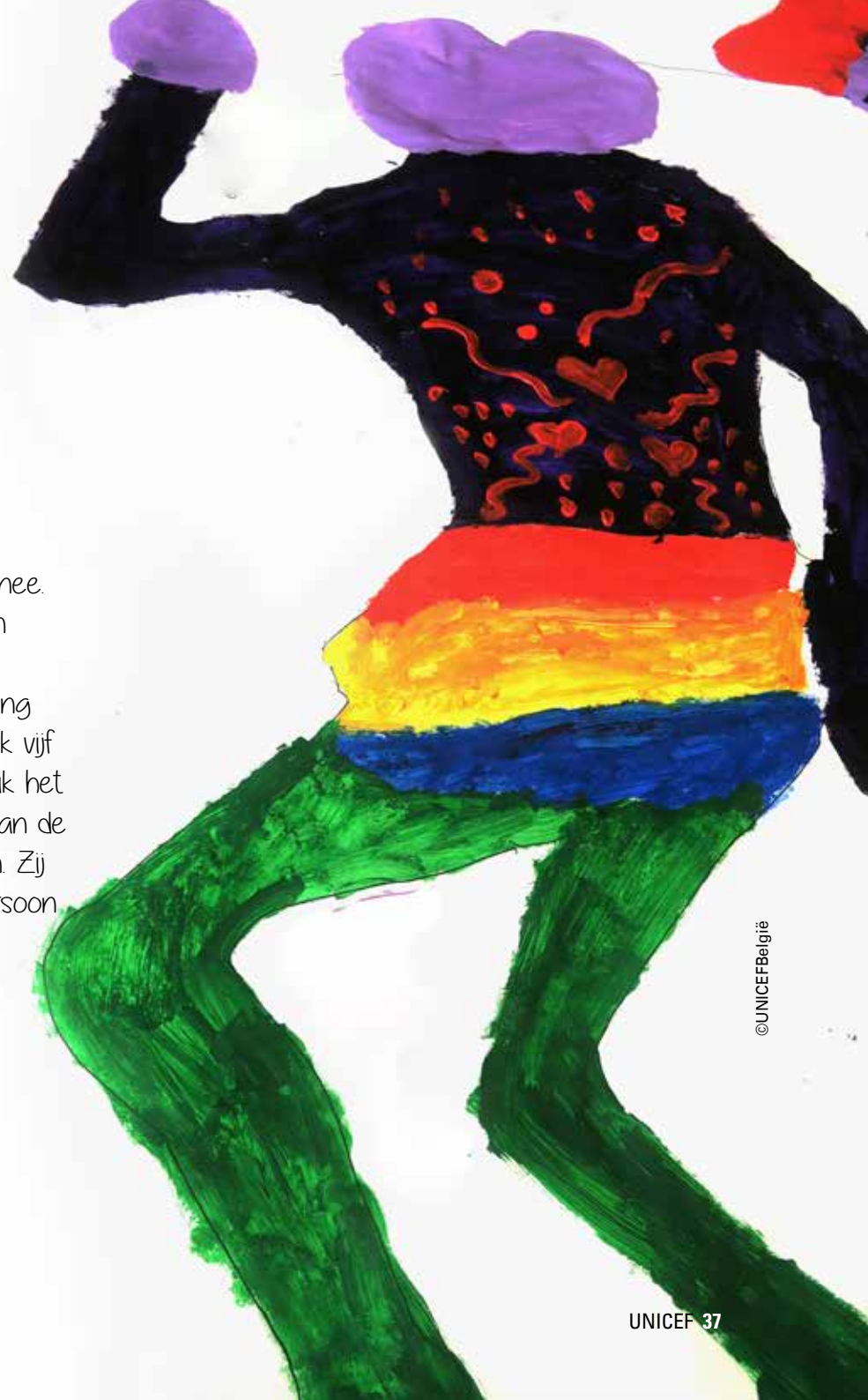
- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

“ Wat me pijn doet, is dat we nu moeten zeggen of we soenniet dan wel sjiët zijn. Iedereen is nochtans gelijk. Iedereen wordt op dezelfde manier gemaakt.

- JONGEN, 13 JAAR, SYRIË -

“ Ik ben een vluchteling uit Guinee. Ik heb Guinee verlaten na een gedwongen huwelijk. Mijn man mishandelde me en ik onderging heel wat fysiek geweld. Toen ik vijf maanden getrouwd was, ben ik het land ontvlucht. Ik kreeg hulp van de mama van mijn beste vriendin. Zij vond voor mij een contactpersoon die in België woonde.

- MAMA, 16 JAAR -

DISCRIMINATIE EN

ONGELIJKHEID

Een jong meisje vertelde hoe ze door haar oom aan een oudere man werd uitgehuwelijkt en hoe ze kon ontsnappen.

“ Toen ik 2 was, verloor ik mijn moeder, mijn vader en mijn tweelingzus in een auto-ongeluk. Ik werd opgevoed door de halfbroer van mijn vader die moslim is. Ik werd zonder dat ik dit wilde, bekeerd tot de islam. Ik groeide op in dat gezin totdat mijn oom besliste om me uit te huwelijken aan een man die veel ouder was dan ik. En omdat Kameroen een corrupt land is, kun je nergens terecht om een klacht in te dienen. Ik ben dan vertrokken uit de woning van dat gezin en ben in het huis van mijn man gaan wonen. Toen ik daar aankwam, misbruikte hij mij. Met de hulp van de dochter van de derde vrouw van mijn man, kwam ik in contact met een mensensmokkelaar die mij een bepaald bedrag vroeg. Ik heb dat geld van mijn man gestolen. Zo ben ik dus in België beland. Een gedwongen huwelijk is niet goed want het verwoest je leven en je keuzes, en je verliest je familie en je vrienden. Ik had andere plannen. Ik wilde verder studeren om mecanicien te worden. Ik wilde zelf een man kiezen en een mooi gezin stichten.

- MEISJE, 16 JAAR, KAMEROEN -

Een jonge mama vertelde hoe ze vluchtte om aan een gedwongen huwelijk te ontkomen

“ Meisjes hebben het heel erg moeilijk in mijn land. We gaan er niet naar school. Kleine meisjes moeten thuis blijven en met hun moeder meewerken. Wanneer ze 11 à 12 jaar oud zijn, trouwen ze met een man van 30-40 jaar. Ik wil studeren, ik wil dokter worden, ik wil iets maken van mijn leven. Mijn papa komt uit Afghanistan. Hij is zeer godsdienstig. Mijn mama komt uit Pakistan. Ze wilde niet dat ik naar school ging. Mijn papa wel. Mama wilde dat ik thuis werkte maar ik wilde dat niet. Ik wilde weg. Eerst ben ik naar Spanje gegaan, maar ik werd er niet geholpen. Dan ben ik naar België gekomen.

- MAMA, 17 JAAR -

Verscheidene meisjes vertelden over de besnijdenissen en de onmogelijkheid om hieraan te ontsnappen voor wie in het land blijft.

“ In Guinee worden nog besnijdenissen uitgevoerd. Het houdt niet op. Ik ben besneden. Als je je dochter niet laat besnijden, krijg je problemen. De moeders worden hiertoe gedwongen. Als je het niet doet, word je beschouwd als een prostituee. Je bent geen vrouw. Het stopt gewoon niet, de mensen blijven het doen.

- MAMA, 17 JAAR -

“ Als je niet besneden bent, word je geslagen. Ze mishandelen je, ze lachen je uit, ze kunnen je zelfs doden. Je krijgt geen echtgenoot, je bent niets.

- MAMA, 18 JAAR -

Jonge meisjes vertelden over het seksueel geweld waarvan ze het slachtoffer werden

- “ Ik heb België of Europa niet gekozen. In mijn provincie, waar ik woonde, vermoorden en verkrachten ze de mensen. Al dat soort dingen. Je bent er niet veilig. Bij ons heb je dat soort dingen meer dan in Europa. Je laat je familie achter, je bent helemaal alleen. Je raapt al je moed bijeen, je kijkt niet achterom.
- MAMA, 18 JAAR -

De rechten van meisjes zijn ook voor de jongens een reden tot bezorgdheid. Volgens deze jonge Afghanen begint een betere toekomst voor het land bij onderwijs voor meisjes

- “ Als er in de toekomst iets moet verbeteren, dan zou de jonge generatie de kans moeten krijgen om daaraan mee te werken. De meisjes en vrouwen die willen studeren, moeten dit kunnen doen want onderwijs is een recht voor jongens en voor meisjes. Niet alleen mannen moeten de kans krijgen om te studeren. Vrouwen ook.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

- “ Laat vrouwen participeren in de samenleving en behandel hen op dezelfde manier. Iedereen moet op dezelfde manier behandeld worden en iedereen verdient respect.

JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

Ik heb een verkrachting getekend. Niet de oorlog, de dood of de miserie. Als ik presidente was, zou ik de armen helpen. Ik zou het land herstellen en ik zou ervoor zorgen dat alles goed ging. Ik heb een traan getekend die de oorlog voorstelt. Ik heb twee tekeningen gemaakt met het gezicht van een vrouw en een klein meisje. Zij stellen de verkrachtingen in Congo voor. En ze verkrachten niet alleen vrouwen, maar ook kinderen.

- MEISJE, 8 JAAR, CONGO -

ARMOEDE EN

CORRUPTIE

Ongelijkheid en corruptie. Bijna alle kinderen met wie we gingen praten, klaagden dit aan. Volgens hen hebben de rijken alle rechten. De armen hebben geen rechten. Geen recht op onderwijs, geen recht op verzorging en geen recht op bescherming tegen foltering en mishandeling. Arme kinderen hebben geen toekomst, vonden ze, zelfs niet indien ze naar school kunnen gaan. Volgens hen staat geld gelijk met immuniteit. Wie geld heeft, kan een diploma betalen en zelfs arts worden. Wie geen geld heeft en ziek is, kan zich zelfs niet laten verzorgen. Wat sommige kinderen ook sterk bijgebleven was, is de honger. Het gevoel dat zich 's ochtends vroeg al in je maag nestelt. Tot slot wees de grote meerderheid van de kinderen er ook op dat de gezondheidszorg en het onderwijs in hun land van herkomst verbeterd moeten worden. Ziekenhuizen, degelijk materiaal en goede artsen zijn dingen die hen na aan het hart liggen.

© UNICEFUNI150178Noorani

Een jongen vond dat arme kinderen niet van tel zijn:

- “ Als je ziek bent, kun je niet naar het ziekenhuis en word je niet verzorgd. Als je iemand vermoordt en je hebt geld, dan laten ze je vrij uit de gevangenis. Geld is belangrijker dan mensen. Arme kinderen tellen niet mee. Je hebt ook geld nodig om naar school te gaan en om naar het volgende jaar te mogen overgaan.
- JONGEN, 16 JAAR, GUINEE -

Een meisje sprak over kinderarbeid en vertelde hoeveel honger arme kinderen elke dag lijden. Rijken kunnen volgens haar niet begrijpen wat het is om honger te hebben:

- “ Kinderen zouden niet in de mijnen moeten werken en horen dit soort dingen niet te doen. Dat is wat me zo stoort. Armoede is □ Beeldt u zich eens in dat u tegen een rijke zegt dat er arme mensen zijn. Hij zal het niet geloven omdat hij zelf rijk is en geld heeft. Hij weet het echt niet en hij kan zich niet voorstellen hoe wij, armen, ons voelen. De armen lijden echt 's Ochtends staan ze op en hebben ze honger. Ze moeten gaan werken of bedelen om te kunnen eten. Terwijl een rijke altijd iets te eten heeft. Rijken hebben altijd eten voor hun neus staan.
- MEISJE, 13 JAAR, CONGO -

Verscheidene kinderen uit Europese landen van wie de ouders beslisten om in België werk te gaan zoeken, hadden het ook over de groeiende ongelijkheid en armoede in Europa.

- “ In Griekenland is er geen werk. Heel wat mensen zijn al vertrokken.
- MEISJE, 16 JAAR, GRIEKENLAND -
- “ In Italië is er veel werkloosheid, er is niet genoeg geld, ... de winkels gaan dicht. Op de boerderijen is er niet veel werk.
- MEISJE, 14 JAAR, MAROKKO, WOONDE IN ITALIË -
- “ De crisis heeft voor veel geldproblemen gezorgd, er zijn niet veel jobs, ... en dat heeft een invloed op ons, op de jongeren.
- JONGEN, 15 JAAR, PORTUGAL -
- “ In Portugal hou ik niet van de onrechtvaardigheid. Sommige mensen hebben meer rechten dan anderen. Er zijn niet veel jobs en de lonen zijn heel laag.
- JONGEN, 15 JAAR, PORTUGAL -
- “ Ik hou niet van armoede. De gezinnen die niet veel geld hebben, hebben niet veel rechten.
- MEISJE, 15 JAAR, ROEMENIË -

ERVARINGEN VAN KINDEREN ONDERWEG

EEN GEVAARLIJKE ROUTE

De reis naar België was niet gewoon een beetje avontuurlijk. Ze was gevaarlijk. Levensgevaarlijk eigenlijk. Sommige kinderen waarschuwden er zelfs voor: "Kom niet naar hier want de weg is veel te gevaarlijk." Je moet woestijnen doorkruisen, bergen overwinnen en in veel te kleine bootjes de zee oversteken. Je moet stiekem over de grens zien te komen. En bovenal moet je het hoofd bieden aan de mensensmokkelaars.

Het ontbreken van legale migratieroutes drijft kinderen in de armen van maffianetwerken die de overtochten in vreselijke omstandigheden organiseren. Deze netwerken deinzen er niet voor terug om de allerzwaksten op hun vlucht af te persen, te bedreigen en in de steek te laten, om vrouwen te verkrachten en kinderen uit te buiten of zelfs te doden. Tijdens de vlucht loert het gevaar overal. Een jonge Afghaan herinnerde zich hoe zijn broer in Iran werd gevangengenomen, als slaaf aan het werk werd gezet en vervolgens kon vluchten. Een Eritreeër van 16 vertelde dat de beelden van de lijken in de woestijn nog steeds op zijn netvlies gebrand staan. Anderen verloren hun ouders op de helse overtocht via de centrale Middellandse Zeeroute. Tijdens de vlucht raakten sommige kinderen ook gescheiden van hun familie en dierbaren die ze naderhand slechts moeilijk konden terugvinden.

Heel wat niet-begeleide kinderen uit Afghanistan spraken over de uitbuiting, het misbruik en het geweld van de mensensmokkelaars die ze op de oosterse Middellandse Zeeroute ontmoetten. Sommigen gingen zelfs zo ver dat ze andere kinderen afraadden om ook te komen.

Ik zou zeggen: nee, kom niet naar hier want de weg is veel te gevaarlijk. De mensensmokkelaars zijn gewelddadig. Ik zou hen zeggen dat het hier in België heel goed is, dat we kunnen studeren en dat er geen geweld is. Maar neen, kom niet naar hier. Denk aan de weg en de mensensmokkelaars!

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De weg is zeer hard, er vallen veel doden. Het is heel moeilijk.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De mensensmokkelaars gingen er met ons geld vandoor, ze verplichtten ons om te werken.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik zou hen zeggen om toch te komen. Maar ze moeten opletten want het is heel gevaarlijk onderweg. Ik zou hen zeggen dat ze moeten uitkijken voor de mensensmokkelaars want die zijn gewelddadig en ze pakken je geld af

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

EEN GEVAARLIJKE

ROUTE

Een jongen vertelde over de ontvoering van zijn broertje dat in Iran een slaaf werd:

Wanneer je naar Europa wil komen, is dat heel duur en heel moeilijk. Je moet heel veel hoge bergen over, en je moet de zee over. Ik heb de reis met de auto en te voet gemaakt. 's Nachts liepen we, want we moesten ons de hele tijd verstoppen. Ik doorkruiste Iran, Turkije, Griekenland, Frankrijk en België. Ik vertrok en enkele dagen later zijn mijn moeder en mijn broertje ook vertrokken. Maar mijn moeder had een probleem met haar voet en kon niet goed lopen. Zij is teruggekeerd naar het dorp. Mijn broer werd ontvoerd in Iran. Er zijn daar in de bergen mensen die, als ze vreemdelingen zien, hen ontvoeren. En daarna vragen ze losgeld: 20.000 dollar, 25.000 dollar. Ze namen mijn broer mee. Ze verplichtten hem om als slaaf te werken. Als je niet kon betalen, verplichtten ze je om te werken, anders sloegen ze je. Dan kreeg je slaag. Ze zijn mijn broer zelfs met messen te lijf gegaan. Hij was 14. Ze hebben hem 4 jaar vastgehouden. We hadden geen nieuws over hem, we wisten niet of hij nog leefde of dood was. Op een dag zag hij kans om te vluchten. Nu is hij in Turkije. Ik heb nog niet zo lang geleden met hem kunnen spreken. Ik had niet voorzien om naar België te komen. Ik ben gewoon vertrokken. Ik ben in Griekenland aangekomen en daar hoorde ik over België en zo ben ik dan naar hier gekomen. Ik ben vijf jaar geleden aangekomen. Ik was toen 16.

- JONGEN, 21 JAAR, AFGHANISTAN -

Vele andere niet-begeleide kinderen die de centrale Middellandse Zeeroute namen, vertelden verhalen over extreme omstandigheden. Sommigen zagen lijken liggen in de woestijn. Anderen getuigden over onbeschrijflijke gewelddaden in Libië.

Ik ben van Eritrea naar Ethiopië gegaan, daarna heb ik Soedan, Egypte en Libië doorkruist. Daarna reisde ik via Italië naar Frankrijk en tot slot belandde ik in België. We reisden soms met de wagen, soms liepen we gewoon. We waren met velen. Sommigen kende ik, anderen niet. In Libië was het zeer moeilijk. De mensen die ons meenamen door de woestijn, waren gewapend en als we wat zeiden, vermoordden ze ons. Er waren ook vrouwen in onze groep en ze namen hen apart en deden met hen wat ze wilden. Als iemand te veel dorst had of niet meer kon lopen, lieten ze die mensen achter. Als iemand daartegen wilde protesteren, lieten ze die ook achter in de woestijn. Voor de overtocht naar Italië was er geen boot. Het was meer een soort ... een kajak, denk ik. Het was heel klein, maar we zaten er met 400 mensen op of misschien nog meer. Ik was niet al te bang, want van bij mijn vertrek geloofde ik erin dat ik deze reis zou aankunnen.

- JONGEN, 16 JAAR, ERITREA -

Het is gevaarlijk om je land te verlaten en de route door de Sahara is bijzonder gevaarlijk. Onderweg moet je goed opletten. Je moet 's nachts lopen. Ik heb mensen zien doodgaan.

- MEISJE, 18 JAAR, ERITREA -

Kinderen verloren ook familieleden onderweg. Sommigen verloren hun ouders. Van anderen zitten de ouders, broers of zussen geblokkeerd in andere landen.

“ Ik mis mijn familie. Ik mis mijn moeder. Ik heb hier 2 jaar op haar gewacht. Maar ze zal nooit komen. Ze is gestorven in Slovenië. Ze was op weg naar hier. Dat doet nog altijd pijn. Ik zal dit nooit vergeten.

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

“ Het grote probleem in Syrië is de oorlog. Als de oorlog stopt, komt alles in orde. Ik zit hier goed, maar mijn zussen zitten vast in Turkije.

- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

© UNICEF/UNI197652/Gilbertson VII Photo

UITBUITING EN ARBEID

IN DE TRANSITLANDEN

Een aantal van de kinderen die ons hun verhaal vertelden, sprak over detentie en uitbuiting in de doorreislanden.

“ Ik zat vijftien dagen in de gevangenis in Turkije en zeven dagen in Griekenland

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

Een jongen vertelde dat hij 5 jaar in Turkije werkte:

“ Kinderen die geen geld hebben om naar school te gaan, moeten werken. Zo is het nu eenmaal. Als je geen geld hebt, moet je werken om te kunnen eten. Zelfs in Turkije moest ik vijf jaar lang werken (van mijn elfde tot mijn zestiende). Mijn zus van vijftien werkt nog altijd in Turkije voor 200 euro per maand. Mijn kleine zus van acht gaat niet naar school. Ze kan niet schrijven, niet lezen, ze kan helemaal niks.

- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

Twee meisjes legden uit dat ze in Turkije 12 uur per dag moesten werken en dat niemand zich daar wat van aantrok: Toen Turkije zijn deuren voor ons opende, waren mijn zus en ik 10 en 11 jaar oud. We waren nog klein, maar we moesten toch werken. Soms moesten we 12 uur per dag werken. We gingen naar Turkije, maar niemand zag ons daar staan. Niemand deed er iets voor ons. Als er iets gebeurd was, zou niemand dat hebben gemerkt. We moesten werken. Zelfs kleine kinderen moesten werken om te overleven.
- MEISJE, 17 JAAR, SYRIË -

©Ruud van der Graaf

Ik zou België willen bedanken. Dankzij België moet ik geen vreselijk werk doen. In Turkije moest ik 12 uur per dag werken en daardoor heb ik nu nog altijd last van mijn rug.

- MEISJE, 15 JAAR, SYRIË -

Ook enkele niet-begeleide Syrische meisjes werkten in Turkije voordat hun baby in een vluchtelingenkamp in Griekenland geboren werd:

“ Ik heb in Turkije gewerkt om naar Griekenland te kunnen gaan. Mijn baby werd geboren in een vluchtelingenkamp in Griekenland

- MAMA, 16 JAAR -

“ Ik ben 6 jaar lang niet naar school geweest. Mijn baby werd geboren in een vluchtelingenkamp in Griekenland.

- MAMA, 17 JAAR -

Hoelang de reis naar België duurde, verschilt sterk van kind tot kind. Sommige kinderen deden er drie maanden over om hier te raken, anderen verscheidene jaren.

“ Ik moest mijn land ontvluchten. Ik was alleen, ik was 14 jaar oud. Mijn reis duurde drie maanden: ik doorkruiste Iran, Turkije en vervolgens Griekenland alvorens in België aan te komen.

- JONGEN, 14 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik ben 6 jaar geleden uit Syrië gevlucht. Ik heb 5 jaar doorgebracht in Turkije en daarna ben ik naar België gekomen.

- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

ERVARINGEN VAN KINDEREN DIE IN BELGIË AANKOMEN

DE VERHOOPTE VEILIGHEID

In België vonden de kinderen veiligheid en rust. Ze koesteren deze pas verworven vrijheid. Ze zijn gelukkig omdat ze naar school kunnen, eindelijk aan een nieuw leven kunnen beginnen en weer een toekomst hebben. Sommigen hadden het zelfs over het feit dat de mensen in België hun rechten respecteerden. De meeste kinderen beklemtoonden hun positieve ervaringen.

- “ Vrijheid wil zeggen dat je kunt leven zoals je zelf wil. Dat je iedereen respecteert. In België kan dat allemaal en daarom ben ik naar hier gekomen. Ik wilde gewoon een normaal leven hebben. Ik heb mijn zorgeloosheid ondertussen wel verloren, maar toch heb ik nog hoop. Ik ben blij dat ik hier ben, maar ik droom maar van één ding: dat het weer vrede wordt en dat ik weer naar huis kan.
- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -
- “ België is het land van mijn dromen want hier kan ik studeren. En ik kan naar school gaan. En hier respecteert iedereen de regels en respecteren alle mensen elkaar.
- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ Ik vind alles in België geweldig!
- JONGEN, 9 JAAR, ANGOLA -
- “ Sinds ik in België ben, voel ik me veilig met mijn zoon. Ik voelde me niet veilig en dus ben ik gevluht om naar hier te komen.
- MAMA, 17 JAAR -
- “ Hier is het altijd rustig. De school is cool. Alles is hier goed.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

- “ Er zijn heel wat voordelen aan België. Je bent hier veilig. We hebben onze toekomst gered. We kunnen hier iets doen om aan onze toekomst te werken, we kunnen studeren.
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ Hier hou ik van de school en van studeren. Ik hou ook van de toekomstvooruitzichten die we in België hebben.
- JONGEN, 18 JAAR, BRAZILIË -
- “ Ik hou van het eten in België. Ik hou ervan dat er jobs zijn en dat het hier veilig is. Het is hier niet gevaarlijk.
- MEISJE, 15 JAAR, NICARAGUA -
- “ Het is goed en veilig in België. Kinderen hoeven hier niet te werken en kunnen studeren. De vrouwen worden hier gerespecteerd.
- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -
- “ België helpt ook de armen, de mensen met een handicap en de vluchtelingen. Dit is een land met veel orde. Het is hier netjes. Er ligt geen vuilnis op straat.
- MEISJE, 17 JAAR, PERU -
- “ In België hebben kinderen en jongeren meer rechten. Er is meer plaats voor vrouwen in de Belgische samenleving.
- JONGEN, 17 JAAR, IRAN -

DE VERHOOPTE VEILIGHEID

Een jonge Syrische vergeleek België met een vader die zijn armen voor haar opende op het moment waarop zij bescherming nodig had:

“ België is mijn tweede land. Het is een beetje alsof Syrië mijn moeder is en België mijn vader. Een vader die zijn armen opende om mij te beschermen toen ik dat nodig had. In België heb ik een toekomst, een soort tweede leven. Ik heb geleerd om zelfstandig te zijn, om alleen te wonen. Nu heb ik niemand meer nodig. Vroeger viel ik veel en bezeerde ik me. Maar elke dag zet ik weer een stapje vooruit. Elke dag gaat het een beetje beter.

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

Dankbaarheid tegenover België en de Belgen

©UNICEFUN061288Dejongh

Vele kinderen drukten hun dankbaarheid tegenover België en de Belgen uit. Ze voelen zich gerespecteerd en welkom. Ze kunnen vrij denken. Ze zijn erkentelijk voor het warme onthaal dat hen te beurt is gevallen. Ze waarderen vooral alle spelactiviteiten die het land aanbiedt. Zwembaden, parken, speelpleinen, ... dingen die het leven weer wat lichter maken.

“ Alles is hier goed. De Belgen zijn zeer respectvol. De meerderheid in ieder geval. Het is schitterend. Er zijn hier veel goede dingen. Bij ons worden vreemdelingen zeer slecht aanvaard. Hier heb ik echter het recht om net zoals u te leven. Bij ons aanvaarden sommige mensen geen vreemdelingen. Ze zijn niet open van geest. Hier is godsdienstvrijheid: christenen, moslims, atheïsten, □ iedereen respecteert elkaar hier.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De mensen hier in België helpen ons. Ze zijn als familie voor mij.

- MEISJE, 15 JAAR ANGOLA -

“ De mensen hier hebben respect. We worden hier goed behandeld.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Weet je wat goed is in België? Dat er wetten zijn. En de mensen natuurlijk. Het gaat er hier niet aan toe zoals bij ons. Hier vallen de mensen je niet lastig. Anderzijds is het wel vreemd dat de mensen hier bijvoorbeeld hun buren niet kennen, dat ze niet met elkaar praten.

- JONGEN, 16 JAAR, ERITREA -

DE VERHOOPTE VEILIGHEID

Dankbaarheid tegenover België en de Belgen

“ Dankjewel België. Dank aan alle landen die ons opgevangen hebben.

- MEISJE, 15 JAAR, SYRIË -

“ Ik vind alles in België geweldig. De mensen zijn heel fijn!

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De mensen zijn vriendelijk in België. Ik hou van mijn school en mijn vrienden.

- JONGEN, 15 JAAR, SYRIË -

“ Ik hou van het weer en van de sympathieke mensen in België. Ik hou van het eten, de chocolade en de toeristische plekken.

- MEISJE, 15 JAAR, ROEMENIË -

Tijdens een debat in een opvangcentrum stelde een groep kinderen tussen 8 en 12 jaar oud een lijst op van de dingen in België waar ze van houden:

- “ Waar we van houden in België? Brussel, het Atomium, de zoo, de dieren, de manga-strips, de televisieprogramma's zoals 'The Voice', de bioscoop, de familie, de mooie meisjes, het voetbal, de voetbalstadions, de zwembaden, de fietstochtjes en de schoonheid van het land ("Het is mooi!"), de Zuidfoor in Brussel, het bowlen, de stagiaires in het centrum ("Mégane!"), en er wonen hier mensen van wie we houden!

Een andere groep kinderen tussen 13 en 15 jaar deed dezelfde oefening:

- “ Waar we van houden in België? Het NBMV-centrum, onze vrienden ("hartsbroers en -zussen"), de slappe lach, de leerkrachten ("mijn kookleerkracht"), de herfst, de zomer, de denappels, de liefde, de school, de sport, het voetbal, de grootte van het land. Hier is geen oorlog, er zijn allerlei activiteiten, je kunt tijd doorbrengen met je vrienden, je mag uitgaan met meisjes.

De Belgen beter sensibiliseren

Hoewel de rust en de vrijheid die ze in België terugvonden door de migranten- en vluchtelingen-kinderen erg worden gewaardeerd, is België ook niet helemaal het land van melk en honing. Sommige kinderen vertelden over negatieve ervaringen die te maken hadden met een gebrek aan kennis over de realiteit die zij ontvlucht waren. Een aantal kinderen had met racisme te maken gehad. Enkele jongeren beklagden zich over de identiteitscontroles op basis van het uiterlijk. Ze raadden aan om de Belgische bevolking en de eerstelijnsprofessionals (politie, gemeentelijke ambtenaren) meer te sensibiliseren, zodat ze beter zouden weten hoe de realiteit er voor vluchtelingen uitziet.

“ Ik zou graag de kans hebben om u op een dag te bezoeken en met u te praten. Ik zou willen dat u me leert kennen. Ik zou willen dat u, wanneer u zich tot mij richt, met Z spreekt. Dat is wie ik ben. En dat u niet gewoon met een Syrische vluchteling spreekt. Wat ik echter boven alles zou willen, is dat u begrijpt dat iedereen anders is. Je kunt niet spreken over ‘de vluchtelingen’ want wij zijn allemaal verschillende mensen met een andere voorgeschiedenis. In mijn moedertaal, het Arabisch, is er een spreekwoord dat zegt: “Kijk naar je hand: elke vinger zit vast aan een andere vinger. En toch is elke vinger anders.” Wel, met een groep mensen is dat net zo. Alle mensen zijn anders, ook al behoren ze tot dezelfde groep. Ik ben Z.

- MEISJE, 20 JAAR, SYRIË -

“ Voor mij is het grootste probleem dat de Belgen de vluchtelingen niet kennen. Een meisje uit mijn klas hield me voor iemand uit een ander land. Ze begreep het niet goed. De mensen weten niet waar je vandaan komt en ze denken de gekste dingen over ons.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik ging naar school in een heel klein dorp. De mensen gedroegen zich daar racistisch tegenover ons. Ze hadden geen contact met ons.

- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -

“ Racisme heb je overal, in alle landen, en we zullen ons moeten aanpassen. Je moet daar mee leren omgaan want het bestaat overal. Niet alleen in België maar overal in de wereld. In het centrum is er ook racisme tussen de jongeren. Wanneer ze over de Afghanen spreken, worden er lelijke dingen gezegd. Je moet leren om samen te communiceren.

- MEISJE, 13 JAAR, CONGO -

“ De politie moet de kinderen verdedigen maar de helft van de politiemensen doet dat niet. 50% van de politiemensen is vriendelijk en 50% is slecht. Ik wil dat de politie ons leert kennen. Als je in Brussel rondloopt met een getaande huid en een petje op je hoofd, word je gecontroleerd. Een blanke jongeman met een petje wordt nooit gecontroleerd. Daardoor gaan jongeren soms door het lint.

- JONGEN, 17 JAAR, MAROKKO -

“ Ik word dikwijls door de politie tegengehouden. Het is me al twee keer overkomen in het station van Gembloux. Als ik morgen eerste minister zou zijn, zou ik tegen de mensen zeggen dat ze ook vriendelijk moeten zijn tegen Maghrebijnen en tegen alle vreemdelingen. Ik zou ervoor zorgen dat er minder racisme is.

- JONGEN, 17 JAAR, ALGÉRIE -

“ We moeten naar het gemeentehuis om onze oranje kaart te laten vervangen of om een stempel te krijgen. De dame achter het loket is zeer onaangenaam. De vorige keer zei ze me: “Die kaart is niet proper, kom een andere keer terug.” Ik spreek nochtans Nederlands maar zodra ze Fedasil op de kaart ziet staan, doet ze vervelend.

- MEISJE, 15 JAAR, ANGOLA -

DE FAMILIE

Het beschermende milieu bij uitstek

Sommige kinderen kwamen op hun eentje naar België of raakten onderweg gescheiden van hun familie. Een aantal kinderen moest zijn ouders in een ander land achterlaten, zoals bijvoorbeeld in Turkije. Andere kinderen kwamen met hun broer, hun zus of hun ouders in België aan. De kinderen die samen met hun ouders aankwamen, onderstreepten hoe belangrijk het was dat ze door hun familie werden begeleid en ondersteund.

“ Zonder onze familie zijn we niets!

Enkele kinderen die samen met hun ouders aankwamen, hadden er spijt van dat ze naar België waren gekomen. Ze hadden graag gehad dat hun ouders hun plannen om naar een ander land te gaan, met hen hadden besproken.

“ Mijn mening werd niet gevraagd. Ik ben met mijn moeder meegekomen. Mijn vader en mijn broer zijn in Marokko gebleven. Als ik een brief zou moeten schrijven naar de kinderen in mijn land, zou ik hen zeggen dat ze daar moeten blijven.

- MEISJE, 15 JAAR, MAROKKO -

“ Wanneer je beslist om te emigreren, moet je dit bespreken met je kind. Anders kan het depressief worden. Wanneer je pas in België bent, is het niet makkelijk. Je moet wennen, de taal is anders en het is moeilijk om in contact te komen met andere mensen. Toen ik nog maar net in België was, was ik bang dat ik geen vriendinnen zou vinden.

- MEISJE, 14 JAAR, MAROKKO -

Uitdagingen voor kinderen die alleen zijn

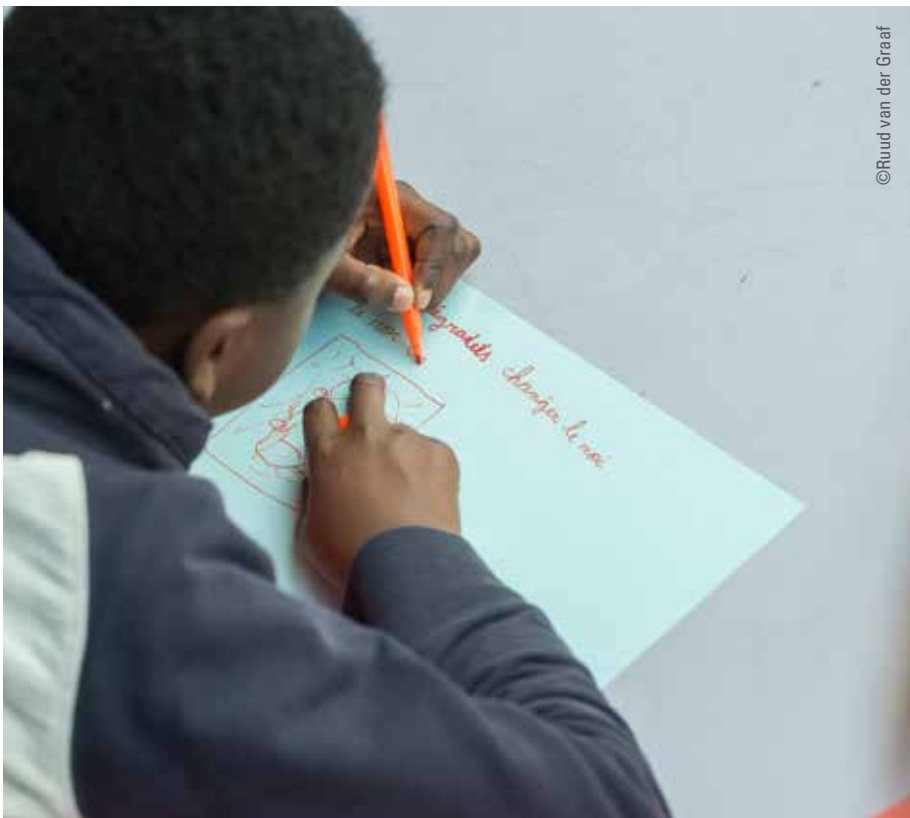
De kinderen die hier alleen zijn, denken veel aan hun familie. Ze missen hun papa en hun mama. Ze zouden graag willen dat iemand hen steunt, naar hen luistert en elke dag voor hen zorgt. De kinderen die zelfstandig wonen, lijden erg onder de situatie. Ze missen een vader of een moeder die hen thuis opwacht wanneer ze van school komen, die hen vraagt hoe hun dag was, en die een lekkere maaltijd voor hen kookt. Een ouder die hen geruststelt wanneer ze de moed verliezen, die hen in staat stelt om niet bang te zijn voor de toekomst en die hen helpt om grenzen te stellen en zich aan regels te houden. Ze voelen zich vaak alleen en geïsoleerd, en ze hebben het gevoel de dagelijkse taken niet aan te kunnen.

“ Het moeilijkst is dat je helemaal alleen bent. Wanneer je thuiskomt van school of van het werk, na een activiteit of een reis, hoop je dat er iemand op je zit te wachten. Je hebt zin om te vertellen wat je de hele dag gedaan hebt. Maar je moet alles gewoon in je hoofd opslaan, zowel de goeie als de slechte dingen. Op een dag ontploft je hoofd dan. Ik mis vooral mijn moeder. Vroeger was mijn moeder er altijd wanneer ik thuiskwam. Soms denk ik 'oh, mijn moeder zal er zijn' maar dan kom ik thuis en hoor ik niets, het is stil. Ze is er niet. Ik blijf helemaal alleen. Je kunt niets beginnen zonder je familie.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ 's Avonds zei mama me altijd dat ik moest gaan slapen en 's ochtends kwam ze me wakken om naar school te gaan. Nu is dat allemaal verleden tijd. Ik kan niet meer rekenen op de maaltijden die mijn mama voor me kookte. Het is op heel veel vlakken moeilijk.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

©Ruud van der Graaf

“ Voor een kind maakt het een heel verschil om met je familie te leven of zonder je familie. Als papa en mama er zijn, hoef je nergens aan te denken, maar als je je familie niet bij je hebt, moet je aan heel wat dingen denken. Je bent helemaal alleen, je komt thuis, je bent helemaal alleen en je weet niet wat er gebeurd is met je broer en je familie. Je voelt je slecht, je maakt je zorgen.

- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

“ Ik werk, ik ga naar school. Vroeger maakte mijn moeder het eten voor me klaar. Mijn vader was leraar. Ik studeerde dus met mijn vader. Hier is alles anders. Niemand kan me helpen.

- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -

“ Het leven is heel anders met of zonder mama en papa. Hier zijn papa en mama niet bij mij. Dat is moeilijk. Hier ben ik gewoon op mijn eentje, zonder mijn moeder, zonder mijn vader, zonder mijn broer. Het is heel moeilijk voor mij, want ik ben nog jong.

- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

“ Hier in België willen jongeren alleen gaan wonen maar ze weten niet wat dat is. Natuurlijk, drie dagen op je eentje, of zelfs een jaar, dat kan wel leuk zijn. Maar een heel leven, dat is vermoeiend.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De familie kan ons helpen om vooruit te komen op het vlak van onze echte waarden. Ze helpen ons om sneller vooruit te komen dan we alleen zouden kunnen.

- MEISJE, 20 JAAR, BURUNDI -

Een Afghaanse jongen die alleen in België aankwam, vertelde dat niemand in Afghanistan alleen woont. Je doet er alles met je familie:

In Afghanistan woon je bij je familie. Je leeft met je familie. Hier leef je op je eentje. Papa en mama zijn voor ons zeer belangrijk. Wanneer iemand zijn papa en mama verliest, is hij zeer ongelukkig en weent veel. Hier hebben we onze mama niet. Als je mama en je papa bij je zijn, hoef je nergens bang voor te zijn. Hier hebben we zeer grote problemen. Als we allemaal samen zijn, maken we ons geen zorgen. Als je jong bent, heb je elke dag hulp nodig. Maar nu moeten we alles alleen doen.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

DE FAMILIE

Problemen om herenigd te worden

© UNICEF/UN064705/0se

De kinderen die hier alleen aankwamen, willen met hun familie herenigd worden. De gezinsherenigingsprocedure is echter een administratief doolhof waar ze hun weg niet in vinden. De kinderen vertelden dat de documenten die zij moeten voorleggen, onmogelijk te vinden zijn.

- “ Het moet makkelijker worden gemaakt om de ouders te laten overkomen, zodat we ons minder alleen voelen.
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ Als we willen dat onze familie overkomt, vragen ze ons documenten die niet te vinden zijn. Ik zal mijn familie niet kunnen uitnodigen omdat het onmogelijk is om de gevraagde documenten te verzamelen. Over die documenten moet worden nagedacht. Als iemand zijn land ontvlucht is, hoe kan hij dan aan documenten van het commissariaat van zijn stad komen? Door de oorlog is het onmogelijk om aan die documenten te komen. Ze hebben mij een afschrift van de huwelijksakte van mijn ouders gevraagd.
- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -
- “ De meeste mensen uit mijn land zijn momenteel vluchtelingen. Ze zijn verspreid over de wereld, zoals mijn grootmoeder. Mijn grootmoeder heeft haar hele leven voor mij gezorgd. Nu zit zij in Turkije. Ik heb haar moeten achterlaten omdat ze te ziek en te oud was om de reis verder te zetten. Ik probeer haar nu naar België te krijgen, maar het lukt me niet. Ik mis haar heel erg!
- MEISJE, 17 JAAR, SYRIË -

Vervangende bescherming

Hoewel een papa of een mama niet kan worden vervangen, onderstreepten heel wat kinderen die alleen in België aankwamen, het belang van een peetfamilie, een peter of een meter of een vereniging die hen beschermt en ondersteunt als een familie. Enkele kinderen hadden het over de essentiële rol van verenigingen zoals Mentor-Escale die hen in contact brengen met mensen die ze kunnen vertrouwen.

“ Het helpt als je een peetfamilie hebt. Ik heb er één, en dankzij deze mensen voel ik me beter en meer op mijn gemak.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

Twee maanden geleden zijn ze in het centrum met een Buddy-project begonnen. Het is een soort peterschapsproject met mensen uit de gemeente. Een vrijwilliger die in de wijk woont, biedt aan om zich met een jongere uit het centrum bezig te houden. Ik heb van mijn Buddy al veel informatie gekregen.

- MEISJE, 15 JAAR, ANGOLA -

“ De mensen van Mentor-Escale zijn als familie voor mij. Toen ik uit het opvangcentrum kwam, kende ik niemand en zij hebben me geholpen om mijn papieren in orde te brengen en een woning te zoeken zodat ik me in België kon integreren. Mentor-Escale hielp me ook bij het vinden van een school. En nog altijd speelt Mentor-Escale een belangrijke rol in mijn leven. Wanneer de school met een ouder wil spreken, vraag ik om naar Mentor-Escale te bellen. Wanneer ik me psychologisch niet zo goed voel, wanneer mijn moreel niet goed is, wanneer ik zin heb om met iemand te praten die ik kan vertrouwen, ga ik altijd naar Mentor-Escale. En als ik me goed voel ook trouwens.

- MEISJE, 16 JAAR, KAMEROEN -

© UNICEF/UNI204592/Heger

Een meisje vertelde dat het belangrijk is om mensen om je heen te hebben die je kunt vertrouwen:

“ Wanneer ik een probleem heb of wanneer ik gewoon met iemand wil praten, ga ik naar Mentor-Escale. Ik vind het heel belangrijk dat er mensen zijn die ik kan vertrouwen en met wie ik over heel persoonlijke zaken kan spreken. Ik kan daarvoor bij niemand anders terecht.

- MEISJE, 17 JAAR, SYRIË -

DE PROCEDURE

Zware belasting

Wat erg aan de kinderen knaagt, is het ontbreken van zekerheid over hun verdere verblijf in België. Ze weten niet of ze hier zullen mogen blijven dan wel naar hun land van herkomst zullen worden teruggestuurd. De procedure is een probleem dat alle kinderen steeds opnieuw ter sprake brachten. Het wachten maakt hen onzeker. Heel wat kinderen ervaren een permanente stress door het uitblijven van een beslissing. Sommigen betreuden de verschillen in behandeling tussen de kinderen. Ze begrepen niet waarom sommigen erg snel antwoord krijgen terwijl anderen jaren moeten wachten.

“ De asielprocedure is moeilijk te begrijpen. Het is een moeilijke zaak. Sommige jongeren zijn hier al 4 of 5 maanden en anderen nog veel langer voor ze een antwoord krijgen: positief of negatief. Waarom? Waarom krijgen sommigen de beslissing veel sneller te horen? We zouden graag meer duidelijkheid krijgen vanaf het begin, van bij onze aankomst. Dit zou duidelijker zijn en zo zouden we ons leven kunnen beginnen.

- MEISJE, 15 JAAR, ANGOLA -

“ Ik hou niet van de asielprocedure. Ik heb geen geduld, ik hou niet van wachten.

- MEISJE, 11 JAAR, DJIBOUTI -

“ Ik hou niet van het wachten op de papieren.

- MEISJE, 12 JAAR, SYRIË -

“ De eerste dag zag ik iemand die hier al 4 jaar is. Toen heb ik bij mezelf gedacht dat ik dat niet zou volhouden, als het mij zou overkomen. 4 jaar wachten, dat is veel te lang voor mij.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Het was heel moeilijk voor mij om aan officiële papieren te komen. Mijn papa is hier al 16 jaar en hij heeft er nog altijd geen.

- JONGEN, 14 JAAR, BRAZILIË -

©UNICEFBelgië

“ Ze zeggen dat ik moet wachten en dat ik geduld moet hebben. Door de stress en de slechte omstandigheden is mijn moreel heel slecht.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

Ik ken iemand die hier al 2 jaar is en die zeer goed Nederlands spreekt. Al wat hij doet, is wachten. Dat geeft veel stress.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Het is moeilijk om aan papieren te komen. Mijn vader heeft twee keer een aanvraag ingediend. De eerste keer zeiden ze 'neen' op de gemeente.

- MEISJE, 15 JAAR, NICARAGUA -

Voor de niet-begeleide kinderen vormt het wachten op een beslissing over hun asiel- of verblijfsaanvraag een bijkomende belasting. Sommigen van deze kinderen brachten al meer tijd hier door dan in hun land van herkomst. Ze konden de taal leren, naar school gaan en zich integreren, en ze zijn bang dat ze zullen moeten terugkeren naar een land dat ze niet langer als het hunne beschouwen.

“ Het is echt hard! Wanneer je 18 wordt, zeggen ze dat je moet vertrekken. Je hebt gestudeerd of je bent nog aan het studeren maar je moet het centrum verlaten en misschien moet je wel terug naar een land dat je niet meer kent. Het is heel moeilijk. Er zijn kinderen die van hun 5de tot hun 18de in België gewoond hebben en aan wie dan wordt gezegd dat ze geen papieren zullen krijgen. We moeten veel sneller een antwoord krijgen, wanneer we 14 of 15 zijn, zodat we ons een andere toekomst kunnen voorstellen of een andere procedure kunnen starten.

- JONGEN, 17 JAAR, GUINEE -

“ Er zijn er die hier al 12 jaar zijn zonder papieren.

- MEISJE, 20 JAAR, BURUNDI -

DE PROCEDURE

Zware belasting

De onzekerheid over de toekomst en het gebrek aan duidelijkheid over hun verblijfsrecht in België beletten sommige kinderen om zich op het heden te concentreren. Plannen maken voor de toekomst wordt hierdoor zeer moeilijk.

“ De toekomst ziet er voor mij somber uit. De asielprocedure doet me vrezen voor de toekomst. Ik heb geen idee wat er met mij zal gebeuren na mijn interview op het Commissariaat. What's next? Wat gaat er daarna gebeuren? De man die het interview afnam, heeft de controle. Mijn toekomst hangt af van één persoon. Daar denk ik elke dag aan.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik weet niet wat ik met mijn leven zal doen. Ik weet niet wat ik in de toekomst zal doen. Ik ben hier al drie jaar en ik heb nog geen antwoord gekregen.

- JONGEN, 17 JAAR, MAROKKO -

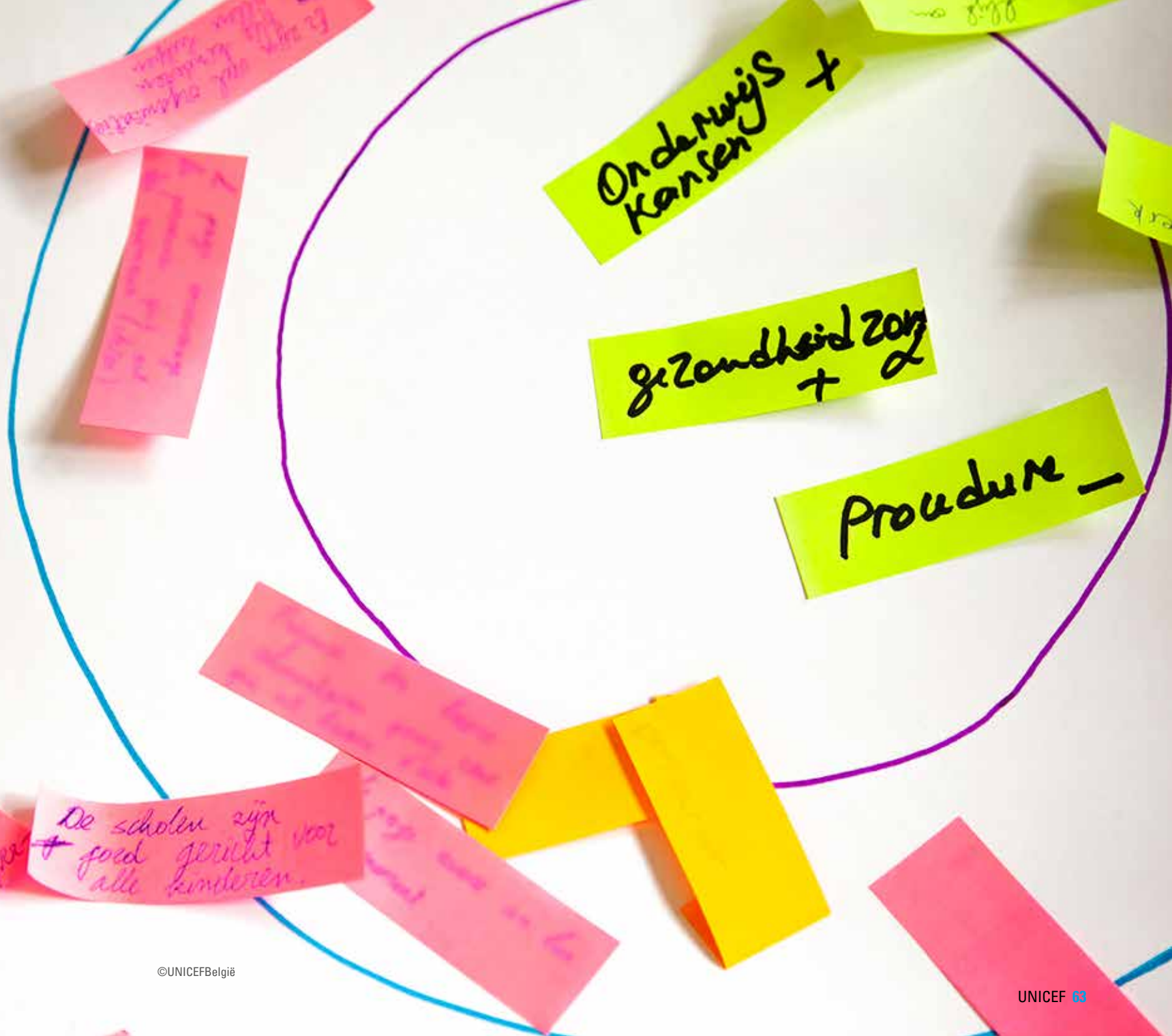
“ Ik slaag er niet in om me op mijn studies te concentreren. Het drukt zwaar op me dat ik niet weet wat er na de procedure met mij zal gebeuren. Wat zal er met mijn familie gebeuren?

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“De procedure duurt te lang.” Heel wat kinderen betreuren dit. Zij vinden dat de overdreven duur van de procedure hen belet om ten volle in het 'nu' te leven, om zich op school te concentreren en om de toekomst sereen tegemoet te zien. De kinderen zouden graag meer duidelijkheid krijgen over de procedure. Hoelang kunnen ze blijven en wat gebeurt er daarna? Wat zal er gebeuren als de beslissing negatief is? Voor vele kinderen is het zeer moeilijk om in deze onzekerheid te leven. Ze zorgt voor stress en spanningen. De kinderen raden aan om de procedure in de tijd te beperken.

“ De procedure is een zware dobber voor de kinderen die hier in België alleen zijn. De procedure is veel te traag. Sommigen wachten 4, 5, 6 jaar vóór ze een antwoord krijgen. In onze groep zitten jongeren die hier al 3 jaar zijn en die nog geen antwoord hebben gekregen. Het is onmogelijk om in die omstandigheden aan de toekomst te denken. Je weet niet waar je daarna naartoe moet, je studeert maar welk nut hebben die studies als je niet weet waar je naartoe gaat. Het verpest alles. De procedure voor de niet-begeleide kinderen zou tot één of twee jaar beperkt moeten worden. Er zou ook minder tijd moeten zitten tussen het tweede interview en het antwoord. Als je sneller een antwoord krijgt, kun je een andere procedure starten. Als het langer duurt, zouden ze ons ten minste moeten uitleggen waarom het zo lang duurt. Een kind dat vijf jaar in België gewoond heeft en dat hier al heel jong aangekomen is, zou papieren moeten krijgen want dit kind kent zijn land van herkomst niet meer.

- GROEP JONGEREN VAN 8-17 JAAR, AFKOMSTIG UIT AFGHANISTAN, GUINEE, CONGO, KAMEROEN, BURUNDI, MAROKKO, BRAZILIË EN ALGERIJE -

De meeste mensen met
zijn familie lang
of verlaten

De meeste mensen met
zijn familie lang
of verlaten

De meeste mensen met
zijn familie lang
of verlaten

De scholen zijn
+ goed gericht voor
alle kinderen.

De meeste mensen met
zijn familie lang
of verlaten

De meeste mensen met
zijn familie lang
of verlaten

DE PROCEDURE **Zware belasting**

“ We zouden sneller willen weten hoe onze toekomst eruit zal zien en we zouden willen dat de procedure sneller verloopt. Sommige kinderen zijn hier al 2 jaar, anderen zelfs al 5 jaar!

- MEISJE, 15 JAAR, ANGOLA -

“ Nu zijn we hier, maar wanneer zal dit veranderen? Die onzekerheid is zwaar om dragen. We moeten echt van dag tot dag leven. Ik denk dat het beter zou zijn als iedereen de duur kende en als iedereen dezelfde termijn kreeg, bijvoorbeeld 1 jaar.

- MEISJE, 15 JAAR, ANGOLA -

“ We zijn allemaal tevreden dat we hier zijn, maar ik ben het ermee eens: de procedure is het grootste probleem.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De procedure is te lang. Leg voor iedereen dezelfde termijn vast. We zijn toch allemaal mensen, en geen koeien of varkens? We zijn mensen. Het enige wat we hier doen is slapen en eten.

- JONGEN, 17 JAAR, SOMALIË -

De kinderen met wie we gingen praten, raadden aan om duidelijke en aangepaste informatie te geven van bij de aankomst. Bij alle schriftelijke documenten zou mondelinge informatie moeten worden gegeven.

We hebben een brochure met informatie gekregen. Volgens de brochure duurt de wachttijd niet lang, maar in de praktijk wachten we soms tot 2 jaar om een interview te krijgen.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Het is goed dat je in het begin informatie krijgt. Wij kregen informatie via een brochure. Maar ik kon de brochure niet lezen en we kregen geen mondelinge informatie.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

Wisselvallige bijstand door voogden en advocaten

Sommige kinderen moesten op eigen houtje hun weg zien te vinden naar de Dienst Vreemdelingenzaken. Anderen konden op de dag van het interview voor hun asielaanvraag niet op een advocaat rekenen. Nog anderen tot slot verbaasden zich over de geringe hoeveelheid informatie die ze kregen.

Kinderen die op hun eentje in België aankomen, krijgen nochtans een voogd en een advocaat toegewezen die geacht worden hen met de procedure te helpen. Volgens de kinderen die we in dit rapport aan het woord laten, varieert de betrokkenheid van deze twee 'figuren'. Vaak hadden de kinderen de indruk dat ze er in de verschillende fasen van hun procedure alleen voorstonden. Het is echt niet zo makkelijk om alleen naar Vreemdelingenzaken te gaan als je de weg niet kent en de taal van het land niet spreekt. Vele kinderen moesten een hele afstand afleggen om de kantoren van de Dienst Vreemdelingenzaken of het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen te vinden.

Het was voor hen helemaal niet vanzelfsprekend om de trein te nemen naar een onbekende grote stad. Hun voogd of hun advocaat bereidde hen niet altijd voor. De kinderen vertelden dat ze te weinig informatie over de procedure kregen en dat ze niet altijd op de hoogte werden gebracht van de genomen beslissingen.

“ Er werd me gevraagd om er alleen naartoe te gaan. Maar daar, in de buurt van de DVZ, raakte ik in de war. Er zijn veel ingangen en uitgangen en ik wist niet wat gedaan. Ik heb er de hele dag rondgelopen met mijn kind. Mijn voogd is me in het noordstation komen ophalen. Na het interview vertrok ze meteen. Ik wist niet waar ik de tickets moest kopen of waar de perrons waren. Het was verschrikkelijk. Om het noordstation terug te vinden, het juiste perron te vinden, mijn ticket te kopen en terug te gaan naar het centrum, heb ik meer dan drie uur nodig gehad. Ik ben hier om 20.00 uur aangekomen terwijl mijn interview vroeg was, rond 16.00 uur.

- MAMA, 16 JAAR -

“ Ik heb mijn eerste afspraak bij de Dienst Vreemdelingenzaken gemist. Nu ben ik het gewoon. Niemand wekt je hier. In mijn land maakt je familie je wakker. Voor het laatste interview heb ik beslist om niet te slapen, want ik moest vroeg opstaan om naar de DVZ te gaan en ik was bang dat ik me zou overlappen. Ik ben alleen naar de DVZ gegaan en daar heb ik mijn voogd gezien.

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

“ Als je een afspraak hebt, weet je niet hoe je er naartoe moet, of je de trein moet nemen, hoe dat allemaal gaat. Daar [in mijn land] is dat niet moeilijk. Hier is het ingewikkeld. Voor veel papieren moet je naar Brussel. Daar geven ze je papieren. Het is moeilijk voor mij.

- MAMA, 18 JAAR -

“ Ze zeggen dat minderjarigen begeleid worden, maar dat is niet waar. Je moet beter begeleid zijn. Ze geven je documenten maar ze leggen niets uit. Als je niet goed Frans spreekt, begrijp je het niet. Bijvoorbeeld wat er zal gebeuren wanneer je 18 bent, of waar de afspraak is, enz. Ze hebben me het plan gegeven maar ik spreek niet goed Frans dus, hoe moet ik dat doen?

- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

DE PROCEDURE

Wisselvallige bijstand door voogden en advocaten

“ Ik zou graag meer informatie hebben, het helpt me helemaal niet dat ik dingen niet weet. Mijn advocaat woont in Louvain-la-Neuve. Maar hier kunnen ze ons een andere advocaat geven zonder dat we het weten. In het centrum veranderen ze de advocaat van de jongeren. Dat is gebeurd met een meisje hier. Ze moeten minstens informatie geven.

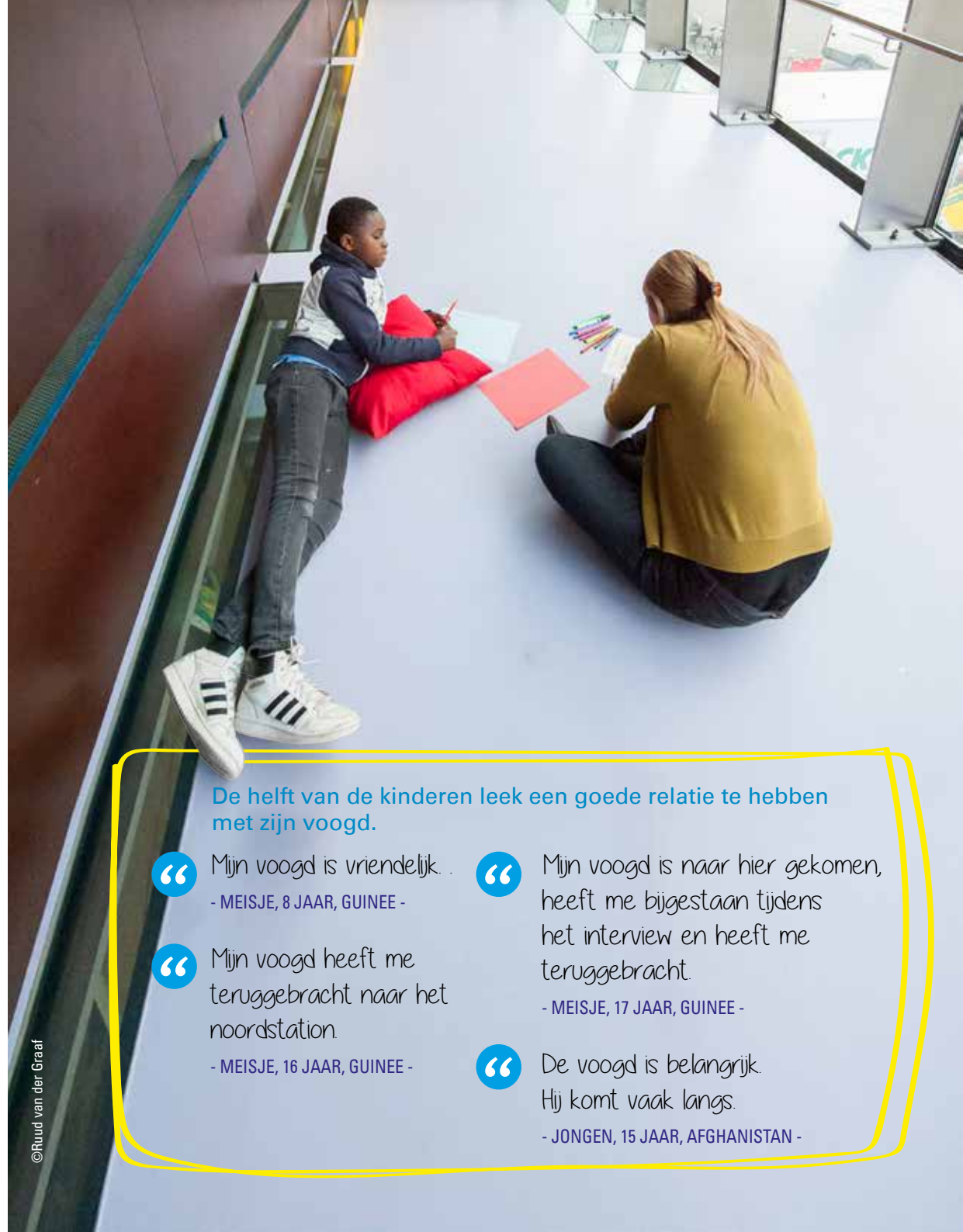
- MEISJE, 18 JAAR -

“ Ik heb informatie gekregen van mijn advocaat. Ik heb gezegd dat ik de waarheid zou zeggen. Op de dag van het interview was mijn advocaat er niet. De voogd was er ook niet. Ik ben helemaal alleen naar het interview gegaan.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik heb al 2 interviews gedaan, maar de advocaat was er niet bij en hij is niet beschikbaar voor een gesprek. Ik heb de indruk dat de advocaat noch de tolk naar mij luisteren. De advocaat moet me helpen. Er wordt echt niet genoeg informatie gegeven, dat is het probleem. Wat zijn de verschillende mogelijkheden? Ik weet niet welke mogelijkheden er zijn. En ik zou dat moeten weten, want dan zou ik voorbereid zijn. Ik zou de dingen willen weten. Ik wil geïnformeerd zijn, voorbereid zijn en begeleid worden.

- JONGEN, 19 JAAR, AFGHANISTAN -

De helft van de kinderen leek een goede relatie te hebben met zijn voogd.

“ Mijn voogd is vriendelijk.
- MEISJE, 8 JAAR, GUINEE -

“ Mijn voogd heeft me teruggebracht naar het noordstation.
- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

“ Mijn voogd is naar hier gekomen, heeft me bijgestaan tijdens het interview en heeft me teruggebracht.
- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

“ De voogd is belangrijk. Hij komt vaak langs.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

De andere helft van de kinderen heeft geen goede relatie met zijn voogd. Deze kinderen klaagden over een gebrek aan vertrouwen en het feit dat er niet naar hen werd geluisterd. Hun voogden waren zeer weinig aanwezig (sommige kinderen zagen hun voogd slechts één keer) en gaven geen informatie over de procedure. Sommige kinderen wilden een andere voogd, maar wisten niet hoe ze dat voor mekaar moesten krijgen.

- “ Ik ben drie keer van voogd veranderd. Ik weet niet in wie ik nog vertrouwen kan hebben.
- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ Mijn voogd komt nooit naar het centrum. Op een dag moest hij komen, maar hij is niet gekomen. Hij heeft zich zelfs niet verontschuldigd.
- MEISJE, 16 JAAR, MAROKKO -
- “ Ik wilde graag van voogd veranderen, maar dat ging niet. Veranderen is moeilijk.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ Mijn voogd verplicht me om dingen te doen zoals gaan eten in de Quick maar ik vind dat niet leuk. Ze verplicht me om te praten. Ze praat te veel. Ze beslist altijd over mijn leven. Ze zegt dat ik te klein ben. Maar dat is niet waar!
- MEISJE, 11 JAAR, KAMEROEN -
- “ De voogd die ik vroeger had, heb ik twee keer gezien. Daarna vertrok hij voor zijn werk naar Zwitserland. Ik kreeg een andere voogd. Deze zegt me nooit iets. Ze geeft helemaal geen informatie over de interviews of de procedure. Mijn oude voogd, die vertrokken is, gaf me wel informatie.
- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

- “ Mijn voogd reist veel te veel. Elke keer dat ik haar probeer te bereiken, zit ze in het buitenland: in Brazilië, in Italië, in Bolivia, ... Daar kan ik haar niet bereiken. Op het interview verving de advocate haar. Maar voor de rest gaat het goed. Ik krijg voldoende informatie.
- MEISJE, 14 JAAR, CONGO -

- “ Ik ben hier al een maand en ik heb hem nog nooit gezien.
- JONGEN, 11 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ De voogd ondersteunt ons niet echt. Hij komt om de 3/5/6 maanden twee uur langs.
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ De voogd zou die (ouder)rol meer moeten opnemen. Hij moet vaker langskomen. Niet alleen telefoneren. Niet om de drie maanden. Hij moet de jongeren opzoeken.
- MEISJE, 20 JAAR, BURUNDI -

De voogden kennen onze realiteit niet.

- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

- “ Het is moeilijk om met de voogd te praten. Ik heb dit nooit gezegd en ik heb van deze gelegenheid gebruikgemaakt om het te zeggen.
- MAMA, 17 JAAR -
- “ Ze hebben mij gezegd dat mijn voogd iemand is zoals mijn moeder of zoals mijn vader. Een moeder of een vader zou zoiets niet doen, gewoon zeggen 'ik wacht daar op je'.
- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

DE PROCEDURE

De tolken zijn geen bondgenoten (of toch niet altijd)

Tijdens het interview op het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen kunnen kinderen die geen Frans of Nederlands spreken, een beroep doen op een tolk. De weinige kinderen die hierover iets vertelden, vonden dat de tolk hun verhaal niet begrepen had of dat hij zijn opdracht niet goed uitvoerde. Sommigen vonden zelfs dat de tolken tussenkwamen in de procedure. Een jongen onderstreepte dat er een tolk aanwezig zou moeten zijn bij elk gesprek met de advocaat.

“Toen we naar de afspraak met de advocaat gingen, was er de eerste keer een tolk bij. De tweede keer was dat niet het geval. Je moet het hele verhaal aan een tolk vertellen en die verandert de informatie dikwijls. Ik heb de indruk dat de tolken niet objectief zijn, of dat ze niet altijd correct vertalen. Er zou een tolk aanwezig moeten zijn bij elk gesprek met de advocaat. Anders moet je het zelf doen. Ik leer nu Nederlands. Maar het is toch nog moeilijk.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

De tolk kwam niet uit hetzelfde land, hij sprak niet het juiste Portugees. De informatie werd verward en slecht begrepen.

- MEISJE, 15 JAAR, ANGOLA -

Bij de Dienst Vreemdelingen-zaken doet de tolk het werk van de Commissaris maar niet zijn eigen werk als tolk. Ze zeiden tegen ons: "Het is niet waar, je bent geen 16 jaar of 17 jaar. Je bent 18 jaar." Wanneer ze dat zeggen, zijn ze geen tolken meer.

- JONGEN, 17 JAAR,
AFGHANISTAN -

DE PROCEDURE

Leeftijdstests

Indien een kind geen documenten kan voorleggen of wanneer er na het verifiëren van de documenten twijfel bestaat over de leeftijd van een minderjarige vreemdeling, moet er een leeftijdstest worden uitgevoerd. Enkele jongeren die over dit thema spraken, gaven aan dat deze test een zeer onaangename ervaring was. Sommigen beschouwden de test als een onrechtvaardigheid. Hij symboliseert in hun ogen een soort wantrouwen tegenover hun verhaal. De jongeren vonden deze test weinig betrouwbaar. Hij kan een verstoring effect hebben, want hij wijzigt soms de perceptie van hun eigen geschiedenis en kan twijfel doen rijzen omtrent hun verhaal. De test zorgt voor heel wat spanning. Sommige kinderen kregen een oudere leeftijd opgeplakt, anderen zouden jonger zijn dan de leeftijd die ze bij hun aankomst opgaven.

“ Voor wat die leeftijd betreft: dat is niet rechtvaardig. Niemand weet dit echt, behalve onze ouders. Ik was 16 toen ik hier aankwam. Ik ben zeker van mijn leeftijd, maar ze zeiden 'je bent 18' en in de brief staat dat ik 18 ben. Ik vind deze methode niet correct. Ik vind het moeilijk dat iemand anders komt vertellen hoe oud we zijn. Het feit dat we geen uitleg kregen over de resultaten, maakt het allemaal heel moeilijk om te begrijpen.

- JONGEN, 17 JAAR, SOMALIË -

“ De leeftijdsbepaling is niet juist. We zijn toch geen dieren, maar mensen zoals u. Waarom luistert u niet gewoon? In andere landen, zoals in Frankrijk en Duitsland, doen ze die test niet. Dat heb ik gehoord. Ik ben met mijn geboorteakte naar het commissariaat gegaan en ze zeiden me dat dit een valse geboorteakte is. Ze hebben die afgenomen en nooit teruggegeven. Vreemdelingenzaken heeft me gezegd dat ze mijn geboorteakte niet konden teruggeven, omdat ik die zou kunnen doorverkopen.

- JONGEN, 17 JAAR, SOMALIË -

“ Ik heb de leeftijdstest gedaan bij mijn aankomst. Ik was toen 16 jaar en ik moest de test doen. Na 4 maanden in het centrum deed ik de test opnieuw. Iedereen was toen 19 jaar en één van de jongeren die 20 jaar was, werd op 16 jaar geschat.

- JONGEN, 19 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik ben 16 jaar maar het systeem vindt van niet. Het zegt dat ik 19 jaar ben. Ik kan in beroep gaan, maar ik heb dat niet gedaan. Ze hebben me gezegd dat het negatief was en in het centrum hebben ze me gezegd dat dit niets zou veranderen. Ik weet dat ik in beroep kan gaan, maar het was te moeilijk om dat te regelen met de advocaat. Hij heeft daar niet genoeg tijd voor.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik ben 16 jaar maar volgens de test ben ik 17 jaar. Als het allemaal gelogen is, dan zullen de mensen zeggen dat ik een leugenaar ben en dan zal alles vertraagd worden, dat is niet goed voor mij. Dit is niet menselijk: ze zeggen dat ik lieg, ik lieg niet, ik doe de test en ze geloven me of niet.

- MEISJE, 16 JAAR, ANGOLA -

DE OPVANGCENTRA

Opeenvolgende veranderingen

© UNICEF/UN200015Glibertson VII | Photo

De meeste kinderen met wie we gingen praten, waren al van opvangcentrum naar opvangcentrum gegaan. Een kleine jongen legde ons uit dat hij sinds zijn aankomst in België al in vier centra gezeten had. Een dergelijk versnipperd onthaal komt de integratie van de kinderen in de lokale omgeving niet ten goede. Bovendien meenden sommige vluchtelingenkinderen dat ze te weinig informatie kregen over de werking van de centra, waardoor ze het nog moeilijker hadden om zich aan te passen. Daarbij komen ook nog de taalproblemen. Er waren Franstalige kinderen die in Vlaanderen opgevangen werden en die zich daardoor nog meer geïsoleerd voelden. Anderen waren van een Franstalig naar een Nederlandstalig centrum gegaan (of omgekeerd). Ze moesten opnieuw de taal leren, een nieuwe school ontdekken, nieuwe vrienden maken, met een nieuwe sociale omgeving leren omgaan en zich aan nieuwe regels aanpassen. Al deze veranderingen maken het leven van de kinderen niet eenvoudiger:

“ De mensen waren niet vriendelijk tegen mij in het vorige centrum. De jongens waren stout. Niemand sprak er Frans. Ze spraken Vlaams. Ik was daar helemaal alleen. Het was moeilijk.

- MEISJE, 8 JAAR, GUINEE -

“ Ik had het in het begin moeilijk om te begrijpen hoe het centrum werkte. Je komt van een ander centrum, je kent niemand en er is niemand om je raad te geven. Ginder ging er een bel wanneer het tijd was om te eten. Hier zijn er vaste etenstijden. Maar ik wist dat niet. Ik heb verschillende maaltijden gemist en ik heb een hele dag niets gegeten. Daarna heb ik het aan iemand gevraagd en nu begrijp ik het beter.

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

“ Ik ben hier sinds 8-9 maanden. Ik ben al 2 jaar in België. Eerst zat ik in Moeskroen. Daar ben ik vertrokken toen het centrum werd gesloten.

- JONGEN, 12 JAAR, SYRIË -

DE OPVANGCENTRA

Opeenvolgende veranderingen

- “ Ik ben bijna 5 jaar in België. Ik heb in twee centra gezeten en ik heb een jaar in een sociale woning gewoond
- JONGEN, 9 JAAR, ANGOLA -
- “ Ik zit al 3 jaar in het centrum en ik ben al 8 jaar in België. Ik heb in 4 centra gezeten, waaronder één in Vlaanderen. Ik heb 4 jaar in een sociale woning gewoond.
- JONGEN, 12 JAAR, GUINEE -
- “ Mijn eerste centrum was in Duitsland. Daar waren er veel mensen. Ik ben liever hier.
- JONGEN, 12 JAAR, ALBANIË -
- “ Ik ben hier al 3 maanden. Ik zat een week in een centrum van Samu Social in Brussel.
- MEISJE, 11 JAAR, DJIBOUTI -
- Sommige kinderen die alleen in België aankwamen, toonden waardering voor het oriëntatiecentrum waarin ze bij hun aankomst terechtkwamen:**
- “ Ik vind het goed dat je in het begin in een centrum terechtkomt en dat je er mensen ontmoet die ervaring hebben met het leven hier, en dat je Frans kunt beginnen leren. Als ik van bij mijn aankomst alleen had gewoond, had ik geen mens gekend.
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ Ik zat in het oriëntatiecentrum. Het was er goed!
- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

In het centrum wordt 'Belgisch' gekookt. Wie hier pas aankomt, heeft nog nooit zoiets gegeten en weet niet wat het is. Niemand geeft je uitleg, behalve de ancients van het centrum die er al twee of soms zelfs al vijf jaar zitten. We zijn verplicht om dit te eten, want het is dat of niets.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

© UNICEF/UN0126199/Gilbertson VII Photo

Het eten: een culinaire shock

Eten was een belangrijk gespreksonderwerp onder de kinderen. Het eten in de opvangcentra is duidelijk een probleem. Elke dag aardappelen. En het is dat of niets, vertelde ons een jonge Afghaan. Voor deze kinderen is het eten iets wat hen herinnert aan de maaltijden met hun familie en aan de geuren uit hun land van herkomst. Het vormt een affectieve band met hun verleden. Het moet dan ook gezegd dat de gezamenlijke maaltijden in de centra niet goed verlopen. Sommige kinderen die hier alleen aangekomen zijn, zouden liever zelf hun potje koken, maar dat blijkt vaak een zeer moeilijke zaak te zijn. Anderen zouden liever alleen met hun ouders eten. We merken echter op dat de kinderen, hoewel ze over dit onderwerp honderduit praatten, dit toch niet het allerbelangrijkste vonden. Alleen de minderjarige mama's vonden het een prioriteit.

“ Mensen die ouder zijn dan ik - die 50 of 60 jaar zijn - en die pas uit hun land komen, gaan nooit eten. 's Ochtends eten ze niet. 's Middags eten ze niet. 's Avonds willen ze gewoon zelf iets te eten klaarmaken.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ We zouden graag op de kamer koken, maar dat mag niet. Om te koken, moet je je inschrijven. Je kunt niet zomaar beginnen, je moet je inschrijven op een groot blad

- MEISJE, 9 JAAR, ALBANIË -

“ Ik mis het om samen met mijn familie te eten. Hier kan iedereen zomaar naast je komen zitten.

- JONGEN, 12 JAAR, GUINEE -

“ Ik vind het niet fijn dat andere mensen die naast me zitten, met hun handen eten.

- MEISJE, 9 JAAR, ALBANIË -

“ In mijn centrum moest ik 's avonds na het eten boterhammen smeren. Ik kreeg een stapeltje. Soms ging dit niet. Dan at ik 's ochtends en 's avonds, maar niet 's middags.

- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -

“ Toen ik in het centrum zat, at ik elke middag een boterham met choco.

- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

“ Er zijn elke dag aardappelen.

- MEISJE, 9 JAAR, ALBANIË -

Zakgeld

Zakgeld is een thema dat alle adolescenten bezighoudt. Dit geldt nog meer voor jonge vluchtelingen die zich geïsoleerd voelen en geen enkel 'extraatje' krijgen. De kinderen pratten honderduit over dit thema. Ze krijgen 7,40 euro zakgeld per week en dat vonden ze best weinig. Sommigen zouden voeding, frisdrank, kleren, een telefoonkaart of zelfs een trein/buskaartje willen kopen of hadden graag geld gehad om buiten het centrum te gaan sporten. Maar dat gaat niet. Deze 7,40 euro geeft hen geen enkele marge. Ze hebben het gevoel dat ze met zo weinig geld niets kunnen doen.

“ Wanneer we kleren nodig hebben, gaat dat niet. We krijgen 7 euro, dat is voldoende voor een cola maar niet genoeg om kleren te kopen. Hier kunnen we om de 3 maanden tweedehandskleren krijgen. Dat is op een vaste datum op een vast uur. Ben je er niet, dan krijg je niets en moet je opnieuw 3 maanden wachten. Dikwijls passen die kleren ons niet. Ze zijn oud en gescheurd. Vorige week waren mijn schoenen al kapot, de zool is losgekomen. En ik moet dus 3 maanden wachten vóór ik er nieuwe krijg. Sommige kinderen krijgen 7 euro en over het algemeen proberen ze om niet te eten of te drinken buiten het centrum. Zo kunnen ze sparen om kleren te kopen. Er is een heel groot verschil tussen de centra in België. De kleinere centra geven een betere opvang. Je krijgt er elke maand kleren.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ 7,40 euro per week voor alles, dat is niks!
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ We krijgen geen geld voor kleren. We hebben alleen tweedehandskleren. De kleren die de Belgen geven, de kleren die ze zelf niet dragen.
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ We zouden meer geld moeten hebben. Wanneer je naar school gaat en het is koud, dan zijn deze kleren niet aangepast.
- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

“ In het centrum is er een lokaal met kleren. Wanneer je daar naartoe gaat, krijg je kleren maar het is niet altijd de juiste maat.
- MEISJE, 20 JAAR, BURUNDI -

“ Pas na 1/2/3 maanden krijg je een beetje geld. Als je broek scheurt, heb je pech. We hebben geld nodig voor kleren.
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ We hebben een beetje geld nodig om te telefoneren, voor kleren, voor eten.
- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

“ 's Middags at ik niets op school. Om 16.00 uur ook niet. Ik moest wachten tot 18.00 uur. Als ik te laat opstond, had ik geen boterhammen en moest ik dus wachten tot 18.00 uur. Met een beetje geld had ik eten kunnen kopen.
- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ We hebben geen geld voor een ticket. Als het niet voor een afspraak is, geven ze het niet.

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

“ Ik had geen ticket meer om te gaan sporten en ze zeiden dat ik moest betalen; dat ging niet.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

Mijn problemen? Het eten en de tickets wanneer ik me wil verplaatsen. Voor de rest vind ik het centrum zeer goed. Ik zou graag vaker zelf kunnen koken.

- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

“ Voor de tickets voor het openbaar vervoer. Je hebt soms zin om naar Brussel te gaan, om te gaan shoppen, maar met 7 euro? Het ticket heen kost 3 euro, het ticket terug kost 3 euro. Wat blijft er dan nog over om iets van te kopen? Niets, je moet gewoon hier blijven.

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

Sommige jongeren zouden graag wat kunnen bijverdienen met een studentenjob.

“ De volwassenen werken soms, maar de kinderen gaan naar school. Je kunt niet werken, je hebt slechts 7 euro per week. Je gaat elke dag naar school, het is moeilijk.

- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

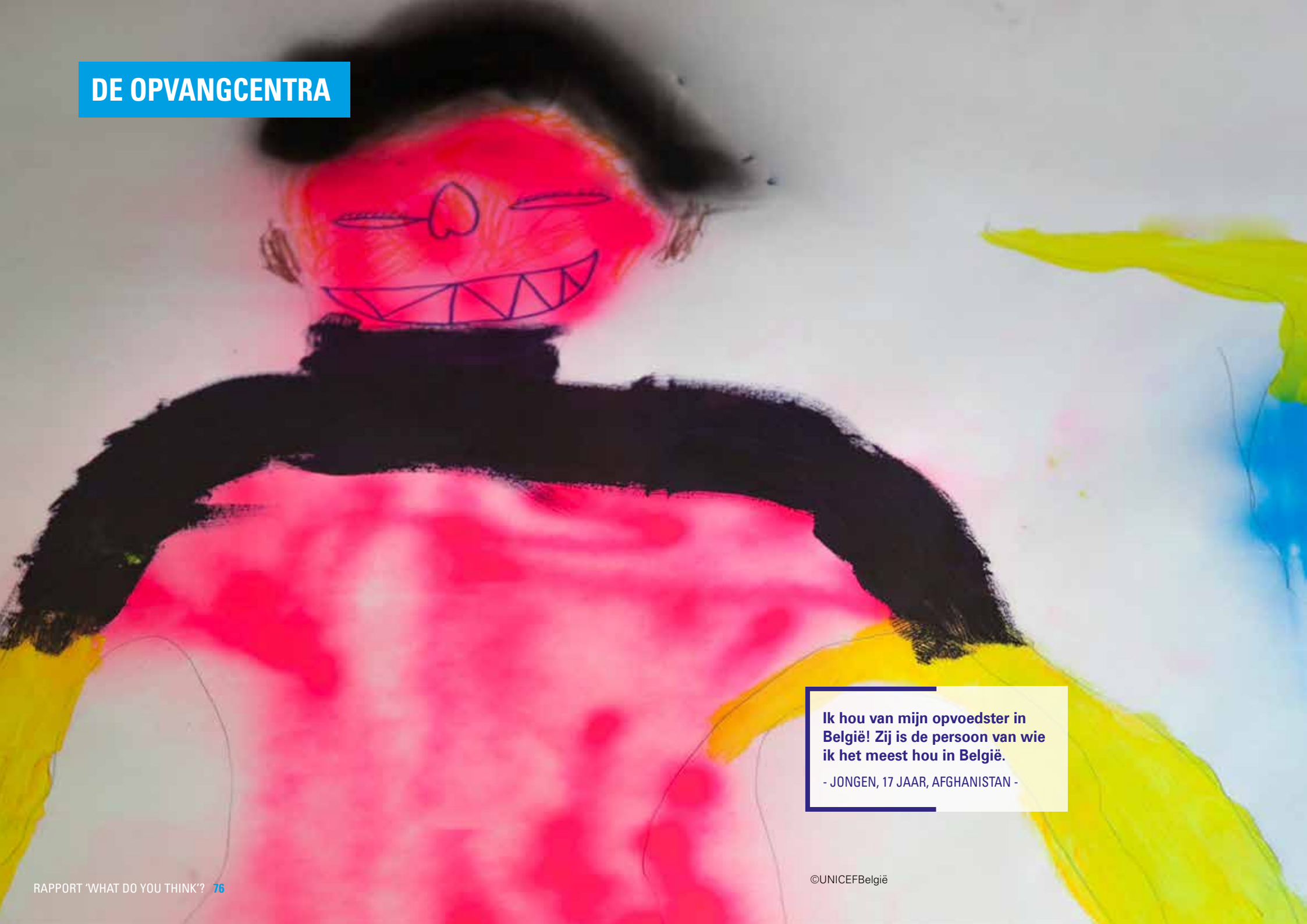
“ Het moeilijkst voor mij is om een studentenjob te vinden. Als NBMV mag je geen studentenjob doen.

- MEISJE, 16 JAAR, MAROKKO -

© UNICEFUN027502Volpe

DE OPVANGCENTRA

Ik hou van mijn opvoedster in België! Zij is de persoon van wie ik het meest hou in België.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

Wisselvallige begeleiding

Uit de gesprekken met de kinderen bleek dat de ondersteuning door de opvoeders in de opvangcentra zeer sterk verschilt. Sommige kinderen toonden zich zeer dankbaar voor de steun die ze elke dag van het personeel in de centra kregen. Anderen nuanceerden dit en betreurden een reëel gebrek aan begeleiding. Ze verwezen naar de gebrekkige informatie die ze kregen. Een groep jongeren sprak ook over een gebrek aan respect vanwege autoritaire opvoeders. Een jongen vond dat mensen die zich slecht gedragen, een betere begeleiding krijgen. Een jong meisje vertelde dat zij volkomen op zichzelf aangewezen was. Al deze problemen wegen nog zwaarder door wanneer het om niet-begeleide minderjarigen gaat.

“ Een opvoedster heeft me geleidelijk aan geholpen met de organisatie in het centrum. Dat was dankzij de maatschappelijk werkster. Ik had het haar uitgelegd en zij heeft erover gesproken met de opvoeders. Daarna is een opvoedster met me komen praten.

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

“ Lieve van Fedasil is vriendelijk. Zij helpt me tenminste.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik vind dat de begeleiding in het centrum soms goed is, en soms niet. Wanneer ik ziek ben, geven ze me gewoon geneesmiddelen. Maar ik heb hulp nodig.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ We willen dat de opvoeders ophouden met ons bevelen te geven. Dat ze beleefd, vriendelijk, respectvol en begripvol zijn. Dat de opvoeders meer luisteren, dat ze de jongeren ondersteunen bij hun plannen. Dat ze meer vertrouwen hebben in de jongeren. We zouden goede raad moeten kunnen krijgen wanneer we daar behoefte aan hebben en alleen maar wanneer we er behoefte aan hebben. Ze moeten stoppen met ons te commanderen. Er moet meer respect komen van de volwassenen voor de kinderen.

- GROEP JONGEREN VAN 8 TOT 17 JAAR, AFKOMSTIG UIT AFGHANISTAN, GUINEE, CONGO, KAMEROEN, BURUNDI, MAROKKO, BRAZILIË, ALGERIJE -

“ Wanneer er in het centrum gevochten wordt, krijgen diegenen die zich het slechtst gedragen, de beste behandeling. Zij mogen naar een kleiner centrum gaan met een betere begeleiding.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

In het centrum waar ik zat, waren er niet genoeg opvoeders voor de NBMV. Ik ben er volledig zelfstandig geworden.

- MEISJE, 15 JAAR, BURUNDI -

“ De opvoeders zouden vanaf de eerste dag moeten komen. Op bezoek komen, uitleggen hoe alles in zijn werk gaat. Maar ze leggen niets uit.

- MAMA, 16 JAAR -

DE OPVANGCENTRA

De grote centra: een woonomgeving met veel spanningen

Op de grote opvangcentra kwam veel kritiek van de migranten- en vluchtelingenkinderen. De kinderen haalden heel wat negatieve elementen aan. De grote structuren zouden niet op hun leeftijd afgestemd zijn. Ze omschreven de centra als 'deprimerend, gewelddadig en vuil'. Vele kinderen vertelden over de promiscuïteit waartoe het centrum aanzet, over het geweld, de ruzies en het feit van met velen één kamer te delen, over het samenwonen met volwassenen en over de herrie die dag en nacht aanhoudt. De kinderen klaagden over het feit dat ze niet kunnen slapen, waardoor ze zich niet kunnen concentreren op school. De niet-begeleide kinderen wilden graag een begeleiding op maat krijgen in kleinere opvanginitiatieven.

De kinderen die wel samen met hun ouders zijn en vele jaren in een opvangcentrum doorbrachten, gaven aan dat ze simpelweg een 'normaal' gezinsleven wilden, in een flat of een klein opvanginitiatief, ver van de grote centra.

■ Veel bewoners

In de grote centra zijn de problemen van de niet-begeleide kinderen bijzonder schrijnend. Ze zitten er samen met heel veel mensen, inclusief volwassenen. Ze delen een kamer. Deze kinderen klaagden over het lawaai en het gebrek aan slaap. Dit soort opvang blijkt voor hen zeer onaangenaam te zijn.

- “ Dit is hier een enorm groot centrum en het loopt hier allemaal niet zo goed. De kinderen zijn hier bijvoorbeeld heel emotioneel. Sommige kinderen lijden emotioneel omdat het zo deprimerend is.
- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -
- “ Het eerste jaar was het moeilijkst. Ik sliep in een groot centrum met vier mensen in één kamer. .
- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -
- “ In het centrum waar ik woonde, waren veel dingen een probleem: het eten, met zijn vieren op één kamer, de afgelegen locatie, het racisme. Mijn centrum was heel afgelegen. Alles was ver. Om naar de winkel te gaan, moest je vijf kilometer te voet gaan. Op onze kamer waren we met zijn vieren uit verschillende landen. We waren heel verschillend. We aten niet dezelfde dingen, we spraken niet dezelfde taal. Zelf spreek ik geen Engels.
- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -

“ Vroeger waren er niet zoveel vluchtelingen in België en dus gingen de vluchtelingen snel naar een sociale woning. Nu zijn er te veel vluchtelingen. In mijn centrum zat er veel te veel volk. Er waren veel problemen omdat er zoveel mensen uit zoveel verschillende landen waren. Wanneer de mensen daar al meer dan 6 maanden of meer dan een jaar zitten, is het beter om hen te verhuizen naar woningen buiten het centrum.

- JONGEN, 17 JAAR, IRAK -

“ In een groot opvangcentrum zitten niet-begeleide minderjarigen en volwassenen met zijn zessen samen op één kamer. 's Avonds luisteren ze naar muziek en kan ik niet slapen. Het centrum is ver van alles. Vanaf 6 uur 's avonds zijn er geen bussen meer. Er is geen avondeten als ik te laat aankom, zelfs wanneer ik moet werken. Ik zou graag een kamer voor mij alleen hebben, zodat ik goed kan slapen en zodat ik kan studeren wanneer ik wil.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Het was moeilijk in het centrum (ik zat in twee centra). Op onze kamer waren we met zijn vieren en er was veel lawaai in de gemeenschappelijke ruimte van het centrum. Het was moeilijk om te studeren, om te slapen, om naar school te gaan.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

© UNICEFUN021730Gilbertson VII Photo

© UNICEFUN026304Gilbertson VII Photo

DE OPVANGCENTRA

De grote centra: een woonomgeving met veel spanningen

Geweld en hygiëne

De kinderen vinden het geweld, de discussies, de vechtpartijen en het gebrek aan hygiëne bijzonder moeilijk te verdragen.

“ Het is vuil in het centrum. Er zijn de hele tijd vechtpartijen hier. Het centrum is zot en vuil. Zot omdat er soms problemen zijn. Het zijn de volwassenen die het probleem zijn. Zij maken ruzie. Ik zou in een flat willen wonen.

- MEISJE, 10 JAAR, TSJETSJENIË -

De hygiëne. Hier in het centrum is het heel vuil. Kakkerlakken in de kamer en vechtpartijen.

- JONGEN, 9 JAAR, ANGOLA -

“ De mensen zijn hier niet goed bij hun hoofd. Ik heb problemen gehad met mensen. Er zijn de hele tijd ruzies.

- JONGEN, 12 JAAR, SYRIË -

Alternatieven

De niet-begeleide kinderen dromen van een rustige en gestructureerde omgeving. Ze zouden graag een begeleiding op maat of een gastgezin krijgen.

“ We hebben begeleiding nodig. We hebben al heel veel dingen meegemaakt en het is goed om in een rustige omgeving te kunnen wonen met volwassenen die ons helpen en ons begeleiden. Het is misschien niet altijd even leuk, maar we hebben het nodig dat iemand ons aanmoedigt om naar school te gaan, om op tijd te gaan slapen en om de regels te respecteren.

- JONGEN, 15 JAAR, SYRIË -

“ Ik zou graag naar een gastgezin gaan.

- MEISJE, 15 JAAR, GUINEE -

De kinderen die met hun familie vele jaren in een opvangcentrum doorbrachten, klaagden over het gebrek aan privacy. Ze wilden liever in een huis of een flat wonen, ver van de opvangcentra. Diegenen die uit het centrum weg mochten, werden echter al gauw geconfronteerd met het probleem om een fatsoenlijke woning te vinden. Dit probleem stelt zich bijzonder scherp in het geval van de niet-begeleide minderjarigen die op hun 18de het opvangcentrum moeten verlaten.

“ Ik woon met mijn familie in een centrum. Ik slaap in een kamer met mijn mama, mijn zus en mijn oudere broer. Dat is moeilijk, want

mijn broer is al wat ouder. Ik kom weinig uit mijn kamer omdat er zoveel mensen in dit centrum zijn. Ik zou liever in een huis wonen.

- MEISJE, 15 JAAR, SYRIË -

“ Het is moeilijk om een huis te vinden door de discriminatie en de vooroordelen

- JONGEN, 14 JAAR, SYRIË -

“ Ik woon in Namen en ik betaal 600 euro voor een woning die de Belgen zelf niet willen.

- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -

“ Het is zeer moeilijk om een woning te vinden. Ze stellen je heel veel vragen: over je werk, het OCMW.

- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

“ Over enkele maanden word ik 18 en zal ik uit het centrum moeten vertrekken. Ik wil dit niet, ik ben er niet klaar voor. Ik zoek al drie maanden een woning en ik heb nog niets gevonden. Wat moet ik dan doen?

- JONGEN, 17 JAAR, BRAZILIË -

**Het is heel moeilijk geweest
om een woning te vinden.
We moesten twee maanden
wachten vóór we iets vonden.**

- JONGEN, 15 JAAR, SYRIË -

ONDERSTEUNING VAN DE VEERKRACHT: SCHOOL, ONTSPANNING EN VRIENDEN

De school: stabiliteit en hoop voor de toekomst

De kinderen gaan graag naar school. Ze hadden allemaal zin om Frans of Nederlands te leren, allemaal gaven ze te kennen dat ze wilden beginnen studeren of hun studie wilden voortzetten. En dat kan ook want in België hebben alle kinderen recht op onderwijs, ongeacht hun verblijfsstatuut. De kinderen die al één van de landstalen spraken en nog naar school gingen, konden onmiddellijk de lessen in een gewone klas volgen. De anderen moesten eerst worden bijgewerkt en leerden de taal in een onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers ('OKAN-klas'). Kinderen die zwaar getraumatiseerd waren of in grote opvangcentra verbleven, vertelden dat het moeilijk was om de taal te leren en weer naar school te gaan. De duur van de schooldagen, het slaapgebrek en het ritme van de lessen zijn elementen die voor aanpassingsproblemen kunnen zorgen.

■ Het is moeilijk want ...

“ Het is moeilijk om een andere taal te leren.

- MEISJE, 15 JAAR, ARGENTINIË -

“ De schooldag duurt te lang.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

In het centrum heerst er chaos. Vele mensen doen waar ze zin in hebben en maken 's avonds laat lawaai. Het is heel moeilijk want ik moet studeren en opstaan om naar school te gaan. Ik slaap pas laat in en 's ochtends ben ik dikwijls heel moe.

- JONGEN, 14 JAAR, SYRIË -

“ Het is moeilijk op school want ik heb veel problemen en ik kan niet in slaap komen. En het is moeilijk om naar school te gaan.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De oorlog bezorgt je levenslange trauma's. Er zijn kinderen die hun ouders zagen sterven. De oorlog is een shock. Sommigen zijn blind geworden, anderen doof, of ze hebben een handicap. De kinderen worden vanbinnen kapotgemaakt wanneer ze zien hoe de mensen van wie ze het meest houden, worden gedood of moeten vechten. De jongeren die de oorlog hebben meegemaakt, missen liefde, hun ouders, hun vrienden, hun broers die aan hen gehecht zijn. Tijdens de speeltijd staan ze alleen. Ze hebben in hun hart een leegte, soms reageren ze zich af en vinden ze zich op. Dan ontploft al dat geweld. Het is nooit te laat om dat goed te maken. Misschien zullen de mensen dichter bij elkaar komen om dat te veranderen.

- MEISJE, 13 JAAR, CONGO -

ONDERSTEUNING VAN DE VEERKRACHT: SCHOOL, ONTSPANNING EN VRIENDEN

De school: stabiliteit en hoop voor de toekomst

■ De kinderen gaan graag naar school

Ondanks de problemen zijn alle kinderen erg op hun school gesteld. Ze houden van de schoolstructuur die hen zekerheid biedt. De school helpt hen om hun trauma's te boven te komen en geeft hen hoop voor de toekomst.

“ Ik krijg steun van de begeleiders en de leerkrachten. Ze slaan je niet wanneer je iets verkeerd doet, zoals in Afghanistan. Ze zijn vriendelijk.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ De mensen zijn vriendelijk in België. Ik hou van mijn school en mijn vrienden.

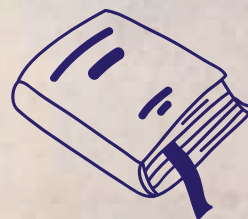
- JONGEN, 15 JAAR, SYRIË -

“ Ik hou van mijn school, en van Frans spreken.

- JONGEN, 12 JAAR, CONGO -

“ De school is goed.

- JONGEN, 13 JAAR, SYRIË -

De school is leuk.

- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

“ Ik hou ervan om Frans te spreken met mijn vrienden op school. Ik ga graag naar school!
- JONGEN, 11 JAAR, IRAN -

“ Hier hou ik van mijn school en van studeren. Ik hou ook van de toekomstvooruitzichten die we in België hebben.
- JONGEN, 18 JAAR, BRAZILIË -

“ Ik studeer kantoor in een school in Zaventem. Soms is het moeilijk voor mij omdat ik nieuw ben en omdat ik nog maar één jaar Nederlands leer. Ik zou graag mijn diploma willen halen, werken en een gezin stichten. Ik hoop dat ik op een dag opnieuw mijn land zal kunnen bezoeken.
- MEISJE, 17 JAAR, SYRIË -

Alle kinderen spraken hun waardering uit voor de OKAN-klassen en wilden graag Frans of Nederlands leren.

“ Ik vind de OKAN-klassen in België een goed idee. .
- JONGEN, 15 JAAR, BRAZILIË -

“ Het is moeilijk om nieuwe vrienden te maken in de gewone klas. In de OKAN-klas is het makkelijker want iedereen zit in hetzelfde schuitje. Het is moeilijk om alles te begrijpen tijdens de les. Wanneer we in de gewone les zitten, zijn er weinig mensen ... zowel leerlingen als leerkrachten ... die iets tegen ons zeggen. Het is ook moeilijk om een nieuwe taal te leren. .
- MEISJE, 18 JAAR, SYRIË -

Ik leer heel veel op school, dat is echt goed! Ik ken alle kinderen van de OKAN-klas maar niet alle kinderen van de andere klassen. Als je uit de OKAN-klas vertrekt, is het moeilijk. Je mist de OKAN-klas. Ze spreken snel in de andere lessen.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

■ Niet makkelijk om Belgische vrienden te maken

De kinderen zouden graag meer contact hebben met jonge Belgen van hun leeftijd. Dit zou hen helpen om de taal te leren en hun netwerk uit te breiden. De OKAN-klassen zorgen echter voor een breuklijn met de andere klassen. Sommige migranten- en vluchtelingenkinderen ondervonden op school soms vijandigheid of wantrouwen vanwege de Belgische leerlingen.

“ We zouden graag Belgische vrienden maken om de taal beter te leren.
- JONGEN, 14 JAAR, SYRIË -

“ In de OKAN-klassen zijn we gescheiden van de anderen. Ik vind dat niet erg. Maar mijn vriendin hield hierom. Tijdens een OKAN-stage zei een andere leerling tegen haar: “Je bent een OKAN, jij hoort hier niet thuis.” Waarom moeten we zo gescheiden worden? In mijn school hebben de ‘normale’ leerlingen een pauze om kwart over elf en wij om kwart voor één. Ik zou graag samen met hen pauze hebben. Ik zou toch de kans moeten krijgen om Nederlands te leren. Het is niet goed dat we apart worden gezet.
- MEISJE, 15 JAAR, ANGOLA -

“ Tijdens de stage waren er alleen nieuwsgierige jonge meisjes. Ze stelden veel vragen, maar tijdens de speeltijd spraken ze niet met ons en stonden we alleen.
- MEISJE, 18 JAAR, SYRIË -

De school: stabiliteit en hoop voor de toekomst

■ Welke bijzondere behoeften?

Kinderen die jarenlang niet naar school gingen of die op het einde van het schooljaar aankomen, hebben meer ondersteuning nodig na schooltijd of tijdens de vakantie.

Een meisje van 14 uit Syrië was nog nooit naar school geweest. Ze vroeg hulp bij het maken van haar huiswerk:

“ Wat voor mij heel moeilijk is, is de school. Ik ben in mijn land nooit naar school gegaan. Ik zou willen dat ze me helpen om goed na te denken over mijn toekomst zodat ik goed terechtkom. Ik zou willen dat ze me helpen met mijn huiswerk na schooltijd. Het is voor mij heel moeilijk om plannen voor de toekomst te maken. Ik ben bang dat ik niet zal slagen, dat ik het slecht doe op school.

- MEISJE, 14 JAAR, SYRIË -

Een jong meisje dat op het einde van het schooljaar aankwam, wilde niet gewoon wachten totdat het nieuwe schooljaar in september van start ging. Zij vroeg bijlessen Frans en wiskunde en kreeg deze ondersteuning ook. Zij vond dat elke jongere, zodra hij of zij in België aankomt, dergelijke bijlessen aangeboden zou moeten krijgen.

“ Ik zal naar school gaan. Ik weet niet hoe dat hier gaat. Ik weet er op dit ogenblik helemaal niets van. Toen ik aankwam, hebben ze mij gewoon verteld dat ze me gingen inschrijven voor het nieuwe schooljaar in september omdat de examens toen al bezig waren. Ik heb toen gevraagd om hier les te krijgen en een vrijwilligster is me toen les komen geven. In de maand mei was ik hier nog niet, ik zat in een ander centrum. Ik volgde lessen in het centrum daar. Hier ga ik naar school gaan. Aan de vrijwilligster heb ik gezegd dat ik verder lessen wilde volgen en ze heeft me voorgesteld om me in de loop van de maand juni bijles wiskunde en Frans te geven. Tijdens de vakantie maanden is de vrijwilligster met vakantie. Ik kan geen talen leren. Ik heb gezegd dat ik wilde studeren en ze hebben me geantwoord dat ze aan een vrijwilligster gingen vragen om me te helpen. Ik wilde hier niet zitten niks. Ik heb zelf om die lessen gevraagd omdat ik niet zomaar op mijn eentje wilde zitten. Idealiter zouden zij

het me hebben voorgesteld. Maar ik heb erom moeten vragen. Ik weet niet of alle jongeren zo'n ondersteuning zouden moeten krijgen. Iedereen heeft zijn eigen ideeën over wat hij nodig heeft. Maar het zou goed zijn om er met alle jongeren over te praten en om goed uit te leggen hoe de lessen hier zullen verlopen. Erover praten van in het begin.

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

Sommige jongeren betreurden dat ze geen informatie kregen over studie- of opleidingsmogelijkheden. Met hun 18de verjaardag in het vooruitzicht wilden sommige jongeren graag een vak leren of verder studeren. Ze wisten echter niet hoe ze dit moesten aanpakken en het was hen niet duidelijk of ze nog een opleiding konden volgen en of ze nog verder zouden kunnen studeren.

“ Toen ik naar hier kwam - dit is namelijk mijn tweede centrum -, hebben ze mij niks uitgelegd. Ik ben hier in juni aangekomen en ik weet niet of ik nog naar school zal gaan of nog een opleiding zal kunnen volgen, want ik word binnenkort 18. Ze hebben me nog niet ingeschreven in een school. Ik weet niets. Ik heb de vraag niet gesteld aan mijn maatschappelijk werkster want ik weet eigenlijk niet goed aan wie ik dit moet vragen.

- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

“ Ik ga het vragen aan de maatschappelijk werkster. Ik heb het nog niet gevraagd. Ze hebben het me niet uitgelegd. Het zou beter zijn als de maatschappelijk werkster de vragen zou stellen en het dan aan mij zou uitleggen. Ik zou graag willen dat ze me meteen bij aankomst de informatie geven. Ze hebben me ook gezegd dat, als je 18 bent, dat je dan niet meer naar school gaat maar dat je een opleiding moet volgen. Maar hoe kun je nu een opleiding volgen als je niet gestudeerd hebt?

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

De jonge mama's hadden het bijzonder moeilijk om hun schoolcarrière (opstaan, naar school gaan, huiswerk maken, studeren) te combineren met het feit dat hun kind naar school of naar een kinderdagverblijf ging (hun baby klaarmaken, naar het kinderdagverblijf of de school brengen, weer ophalen, na schooltijd voor hun baby zorgen): **Zie hoofdstuk gewijd aan minderjarige alleenstaande moeders.**

ONDERSTEUNING VAN DE VEERKRACHT: SCHOOL, ONTSPANNING EN VRIENDEN

Er zijn activiteiten
in het centrum.

- MEISJE, 9 JAAR, ALBANIË -

© UNICEF/UN04026/Gilbertson VII Photo

Ontspanning: motor achter meer veerkracht en betere integratie

Zoals alle kinderen overal in de wereld spelen migranten- en vluchtelingenkinderen graag. Spelen, een hobby of een sport beoefenen, ... het zijn fantastische hefboomen voor de ontwikkeling van deze jonge mensen. Het helpt hen echt om de beproevingen te doorstaan, weer plezier in het leven te krijgen en blij te geven van veerkracht. Via hobby's en sport smeden kinderen ook banden met de inwoners van het land en integreren ze zich in het sociaal weefsel. Enkele kinderen konden een sport of een activiteit beoefenen. De niet-begeleide minderjarigen hadden vooral lovende woorden voor de ondersteuning van verenigingen die hen op woensdag of in het weekend activiteiten aanbieden. De meeste kinderen gaven echter aan dat ze niet de kans kregen om buiten de opvangcentra of buiten de school aan sport te doen of zich uit te leven. Verscheidene jongens konden zich niet bij een voetbalclub aansluiten en betreurden dit ten zeerste.

Kinderen spelen graag

“ Hier zijn we veilig. Na school kunnen we mee-doen aan activiteiten en hobby's beoefenen.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

“ In België hou ik van de vrije tijd, naar de bioscoop gaan of naar het park.

- JONGEN, 16 JAAR, BRAZILIË -

“ In België kun je heel wat dingen doen. Er zijn veel activiteiten en veel plaatsen waar je naartoe kunt gaan.

- MEISJE, 15 JAAR, MAROKKO -

“ De mensen helpen je. In België kan ik volleybal spelen. In Afghanistan kon ik niet aan sport doen. Ik speel graag fluit. In Afghanistan mocht ik geen fluit spelen en als ik het deed, kregen we ruzie met de burens. Hier zijn er geen ruzies.

- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Er zijn spelletjes in het centrum.

- MEISJE, 12 JAAR, SYRIË -

“ De voetbalclubs, sport, ... dat is belangrijk.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

De niet-begeleide minderjarige vreemdelingen die zelfstandig wonen (alleen en buiten de opvangcentra), hadden lovende woorden voor de verenigingen die hen op woensdag, in het weekend en tijdens de vakantie activiteiten aanbieden:

“ Soms gaan we op woensdag koken bij Mentor-Escale en dan tonen we hoe we Ofghaanse gerechten klaarmaken. Soms eten we er ook Belgische of Afrikaanse gerechten. Er zijn dikwijls activiteiten en feesten bij Mentor-Escale waarop onze vrienden ook welkom zijn.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

Bij Mentor-Escale kun je ook deelnemen aan activiteiten zoals bijvoorbeeld zingen, samen eten, speurtochten doen en 's zomers op kamp gaan. Om al die redenen zeg ik dat Mentor-Escale als een familie voor mij is.

- MEISJE, 16 JAAR, KAMEROEN -

“ Ik kom al lang bij Mentor-Escale, op zijn minst vier jaar. Soms kom ik voor de kookworkshop of om een partijtje tafelvoetbal te spelen.

- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

Moeizame toegang tot vrijetijdsactiviteiten

De kinderen vertelden ons hoe moeilijk het voor hen is om deel te nemen aan een activiteit buiten de school of het centrum.

“ Voor mij is het ook heel moeilijk om vrijetijdsactiviteiten te vinden. Ik zou graag aan sport willen doen, ik zou graag basket of volleybal spelen, maar voor het ogenblik gaat dat niet.

- MEISJE, 13 JAAR, ROEMENIË -

“ We kunnen niet mee op schoolreis omdat we geen papieren hebben.

- JONGEN, 17 JAAR, IRAN -

“ Soms heb je zin om naar Brussel te gaan, om te gaan shoppen, maar met 7 euro? Het ticket heen kost 3 euro, het ticket terug kost 3 euro. Wat blijft er dan nog over om iets van te kopen? Niets, je moet gewoon hier blijven.

- MEISJE, 16 JAAR, GUINEE -

“ Toen ik enkele weken daar was, in het centrum, had ik geen ticket meer om te gaan sporten en ze zeiden dat ik moest betalen, maar dat ging niet. Toen ik op het Commissariaat was voor mijn interview, vroegen ze mij: "Waarom doe je niet aan sport?" Ik antwoordde: "Omdat ik geen geld heb." Ze antwoordden mij dat het goed was om aan sport te doen.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

ONDERSTEUNING VAN DE VEERKRACHT: SCHOOL, ONTSPANNING EN VRIENDEN

Ontspanning: motor achter meer veerkracht en betere integratie

De meeste jongens zouden graag voetballen buiten het opvangcentrum. Ze willen zich bij een club aansluiten, aan de trainingen deelnemen en wedstrijden spelen. Dit kan echter niet omdat ze geen papieren hebben.

“ Ik had in het centrum gevraagd om me bij een voetbalclub aan te sluiten, maar de opvoeder heeft niets gedaan.

- JONGEN, 18 JAAR, SYRIË -

“ Ik kan mijn sport niet beoefenen. Ik zou graag willen voetballen, wedstrijden spelen. Hier kunnen de kinderen niet aan sport doen. We kunnen alleen wat onder elkaar sporten.

- JONGEN, 12 JAAR, GUINEE -

We mogen één keer per week een uur of twee naar de voetbaltraining gaan. Nu is het vakantie. In september herbeginnen de trainingen. Maar we mogen niet naar elke training gaan, wij mogen maar één keer per week gaan. We willen graag naar alle trainingen gaan en ook de wedstrijden spelen.

- JONGEN, 12 JAAR, GUINEE -

“ De jongeren moeten meer steun krijgen bij hun plannen, goede voetbalclubs kunnen vinden, en budgetten krijgen voor welbepaalde projecten.

- GROEP JONGEREN VAN 8-17 JAAR, AFKOMSTIG UIT AFGHANISTAN, GUINEE, CONGO, KAMEROEN, BURUNDI, MAROKKO, BRAZILIË EN ALGERIJE -

■ **Sociale netwerken, op zoek naar een goede verbinding**

De jongeren betreurden dat er niet in alle centra internet is. Een internetverbinding zou hen een venster op de wereld bieden, in staat stellen om zich te informeren en vooral ook helpen om in contact te blijven met hun familie.

“ In het centrum was er wifi voor de minderjarigen. Wifi is leuk. Dit helpt om in contact te blijven met je familie.

- JONGEN, 18 JAAR, AFGHANISTAN -

“ In mijn centrum was er geen wifi. De computer werkte niet. Je kon niet met je familie en je ouders praten, zelfs niet wanneer je met hen wilde praten.

- JONGEN, 16 JAAR, SOMALIË -

“ In de grote centra hebben we een halfuur per week toegang tot de computer, maar die computer is zo traag en loopt zo vaak vast, dat je er haast niets aan hebt. Een betere toegang tot internet zou positief zijn. We zouden op het internet kunnen zoeken of er in de omgeving wat te doen is, maar we zouden ook contact kunnen opnemen met onze familie of vrienden, we zouden vertaalsites kunnen raadplegen of informatie kunnen opzoeken.

- MEISJE, 15 JAAR, SYRIË -

MINDERJARIGE ALLEENSTAANDE MOEDERS

Tegelijk mama, minderjarig, alleenstaand, zonder familie en op de vlucht

Ze zijn 16, 17 of 18 jaar oud. Ze komen uit Syrië, Guinee, de Democratische Republiek Congo, Pakistan en Kameroen. Ze zijn minderjarig, alleenstaand en mama. Sommigen verlieten hun land samen met hun baby. Anderen bevielen in een vluchtelingenkamp in Griekenland of in België. Allemaal zijn het zeer kwetsbare jonge vrouwen omdat diverse factoren die tot kwetsbaarheid bijdragen, bij hen samenvallen. Ze lijden niet alleen onder de trauma's die in het algemeen met ballingschap gepaard gaan, maar hebben ook af te rekenen met eenzaamheid, het ontbreken van familiale ondersteuning en het probleem om hun moederrol op te nemen terwijl ze zelf nog jong zijn. Velen van deze mama's waren boos. Ze hadden het gevoel dat ze uit hun moederrol worden ontzet en dat hen niet de kans wordt gegeven om voor hun kind te zorgen. Ze wilden graag zelf keuzes maken voor hun baby: ze wilden zelf kleertjes kopen en zelf het eten kiezen en klaarmaken voor hun kind. Het gebrek aan geld en privacy in de opvangcentra maakt deze mama's angstig en geeft hen het gevoel in een keurslijf te zitten. Hun angst neemt nog toe wanneer hun kind ziek is en ze steun vragen. Daarbovenop komt nog een gevoel van onzekerheid waarop onvoldoende wordt ingespeeld. Binnen deze context naar school gaan is een hele uitdaging. Eén van de meisjes had zelfs de indruk dat ze 'een gevangene' was 'met handboeien aan'.

Betreffende de minderjarige alleenstaande moeders wil UNICEF België graag benadrukken dat er op dit moment in België belangrijk werk wordt verricht en willen we de bevoegde instanties bedanken voor de follow-up van de aanbevelingen voor de jonge moeders.

© UNICEFUN0149657Dejongh

MINDERJARIGE ALLEENSTAANDE MOEDERS

De grote opvangcentra: de eenzaamheid van de moeders

De jonge moeders die in grote opvangcentra wonen, luchtten hun hart. Sommigen voelden zich gevangen, met handboeien aan. Anderen waren veeleer melancholisch. Uit hun getuigenissen, waaruit veel leed sprak, blijkt hoe moeilijk het is om in een groot opvangcentrum te wonen als je tegelijk mama, minderjarig en alleenstaand bent, zonder familie en op de vlucht. Allemaal wilden ze graag zelfstandiger zijn. Ze zouden het op prijs stellen indien het hen toegestaan zou zijn om een moeder voor hun kinderen te zijn.

“ Als u hier een dag zou doorbrengen, zou u doodgaan. Je kunt hier niet koken, je kunt je niet verzorgen als je ziek bent, je kunt niet voor je baby zorgen. Ik zou u verhalen kunnen vertellen, maar er komt gewoon geen einde aan de problemen. We hebben niet voor dit leven gekozen. Er wonen hier een heleboel mensen, vol virussen en microben voor de baby's. Dat maakt me bang en ik kan er niet van slapen. Dan bid ik tot God, want ik heb niemand. De baby huilt, dat blijft duren. Ik heb niemand die me helpt.

Ik heb geen geld: elke week krijg ik 7,40 euro voor mij en 3 euro voor de baby. Maar wat doe je met 7 euro? Mijn baby wil niet eten, het eten is niet goed. Ik kan alleen maar borstvoeding geven, maar ik heb niet genoeg. Ik kan niet zomaar om het even wat aan mijn kind geven. Ik heb geen geld om kleren te kopen voor de baby. Ik kan niets kopen want ik heb geen geld. We zijn alleen, met onze baby's, niemand kan ons helpen. We moeten het allemaal zelf zien te redden en dat met twee keer niets.

- MAMA, 17 JAAR -

“ Ik heb geen familie. Ik heb niet voor dit leven gekozen. Ik voel me een gevangene, met handboeien aan. We moeten op vaste uren eten. Om 6 uur, om 12 uur. En als je op dat uur niet eet, dan krijg je niets meer. Als ik bijvoorbeeld om 9 uur honger heb, heb ik niets te eten.

- MAMA, 17 JAAR -

“ Het is moeilijk om geen huis te hebben als je een baby hebt. Het centrum is niet aangepast aan kinderen: het sanitair, de maaltijden, ... Het zou goed zijn om alleen in een flat te wonen, alleen voor mij en mijn baby. Ik wil de taal leren, een nieuw leven beginnen, een job vinden. Maar ik moet wachten want het is zomer en dan is er twee maanden [geen school]. Vijf jaar lang, in Turkije en in Griekenland, ben ik niet naar school gegaan.

- MAMA, 16 JAAR -

“ Het centrum is geen geschikte omgeving voor mama's en hun baby's. Ik wil mijn dochter helemaal alleen opvoeden, niet in het centrum. Ik wil niet dat ze door anderen opgevoed wordt, dat ze bij andere kinderen is. Ik wil haar de dingen leren die ik haar wil leren.

- MAMA, 17 JAAR -

“ Mijn kamer is zeer klein, zo klein als deze tafel hier. Mijn kind kan daar niet bewegen. Ik moet elders naartoe om mijn dochter te laten spelen. Ik heb een andere kamer gevraagd, maar ze hebben dit geweigerd.

- MAMA, 18 JAAR -

“ Het grootste probleem is met het kind in een centrum te zitten. In de andere landen heb je een appartement met je baby. Hier zit je in een groot centrum.

- MAMA, 18 JAAR -

“ Het is moeilijk om een mama te zijn. Ik zou graag een gast-gezin willen, maar ik weet niet tegen wie ik dat moet zeggen.

- MAMA, 17 JAAR -

Ik woon niet graag in een centrum, in een structuur. Ideaal zou zijn dat ze ons in een centrum voor jonge moeders zetten, en niet in een centrum zoals dit hier, want ze kunnen hier niet altijd met je bezig zijn, er zijn te veel mama's. Ik wil een klein centrum waar er alleen maar mama's zijn en waar ik hulp kan krijgen. Als ik naar Clairs Vallons ga, zal ik op een afdeling met andere moeders zitten. Het is niet voor alle mama's. Alleen voor de mama's van het centrum die problemen hebben. Het is zoals een ziekenhuis.

- MAMA, 17 JAAR -

MINDERJARIGE ALLEENSTAANDE MOEDERS

De voeding, de melk, het gebrek aan zelfstandigheid

De jonge mama's die we in dit rapport aan het woord laten, beschouwden de voeding van hun baby als een prioriteit. Ze vertelden over de problemen in verband met de etenstijden (vaste uren), de onaangepaste melk, de kostprijs van basisproducten zoals water of melkpoeder en de problemen om eraan te komen. Allemaal droomden ze ervan om voor hun kind te kunnen koken. Uit al deze verhalen blijkt dat deze jonge moeders soms wanhopig worden door de onmacht en het gebrek aan zelfstandigheid waarmee ze elke dag worden geconfronteerd.

- “ Hier in het centrum krijgen de baby's iets anders. Ze krijgen speciale voeding. Ze eten niet hetzelfde als de volwassenen.
- MAMA, 16 JAAR -
- “ Ze hebben me een rasp gegeven en fruit voor het fruitpapje van mijn baby.
- MAMA, 16 JAAR -
- “ Het eten voor de kinderen is moeilijk en stresserend. Ze eet het eten, ze drinkt de melk, maar ze eet de groenten van het restaurant niet.
- MAMA, 18 JAAR -
- “ Ik droom ervan om te koken wat ik wil voor mij en voor mijn baby, op het uur dat ik wil. Ik droom ervan om niet te moeten eten wat ze me voorzetten. Ik hoop dat ze me gaan horen, dat ze naar mij gaan luisteren, in België.
- MAMA, 17 JAAR -
- “ Het eten is niet goed. Voor de baby's is het niet goed. Mijn baby spuwt weer uit wat ik hem geef. We hebben hier geen geld om te koken. Ik zou graag geld willen hebben en zelf kunnen koken. Ik heb niet genoeg geld om eten voor de baby te kopen. Ik krijg 3 euro per week voor de baby en hij heeft ook kleren nodig. Ik geef eten van hier aan de baby maar hij heeft diarree. En dus neem ik niet meer wat ze ons geven en moet ik voor hem koken en zijn maaltijden klaarmaken. Maar het is moeilijk zonder voldoende geld.
- MAMA, 16 JAAR -

“ Het eten is het grootste probleem. Er is om te beginnen het probleem met de melk van de baby's. Dan zijn er de groente- en fruitpapjes. Als we potjes willen, moeten we die kopen.

- MAMA, 16 JAAR -

Enkele jonge moeders hadden het over onaangepaste melk en het water dat ze moeten kopen om flesjes te maken voor hun kind:

“ Ze hebben ons andere melk gegeven dan de melk die we eerst kregen. Maar de baby's waren hieraan gewoon en ze weigeren de nieuwe melk dus. Toen we dat zeiden, antwoordden ze dat de dokter gezegd had dat alles goed is voor de baby's. Maar mijn baby drinkt normale melk. Nu is het melk voor allergieën. Ik heb ervan geproefd. Ze is bitter. Mijn baby wil ze niet.

- MAMA, 16 JAAR -

“ Ik heb hetzelfde meegemaakt met de melk. En als ik die melk aan mijn baby geef, wil die ze niet. Toen we dit zeiden, kregen we als antwoord dat het is zoals het is. Ik moet aan mijn baby nu melk nr. 2 geven en ik heb nr. 3 gekregen. Dat is niet de juiste melk.

- MAMA, 16 JAAR -

In het andere centrum waar ik zat, kreeg je flessen water. Hier moet je water kopen voor je baby of je moet het water van de kraan nemen. Een krat water kost 6 euro. Je krijgt 11 euro voor de baby. Je koopt het eten voor de baby en dan blijft er niets meer over.

- MAMA, 16 JAAR -

© UNICEFUN013090Lyon

“ Ze weigeren om me poedermelk te geven omdat mijn kind drie jaar is. Maar melk in een pak blijft niet goed. Als ik een karton open, wordt die slecht omdat ik geen koelkast op mijn kamer heb.

- MAMA, 18 JAAR -

MINDERJARIGE ALLEENSTAANDE MOEDERS

Gezondheid

De jonge vluchtelingen- of migrantenmoeders staan er vaak alleen voor wanneer hun kinderen ziek zijn. Ze hebben het gevoel dat ze het allemaal moeten zien te beredderen met weinig hulp. Ze vertelden over het feit dat niet naar hen wordt geluisterd, dat ze te weinig ondersteund worden en dat ze ongelooflijk moe zijn wanneer ze de hele nacht voortdurend worden gewekt door het gehuil van hun baby. Sommige jonge meisjes stelden met droefheid vast dat ze niet au sérieux worden genomen en dat men hen ervan verdenkt hun kind als uitvlucht te gebruiken om niet naar school te moeten gaan. Al deze elementen zorgen voor stress en tasten de gezondheid van deze jonge moeders aan.

“ Ik moet alles zelf doen. Ik moet alles alleen doen. Ik zorg overal voor. Als de kleine ziek is, moet ik bij haar blijven. Niemand helpt me. Eergisteren had ze bijvoorbeeld allemaal kleine vlekjes, zoals bij waterpokken. Ze hilde, de hele nacht heeft ze gehuild. Ik ging met haar naar de dokter en ze zeiden: het is niet erg, ga maar terug naar je kamer.
- MAMA, 18 JAAR -

“ Mama zijn hier in het centrum is moeilijk. We zitten niet goed in ons vel, we zijn gestresseerd en dus gaat het ook niet goed met ons kind.
- MAMA, 18 JAAR -

“ Vroeger zorgde mevrouw Françoise voor de baby's, maar zij alleen kan niet voor iedereen zorgen. Nu is ze in het kinderdagverblijf.
- MAMA, 17 JAAR -

“ Ik maak me zorgen over de baby, hij heeft iets aan zijn gezicht en de geneesmiddelen helpen niet. Niemand helpt me. Ik heb de indruk dat ik niet au sérieux wordt genomen.
- MAMA, 17 JAAR -

“ 's Nachts gaan de deuren op slot. En als de baby dan overgeeft, kan ik niet naar buiten om hem te wassen. Er is hier geen warm water om hem te wassen. Ik moet alles alleen doen, zonder water op de kamer.
- MAMA, 18 JAAR -

“ Wanneer we naar de dokter gaan, zeggen ze dat we dat doen omdat we niet naar school willen. We hebben hier geen familie die ons helpt. .
- MAMA, 17 JAAR -

“ De hele nacht heb je geen oog dichtgedaan door de baby. De opvoeders weten dat maar toch is het aan mij om het kinderdagverblijf hiervan te verwittigen. Als je vergeet te zeggen dat het kind ziek is, heb je problemen
- MAMA, 18 JAAR -

Ik kreeg geen steun bij mijn bevalling. Het was een keizersnede, het was moeilijk. Ik zou alle dagen willen huilen. Ik slaap niet genoeg. We hebben niemand om ons te helpen, we hebben geen familie.
- MAMA, 16 JAAR -

Ook het gebrek aan hygiëne in de toiletten en de sanitaire ruimten baarde de jonge mama's zorgen.

De badkamer is heel vuil. De toiletten ook. Ik heb aan de persoon die ze schoonmaakt, gezegd dat het niet proper genoeg is. Maar niemand controleert of de badkamer en de toiletten goed schoongemaakt zijn en of het werk goed gedaan is. Soms liggen er nog uitwerpselen. Mijn baby heeft allergieën gehad door die vuiligheid. Die persoon komt maar één keer schoonmaken. Nu is de badkamer op slot. Sommige mensen gieten er vuil water weg en gooien er afval hoewel het de badkamer voor de baby's is. 's Nachts is de badkamer ook op slot.

- MAMA, 17 JAAR -

Veel jonge mama's spreken over een gevoel van onveiligheid in de opvangcentra. Uit hun getuigenissen blijkt dat deze jonge vrouwen 's nachts voor hun eigen veiligheid en die van hun baby vrezen. Dit gevoel kwam tot uiting wanneer ze vertelden dat ze bang waren om hun baby 's nachts alleen achter te laten om zelf naar het toilet te gaan.

“ 's Nachts, wanneer de opvoeders naar huis zijn, moet ik mijn baby bij mij houden. Als ik 's nachts naar het toilet moet, neem ik de baby met me mee.

- MAMA, 17 JAAR -

Ik ben bang om mijn baby alleen in zijn kamer te laten. Het risico bestaat dat hij wakker wordt, bang is en begint te huilen. Als je alles in je kamer hebt, doe je wat je wil. Zelfs als je kamer klein is, kun je daar je plan trekken en hoef je niet naar buiten.

- MAMA, 17 JAAR -

“ 's Nachts ben ik te bang en durf ik niet naar buiten om naar het toilet te gaan. Het toilet is vlak bij het bureau van de opvoeders, niet op de gang.

- MAMA, 16 JAAR -

“ Het zou goed zijn dat elk meisje een sleutel van de toiletten kreeg. Als je de sleutel verliest, betaal je hem. Zo kun je de deur openmaken, je bent op je gemak, en je komt weer naar buiten. Nu is er geen sleutel. Het is open.

- MAMA, 16 JAAR -

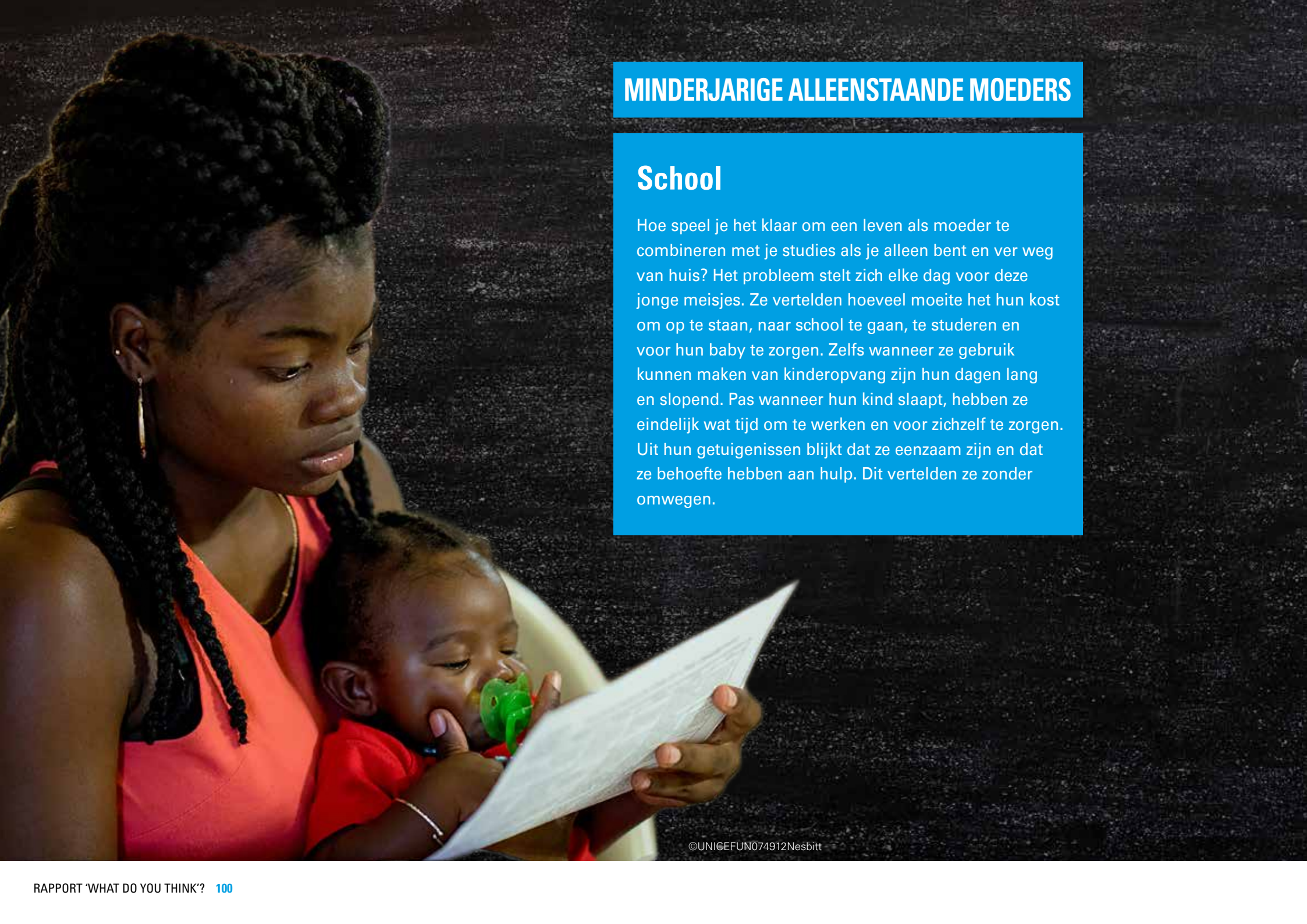

“ Het centrum is niet aangepast voor mij. Als je bijvoorbeeld op je kamer bent en je wil naar het toilet, dan is er niemand die voor de baby kan zorgen. Er is niemand bij je. Je moet de kamer uit om naar het toilet te gaan. Als je alles op je kamer hebt, kun je het kind tenminste op de kamer laten. Ik draag mijn baby op mijn rug om naar het toilet te gaan, anders weent de baby 's nachts.

- MAMA, 17 JAAR -

“ Hier heb je ook geen privacy. Als ik 's nachts naar het toilet moet en ik draag een short, dan moet ik me opnieuw aankleden en mijn baby met me meenemen, want ik ben bang om hem alleen achter te laten.

- MAMA, 17 JAAR -

MINDERJARIGE ALLEENSTAANDE MOEDERS

School

Hoe speel je het klaar om een leven als moeder te combineren met je studies als je alleen bent en ver weg van huis? Het probleem stelt zich elke dag voor deze jonge meisjes. Ze vertelden hoeveel moeite het hun kost om op te staan, naar school te gaan, te studeren en voor hun baby te zorgen. Zelfs wanneer ze gebruik kunnen maken van kinderopvang zijn hun dagen lang en slopend. Pas wanneer hun kind slaapt, hebben ze eindelijk wat tijd om te werken en voor zichzelf te zorgen. Uit hun getuigenissen blijkt dat ze eenzaam zijn en dat ze behoefte hebben aan hulp. Dit vertelden ze zonder omwegen.

©UNICEFUN074912Nesbitt

Ik ga nog niet naar school, maar ik heb horen zeggen dat het heel moeilijk is om naar school te gaan en je baby hier in het kinderdagverblijf te laten. Het kinderdagverblijf sluit om 17.00 uur en je moet je haasten en lopen. Anders moet je aan iemand anders vragen om je baby op te halen maar ik heb hier niemand.

- MAMA, 16 JAAR -

Ik heb problemen met de school. Ik moet ernaartoe en ik moet mijn dochter wegbrengen. Soms helpen ze me om haar te gaan ophalen. Hoewel ik te laat kom voor het kinderdagverblijf, weigert de school om me vroeger te laten vertrekken. Ik moet om 6 uur opstaan om me klaar te maken en mijn kind klaar te maken. Ik heb hulp nodig om niet te laat te komen.

- MAMA, 18 JAAR -

Ik heb tien/vijftien minuten nodig om naar school te gaan. Die sluit om 16.20. Dan moet ik dus op een drafje terugkeren want het kinderdagverblijf sluit om 17.00 uur

- MAMA, 18 JAAR -

Het kinderdagverblijf in het centrum zou om 18.00 uur moeten sluiten, want we kunnen er niet op tijd zijn als het al om 17.00 uur sluit.

- MAMA, 16 JAAR -

Het kinderdagverblijf is voor mij geen probleem. Maar de school is gedaan om 16.20 uur. We komen aan om 16.40 uur. Dan moet je snel je baby gaan ophalen. Wanneer je terugkomt van school, moet je meteen voor je kind zorgen. Je moet je kind te eten geven, wassen en naar bed brengen. Als je kind slaapt, kun je je eigen dingen doen. Je moet dan nog huiswerk maken.

- MAMA, 16 JAAR -

Er is te weinig plaats in het kinderdagverblijf van mijn dochter, maar ik zou graag nog verder studeren. In Afrika kon ik niet studeren maar hier heb ik de kans om te studeren. Je moet de kans geven aan de mensen die willen studeren, ook als er geen plaats is in het kinderdagverblijf. Als ik niet naar school ga, wat zal ik dan doen? Want als je naar school gaat, heb je een bezigheid, je denkt aan andere dingen. Als je de hele tijd alleen bent met je kind, is dat nogal vermoeiend. Het is makkelijker als je kind naar het kinderdagverblijf gaat.

- MAMA, 18 JAAR -

Er is geen kraan op de kamers. We moeten naar buiten. Er is een badkamer voor de baby's op de gang. Je moet alles met je meenemen.

- MAMA, 16 JAAR -

VERWACHTINGEN
EN DROMEN VAN
MIGRANTEN- EN
VLUCHTELINGEN-
KINDEREN

De verwachtingen en de dromen van de kinderen gaan vooral over veiligheid, stabiliteit en vrijheid, en over de mogelijkheid om naar school te gaan, te werken en het leven van de kinderen in hun land van herkomst te verbeteren. Ze hopen op een betere toekomst voor alle kinderen en op bescherming tegen misbruik. De meesten onder hen hopen dat ze in België kunnen blijven. Anderen dromen ervan om terug te keren naar hun land, zonder oorlog, en vooral om weer met hun familie verenigd te worden.

“ Mijn droom is dat de oorlog gedaan is zodat alle mensen van Syrië in Syrië kunnen blijven.

- JONGEN, 17 JAAR, SYRIË -

“ Ik droom van veiligheid in Afghanistan.

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

Mijn droom is dat er meer scholen komen in Afghanistan en dat er meer bescherming komt voor de kinderen.

“

- JONGEN, 15 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Als ik een toverstaf had, zou ik zorgen voor vrede in het land, licht, harmonie en liefde in het hart van de anderen. Dat is het.

- MEISJE, 13 JAAR, CONGO -

Ik zou alle kinderen in mijn land graag een school en eten willen geven.

- MEISJE, 15 JAAR, MALI -

“ Ik zou ziekenhuizen willen bouwen, en aan de kinderen zou ik scholen willen geven waar geen geweld is; ik zou het geweld in de families en op de scholen willen stoppen

- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

“ Ik zou een einde willen maken aan de besnijdenissen want dat is niet goed voor de kinderen.

- MEISJE, 17 JAAR, GUINEE -

De grote meerderheid van de kinderen die we ontmoetten, wilde weliswaar in België blijven maar sommigen droomden er toch van om terug te keren naar hun land.

“ Het is hier zeer moeilijk. Ik ben hier niet graag. Ik kan geen nieuw leven uitbouwen. Ik zat anderhalf jaar in een vluchtelingenkamp in Griekenland. Ik zou terug naar huis willen gaan, naar Syrië, zonder de oorlog, maar dat gaat niet. Het is er te onveilig.

- MAMA, 16 JAAR -

“ Ik wil niet alleen maar negatief zijn. Er zijn hier fijne mensen, maar we krijgen niet wat we nodig hebben. We hebben andere dingen nodig. Ik ga hier nog een beetje blijven, maar ik ben heel moe en als dat niet beter wordt, vertrek ik. Ik wil zelfs teruggaan naar Syrië. Ik vertel, ik vertel, ik vertel. Ik heb minstens al tien keer mijn verhaal verteld. België heeft mij gekozen

[via het hervestigingsprogramma] en ik ben naar hier gekomen maar ik moet alles zelf doen, alles in orde maken, ondervraagd worden. Ik begin helemaal opnieuw van nul, zo goed mogelijk, maar als dit niet verandert, zal ik niet langer de moed hebben om te blijven.

- MAMA, 17 JAAR -

Wanneer we hen vroegen wat ze later wilden worden, hadden de kinderen het ook over het beroep dat ze zouden willen uitoefenen: arts, verpleegster, dierenarts, chirurg, onderwijzer, leraar, vliegtuigpilot, mecanicien, politieman, advocaat. Sommigen droomden ervan om een gezin te stichten en kinderen te hebben.

“ Ik zou graag vliegtuigpilot worden.
- JONGEN, 15 JAAR, SYRIË -

“ Mijn droom is om terug te gaan naar mijn land!
- MEISJE, 16 JAAR, BRAZILIË -

“ Ik droom ervan om dierenarts te worden.
- JONGEN, 16 JAAR, BRAZILIË -

“ Ik droom ervan om politieman te worden. Ik wil eerst rechten studeren (volgend jaar ga ik naar de universiteit).
- JONGEN, 18 JAAR, BRAZILIË -

“ Mijn droom is om chirurg te worden.
- MEISJE, 14 JAAR, MAROKKO -

“ Mijn droom is om in de gezondheidszorg te werken. Ik zou verpleegster willen worden.
- MEISJE, 16 JAAR, PORTUGAL / GUINEE -

“ Mijn droom is om een gezin te stichten.
- JONGEN, 17 JAAR, ROEMENIË -

“ Ik droom ervan om arts te worden in België
- JONGEN, 15 JAAR, SYRIË -

“ Ik droom ervan om mijn school af te maken en arts te worden.
- MEISJE, 13 JAAR, SYRIË -

“ Ik wil leraar worden.
- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik wil mecanicien worden.
- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

Later zou ik graag advocaat worden. Ik zou willen trouwen en kinderen krijgen. Ik zou willen dat mijn familie naar België komt. Ik zou ook graag een trein willen kopen (ik ben bang om te rijden).
- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik wil politieman worden.
- JONGEN, 17 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik wil onderwijzer worden.
- JONGEN, 16 JAAR, AFGHANISTAN -

“ Ik wil arts worden.
- JONGEN, 19 JAAR, AFGHANISTAN -

PRIORITEITEN AFLEIDEN: DE KINDEREN VRAGEN MEER BESCHERMING

Migranten- en vluchtelingenkinderen vragen om beschermd te worden. Ze zijn gevlucht voor oorlog, discriminatie of extreme armoede. Ze doorkruisten een deel van de wereld via gevaarlijke routes die hen zelfs fataal hadden kunnen worden en ze dromen van rust en sereniteit. Ze zouden graag een geruststellende toekomst voor zich willen zien. Hun vraag om bescherming geldt ook voor de kinderen die onderweg worden uitgebuit of die het slachtoffer zijn van diverse vormen van misbruik. We merken op dat ze zich met hun vraag ook tot de Belgische autoriteiten richten: de bescherming die deze kinderen vragen, impliceert ook dat ze in België worden opgevangen op een manier die beter op hun leeftijd afgestemd is.

© UNICEFUN057922Gilbertson VII Photo

Het belangrijkste beschermingsmechanisme is de familie.

Kinderen voelen zich veilig bij hun familie. Vooral de niet-begeleide kinderen praatten hier heel veel over. Alleen onderweg zijn of in België zijn is zeer moeilijk en zeer riskant. Alle kinderen zeiden dat ze met hun familie herenigd wilden worden maar dat de documenten die hen worden gevraagd onmogelijk te verkrijgen zijn. De jonge mama's die alleen in België aangekomen waren, vertelden ook hoe moeilijk het is om tegelijk mama, minderjarig en alleen te zijn wanneer je op de vlucht bent en geen familie bij je hebt op wie je kunt rekenen.

Kinderen voelen zich veilig wanneer ze niet worden gedwongen om dingen te doen die ze niet willen doen of die ze niet begrijpen.

Heel wat kinderen zeiden dat ze niemand hadden met wie ze over hun problemen, hun angsten of hun verdriet konden praten. Ze worden weliswaar omkaderd door het personeel in de opvangcentra of ze hebben vrienden, en een voogd wordt geacht hen te begeleiden, maar toch voelden heel wat kinderen zich alleen. Velen vonden het moeilijk om iemand te vinden op wie ze kunnen vertrouwen.

De procedure vormt de centrale bekommernis van de kinderen. Het is een probleem dat steeds opnieuw ter sprake kwam, want de duur van de procedure genereert een grote onzekerheid waarmee de kinderen met wie we gingen praten, moeilijk kunnen leven. Zullen ze mogen blijven? Hoelang zullen ze moeten wachten op de beslissing?

Deze jonge vluchtelingen en migranten hoorden heel wat tegenstrijdige dingen en begrepen niet altijd heel precies hoe de verschillende procedures die op hen van toepassing zijn, in elkaar zitten. Ze vonden dat het hen aan aangepaste informatie ontbreekt. Het liefst zouden ze willen dat de asiel- en migratiediensten hen deze informatie meteen bij hun aankomst meedeelden en het proces versnelden.

De kinderen onderstreepten dat het gebrek aan duidelijkheid over hun verblijfsmogelijkheden in België voor bijkomende stress en angst zorgt.

Het vormt een extra belasting die hen soms belet om zich op het heden te concentreren en naar de toekomst te kijken. Heel wat kinderen zeiden dat ze niet goed voorbereid waren op de interviews voor hun asielaanvraag. Ze werden daarbij ook niet altijd begeleid door hun voogd of advocaat. Sommigen onder hen waren helemaal alleen.

De kinderen hadden zeer uiteenlopende ervaringen met hun voogden.

Ongeveer de helft van de kinderen zei een goede relatie te hebben met zijn voogd. De andere helft zag zijn voogd bijna nooit en kreeg van zijn voogd geen informatie over de procedure.

Heel wat kinderen verbleven al in verscheidene opvangcentra in België of in het buitenland. Ze moesten zich telkens aanpassen aan nieuwe structuren, nieuwe regels en een nieuwe school. Ze moesten nieuwe vrienden maken en soms zelfs een nieuwe taal leren. Deze herhaaldelijke veranderingen en hun opvang in grote centra komen niet tegemoet aan hun behoefte aan bescherming. De overgrote meerderheid van de kinderen die we ontmoetten, dacht er zo over.

De kinderen beklemtoonden dat het leven in een groot opvangcentrum bijzonder moeilijk en stresserend is. Ze hadden het uitgebreid over het gebrek aan privacy, de promiscuïteit, het alom aanwezige geweld, het gebrek aan begeleiding en het ontbreken van een rustige omgeving om te studeren en te slapen. De kinderen die alleen waren en de minderjarige mama's waren voorstander van een begeleiding op maat binnen een kleine structuur of in een gastgezin. De kinderen die samen met hun familie waren, droomden ervan om niet langer in een groot opvangcentrum te wonen.

In de opvangcentra was de begeleiding door de opvoeders en de maatschappelijk werkers volgens het relaas van de kinderen zeer wisselvallig.

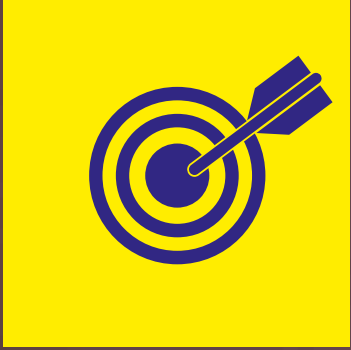
De ene helft van de kinderen kreeg alle nodige steun en begeleiding, de andere helft niet. Sommige niet-begeleide kinderen hadden de indruk dat ze volkomen op zichzelf aangewezen waren. Dit gevoel was vaak ook aanwezig onder de jonge mama's.

De kinderen benadrukten dat het gebrek aan informatie voor extra angst zorgt.

Ze zaten met enorm veel vragen en wisten niet altijd aan wie ze die moesten stellen. Wanneer ze vragen stelden, kregen ze overigens ook niet altijd antwoord. Ze hoorden heel wat tegenstrijdige dingen in hun omgeving en ze hadden soms de indruk dat 'wie zich slecht gedraagt' meer ondersteuning en een betere begeleiding krijgt.

De school, hun hobby's, hun vrienden en de mensen die hen steunen zijn van fundamenteel belang om de veerkracht van migranten- en vluchtelingenkinderen te versterken.

De kinderen gaan graag naar school. Ze willen ook graag sporten en spelen. Ze willen gewoon weer kind zijn. De kinderen die lange tijd niet naar school gingen en de jonge mama's willen meer steun. Alle kinderen willen ook een sport beoefenen of aan een activiteit buiten de opvangcentra deelnemen.

BESLUIT

Migranten- en vluchtelingenkinderen zijn overlevers. Hun verhalen, die we gebundeld hebben en die UNICEF België u in dit rapport voorstelt, tonen hoe pijnlijk het voor een kind is om, soms zelfs zonder ouders, je land te verlaten om te ontkomen aan oorlog of armoede.

Al deze kinderen werden gedwongen om op de vlucht te gaan. Die vlucht was een gevaarlijke onderneming. Gevaarlijker dan wij ons kunnen voorstellen. Overal lagen geweld en hindernissen op de loer waarvoor een kind absoluut niet klaar is.

Een aantal kinderen vertelde over de gevaren waaraan ze werden blootgesteld. Sommige kinderen waren aangehouden of mishandeld. Anderen werden op hun vluchtroute uitgebuit door mensenhandelaars.

Heel wat jongeren moesten werken in de landen die ze doorkruisten. Ze bleven er soms ettelijke maanden, in afwachting van een volgende etappe. Het misbruik waarvan ze het slachtoffer werden, heeft hen getekend en ze dragen de sporen hiervan nog steeds met zich mee. Ze zijn getraumatiseerd in België aangekomen en het zal in sommige gevallen lang duren om hun 'veerkracht' te herstellen.

Deze kinderen zullen hun leven lang lijden onder de beproevingen die in hun geheugen gegrift staan. Sommigen zijn ternauwernood aan de dood ontsnapt of zagen hoe hun ouders onderweg of in de oorlog omkwamen. Anderen werden tijdens hun vlucht van hun ouders gescheiden en kwamen alleen in België aan.

Het is nu natuurlijk de grote droom van deze kinderen om hun familie terug te zien en om opnieuw een moeder of een vader bij zich te hebben die hen beschermt. De kinderen die op hun eentje naar België gevlucht zijn, voelen zich vaak alleen en slecht begeleid.

Kinderen zouden dit soort ervaringen nooit hoeven mee te maken. Heel wat kinderen zijn de oorlog in Syrië, Irak of Afghanistan ontvlucht. Alle kinderrechten worden tijdens zo'n conflict met voeten getreden. Niets heeft zo'n verwoestende impact op kinderen als een oorlog. Het ontnemt hen het laatste restje zorgeloosheid. De oorlog betekent het einde van hun kindertijd.

De kinderen verwezen niet alleen naar oorlogsgeweld. Ze spraken ook over intrafamiliaal geweld, tegenstellingen tussen gemeenschappen en onveiligheid op school. We mogen deze realiteit niet uit het oog verliezen. Zij geeft aan dat staten de verantwoordelijkheid hebben om kinderen te beschermen in hun land van herkomst, in de doorreislanden en in de landen van bestemming (zoals in België). **Alle beslissingen die zij nemen met betrekking tot kinderen – ongeacht hun migratiestatus of leeftijd, en ongeacht of ze alleen zijn dan wel begeleid worden door hun familie –, moeten ingegeven worden door het hoger belang van het kind.**

De landen zouden moeten ophouden met zich achter elkaar te verstoppen. Ze zouden niet mogen doen alsof ze niets zien en niets horen, en gewoon blijven zwijgen. Ze moeten iets doen om ervoor te zorgen dat alles weer wordt zoals vroeger. Wij hebben ook onze rechten.

- MEISJE, 15 JAAR, SYRIË -

© UNICEFUN01 1204-Georgiev

Bijna alle landen van de wereld ratificeerden het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties. Ook België. De procedure is veruit het grootste probleem volgens wat de kinderen ons vertelden. Ze vragen een procedure die aangepast is aan hun leeftijd en die hun belangen dient. Verder willen ze ook van bij hun aankomst precieze en aangepaste informatie krijgen.

Huisvesting is een tweede belangrijke bekommernis voor deze kinderen. Velen uitten kritiek op de onmenselijkheid van de grote opvangcentra waar spanningen, ruzies, lawaai en een wisselvallige begeleiding hun stress en angst alleen maar doen toenemen. Ze zouden graag een aangepaste huisvesting en een begeleiding op maat krijgen in kleine structuren of in gastgezinnen voor niet-begeleide kinderen en alleenstaande minderjarige moeders. De kinderen die hun familie wel bij zich hebben, zouden het liefst met hun familie buiten het centrum wonen.

School, hobby's, vrienden en mensen die hen steunen zijn van fundamenteel belang voor het herstel en de integratie van deze jongeren. De kinderen gaan graag naar school en zouden graag (verder) studeren in België. Ze dromen er ook van om nieuwe vrienden te maken door aan sport te doen of deel te nemen aan activiteiten.

Bijna alle kinderen met wie we gingen pratten, maakten zich ook zorgen omdat ze geen zicht hadden op hun verdere verblijfsmogelijkheden in België. Zullen ze mogen blijven? Zullen ze moeten terugkeren naar hun land van herkomst? **Zowel de kinderen die alleen zijn als de kinderen die hun ouders bij zich hebben, ervaren de procedure als een zware belasting.** Het gebrek aan duidelijke vooruitzichten is nog moeilijker om dragen voor de niet-begeleide kinderen die alle vele jaren in België zijn, en voor de alleenstaande minderjarige moeders.

De duur van de procedure en de stress die het wachten met zich meebrengt, hebben een impact op het algemeen welbevinden van de kinderen, inclusief op hun gezondheid en hun leervermogen. Voor de kinderen is het wachten erger dan een weigering. Ze raden aan om de procedure in de tijd te beperken en een betere begeleiding te voorzien. De onzekerheid die met het wachten gepaard gaat, wijst op een duidelijke behoefte aan een betere bescherming. Er moeten inspanningen worden gedaan om de kinderen beter te informeren en hen van bij hun aankomst te begeleiden op hun zoektocht naar een duurzame oplossing.

Tot slot was het merendeel van de kinderen liever in zijn land van herkomst gebleven als het er voldoende veilig was geweest, als ze er beschermd waren geweest tegen misbruik, en als ze er toegang hadden gehad tot basisdiensten (gezondheidszorg, onderwijs).

© UNICEFUN0135709Nybo

AANBEVELINGEN VAN DE KINDEREN

Procedure: een procedure die beperkt is in de tijd en een betere begeleiding door voogd en advocaat. Betere informatie van bij de aankomst.

- Een procedure die beperkt is in de tijd.
- Als de procedure langer duurt, uitleggen waarom.
- Een kind dat hier op heel jonge leeftijd aangekomen is en langer in België heeft gewoond dan in zijn land van herkomst, zou niet mogen worden teruggestuurd naar zijn herkomstland.
- Betere begeleiding door de voogd, vooral om zich voor te bereiden op het interview bij het CGVS. Begeleiding door de voogd tijdens verplaatsingen in verband met de procedure. Regelmatig informatie krijgen van de voogd en deze vaker zien. Mogelijkheid om een andere voogd te krijgen als er geen enkel contact met de jongere is.
- Altijd begeleid worden door de advocaat tijdens de interviews. Informatie krijgen over veranderingen van advocaat en over de redenen hiervoor.
- Van bij de aankomst meer informatie krijgen over de verschillende procedures en regelmatig op de hoogte worden gehouden van de genomen beslissingen.
- Bijgestaan worden door een gekwalificeerde sociale tolk tijdens de interviews en bij de advocaat.
- Een einde maken aan de leeftijdstests.
- Betere begeleiding voor jongeren die 18 gaan worden; zij moeten het soms van vandaag op morgen zonder advocaat, zonder voogd en zonder de minste bescherming zien te redden.

©Ruud van der Graaf

Familie: herenigd worden met je familie en de kans krijgen om in contact te blijven met je familie. Mensen om je heen hebben die je kunt vertrouwen.

- Van bij de aankomst streven naar gezinshereniging, zonder documenten te vragen die onmogelijk te verkrijgen zijn.
- In contact kunnen blijven met je familie (toegang tot wifi en pc in alle opvangcentra, meer middelen om een telefoonkaart te kopen).
- Mensen om je heen hebben die te vertrouwen zijn. Goede praktijken versterken zoals diensten voor gezinsopvang, buddy's, peters/meters die migranten- en vluchtelingenkinderen begeleiden en aan hun behoeften tegemoetkomen.
- Mogelijkheid voor niet-begeleide kinderen om in een gastgezin buiten het centrum te wonen.

Opvangcentrum: Behoefte aan kalmte, rust, veiligheid en begeleiders die luisteren. Meer kleine opvanginitiatieven of gastgezinnen voor de kinderen die alleen aankomen, alternatieven voor families.

- Het oriëntatiecentrum is een goede zaak voor de kinderen die op hun eentje aankomen.
- Zelfs na de leeftijd van 14 jaar moeten herhaalverhuizingen van centrum naar centrum vermeden worden. Zij zijn nefast voor de integratie en het welzijn van de kinderen. Een kind dat Frans spreekt, moet niet naar een centrum in Vlaanderen worden gestuurd.
- De kinderen begeleiden wanneer ze in een opvangcentrum aankomen, zodat ze zich goed voelen en vertrouwen krijgen. De kinderen meteen bij hun aankomst informeren over de organisatie van het centrum: etenstijden, uur om op te staan en te gaan slapen, mensen bij wie ze terecht kunnen met vragen of problemen. Hen informeren over studie- en opleidingsmogelijkheden. Hen vragen of ze specifieke behoeften hebben (onderwijsmediëring, plannen, individuele hulp, enz.).
- Zorgen voor voldoende begeleiders (opvoeders, maatschappelijk werkers, psychologen) die goed opgeleid zijn, naar de kinderen luisteren, hen respecteren en hen ondersteunen van bij hun aankomst en gedurende hun hele verblijf in het centrum.
- Ervoor zorgen dat kinderen in een rustige, schone en beschermende omgeving worden opgevangen waarin ze zich veilig kunnen voelen, voldoende rust krijgen en kunnen studeren. Geen 4 kinderen die elk een andere taal spreken, op dezelfde kamer zetten. Een rustige studieruimte voorzien en ervoor zorgen dat het 's nachts stil is om te kunnen slapen.
- Kinderen beschermen tegen het geweld van de volwassen bewoners in de centra en ervoor zorgen dat ze weten bij wie ze in geval van nood terecht kunnen. Ervoor zorgen dat de kinderen onderling geen ruzie maken en dat ze elkaar beter leren kennen, ongeacht de taal die ze spreken of het land waaruit ze komen.
- Voorrang geven aan zeer kleine structuren of gastgezinnen voor niet-begeleide kinderen. Voorrang geven aan begeleide alternatieven buiten de opvangcentra (in een huis, een flat) voor kinderen die al vele jaren met hun familie in een centrum verblijven.
- Jongeren die 18 gaan worden, beter begeleiden zodat ze een woning kunnen vinden wanneer ze het opvangcentrum verlaten.
- De kinderen de nodige middelen geven om een beetje kleren, wat eten of een trein/ buskaartje te kunnen kopen of aan sport te kunnen doen. Hen in staat stellen om samen met Belgische kinderen deel te nemen aan activiteiten buiten het centrum of tijdens de vakanties. De jongeren informeren over de mogelijkheden om een studentenjob te doen of gemeenschapswerk in het centrum zelf.
- De kinderen toestaan om een maaltijd uit hun land van herkomst te koken. Families de kans geven om samen te eten en te koken.

School en ontspanning: meer ondersteuning voor kinderen die lange tijd niet naar school gingen of die op het einde van het schooljaar aankomen. Mogelijkheid om een sport te beoefenen of een activiteit te doen buiten de school en buiten het centrum.

Toegang tot onderwijs:

- Alle kinderen van bij hun aankomst en gedurende hun hele verblijf naar school laten gaan.
- Aan kinderen die op het einde van het schooljaar aankomen, bijles geven zodat ze geen drie maanden verliezen zonder iets te doen.

Kwaliteit van het onderwijs:

- De OKAN-klassen zijn een goede zaak voor migranten- en vluchtelingenkinderen. Het contact met de kinderen uit de andere klassen zou echter moeten worden gestimuleerd.
- Aangepaste onderwijsmethoden en specifieke ondersteuning: een kind van 14 dat nooit naar school gegaan is en de taal niet spreekt, heeft niet dezelfde behoeften als een kind van 14 dat alleen maar de taal moet leren.
- Ook buiten de klas het leren van de taal stimuleren (via sport of andere activiteiten buiten de school of het centrum).
- Het aantal kinderen per klas beperken.
- Huiswerkondersteuning en een rustige studieplek aanbieden.
- Na schooltijd en tijdens de vakanties bijlessen en/of taallessen aanbieden.

Toegang tot ontspanning:

- Vrijtijdsactiviteiten buiten de opvangcentra of de school toegankelijk maken.
- Activiteiten met andere Belgische kinderen stimuleren.
- De kinderen toestaan om aan voetbaltrainingen deel te nemen en wedstrijden te spelen.
- De kinderen meer middelen geven om deel te nemen aan sport- en andere activiteiten buiten de centra; het transport betalen (bus, metro, trein).

- De kinderen meer informatie geven over de mogelijkheden om deel te nemen aan activiteiten in de gemeente (scouts, activiteiten van de gemeente, enz.)
- De kans krijgen om deel te nemen aan stages tijdens de vakanties.
- Mee op schoolreis kunnen gaan.

Meer informatie geven over de studie- en opleidingsmogelijkheden:

- Advies op het vlak van studiekeuze aanbieden.
- De kinderen helpen om hun plannen te realiseren.

© UNICEFUN0126148Gilbertson VII Photo

Minderjarige mama's: begeleiding op maat voor jonge meisjes die bijzonder kwetsbaar zijn omdat ze tegelijk mama, minderjarig en alleen zijn, zonder familie en op de vlucht.

- Voorrang verlenen aan opvangalternatieven buiten de grote centra (in kleine aangepaste structuren, in gastgezinnen, in een flat).
- Ervoor zorgen dat jonge mama's in een rustige en beschermende omgeving worden opgevangen, zowel overdag als 's nachts, waar ze zich veilig kunnen voelen, tot rust kunnen komen, weer vertrouwen kunnen krijgen, kunnen studeren en voor hun baby kunnen zorgen.
- De mama's van bij hun aankomst informeren over de organisatie van het leven in het centrum en daarbuiten (op school, in de gemeente), en hen vertellen bij wie ze terecht kunnen met vragen of problemen. Hen informeren over studie- en opleidingsmogelijkheden.
- Naast de bezoeken van Kind & Gezin zorgen voor een regelmatige begeleiding van de mama's tijdens hun zwangerschap en tijdens en na de bevalling; informatie verstrekken over: verzorging van moeder en kind na de bevalling, aankleden van een kind in de winter, verzorging van kleine kwaaltjes, wassen en voeden van de baby, slaap en ontwikkeling van een jong kind.
- Ervoor zorgen dat de mama's voldoende privacy hebben zodat ze dag én nacht een gevoel van veiligheid hebben in hun kamer, in de gangen en op de toiletten. De mama's toestaan om ook 's nachts een arts op te roepen als er een probleem is.
- Ervoor zorgen dat de mama's een aangepaste begeleiding krijgen op school (bijles, huiswerkbegeleiding 's avonds, tijdens de vakanties). Advies en ondersteuning bij studiekeuze aanbieden. Ervoor zorgen dat het kinderdagverblijf pas om 18.00 uur sluit zodat de mama's de tijd hebben om hun kinderen na schooltijd rustig af te halen.
- De jonge mama's meer middelen geven zodat ze kleertjes of voeding kunnen kopen voor hun baby, evenals water voor de flesjes.
- Aangepaste melk aan de baby's geven (een baby die normale melk drinkt, zou geen hypoallergene melk mogen krijgen).
- De jonge mama's toestaan om het eten voor hun baby klaar te maken met aangepaste producten en aangepast materiaal.

© UNICEF/UN057920/Gilbertson V11 Photo

AANBEVELINGEN VAN UNICEF BELGIË

UNICEF roept de politieke besluitnemers op om het samenspel van factoren dat migranten- en vluchtelingenkinderen bedreigt, aan te pakken met een multidimensionale strategie die deze kinderen beter beschermt:

- **Luisteren naar wat migranten- en vluchtelingenkinderen** te vertellen hebben: werk maken van een grotere participatie van migranten- en vluchtelingenkinderen bij de ontwikkeling en uitvoering van beleidsstrategieën die hen aanbelangen op het vlak van asiel en migratie, sociale integratie, gezondheid, onderwijs en vrije tijd. Op grond van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind hebben migranten- en vluchtelingenkinderen het recht om in alle asiel- en migratieprocedures te worden gehoord.

Meteen bij hun aankomst zouden zij in hun eigen taal en in aangepaste bewoordingen alle nuttige informatie over hun rechten, de beschikbare diensten en de verschillende procedures moeten krijgen, en zouden zij moeten worden geïnformeerd over de klachtenregelingen en de diensten voor psychosociale ondersteuning die tot hun beschikking staan. In de landen van herkomst is de participatie van kinderen van primordiaal belang om de diepere oorzaken van de migratie aan te pakken. Maatschappelijke organisaties – inclusief verenigingen van kinderen – zouden moeten worden gehoord tijdens de dialogen en processen waarmee naar een uitweg uit de migratiecrisis wordt gezocht.

- **Migranten- en vluchtelingenkinderen, en in het bijzonder niet-begeleide kinderen, beschermen tegen uitbuiting en geweld.**

Maatregelen treffen om de systemen ter bescherming van kinderen te versterken – onder meer via de opleiding van maatschappelijk werkers en kinderen – en aan de slag gaan met niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en beroepsgroepen. De strijd aanbinden met kinderhandel door een betere toepassing van de wet maar ook door een betere ondersteuning van kinderen (systematische toewijzing van een gekwalificeerde voogd bij de aankomst van elk kind, betere toegang voor elk kind tot informatie over zijn eigen situatie en het beheer van zijn individuele dossier, en reële toegang tot juridische bijstand). De regeringen moeten ook duidelijkere richtlijnen opstellen voor de ambtenaren die over het verblijfsstatuut van kinderen beslissen om te voorkomen dat kinderen en gezinnen worden teruggestuurd naar een land waar ze worden vervolgd, gevaar lopen of hun leven riskeren, en om te garanderen dat alle beslissingen die kinderen aanbelangen door het 'hoger belang van het kind' worden ingegeven.

- **Een einde maken aan de opsluiting van kinderen die een vluchtelingen- of verblijfsstatuut willen en verscheidene praktische oplossingen als alternatief voorstellen.**

Praktische alternatieven introduceren voor de opsluiting van kinderen en hun families, gezien de negatieve impact van opsluiting op hun ontwikkeling. Kinderen zijn bijzonder kwetsbaar voor het fysieke en psychologische geweld waarmee opsluiting gepaard gaat. Voorbeelden van alternatieven voor opsluiting: inhouding van het paspoort en verplichting om zich regelmatig op het politiecommissariaat aan te melden, borgtocht waarvoor het geld aan de familie of de gemeenschap kan worden gevraagd, supervisie in een privéwoning of de verplichting om zich bij de autoriteiten in te schrijven.

- **Families bij elkaar houden: dit is de beste manier om kinderen te beschermen en hun een juridisch statuut te geven.**

Duidelijke richtlijnen opstellen om te voorkomen dat kinderen van hun ouders worden gescheiden bij grenscontroles en in de loop van eender welke migratieprocedures. De staten moeten de gezinsherenigingsprocedures versnellen en dienen ervoor te zorgen dat kinderen makkelijker met hun familie herenigd kunnen worden. Kinderen die geboren worden terwijl hun ouders op de vlucht zijn, hebben nood aan een wettelijke identiteit voor hun welzijn in de toekomst. Overheden moeten een geboorteakte of een ander identiteitsdocument afleveren, zodat deze kinderen toegang kunnen krijgen tot diensten en geen staatlozen worden.

- **Het onderwijs van alle migranten- en vluchtelingenkinderen voortzetten en hen toegang verlenen tot kwaliteitsvolle gezondheids- en andere diensten.**

Overheden, gemeenschappen en private actoren moeten meer inspanningen leveren om migranten- en vluchtelingenkinderen onderwijs, verzorging, een onderkomen, eten en drinken en juridische en psychosociale ondersteuning te geven. Het verblijfsstatuut van een kind zou nooit een hinderpaal mogen vormen om toegang te krijgen tot basisdiensten.

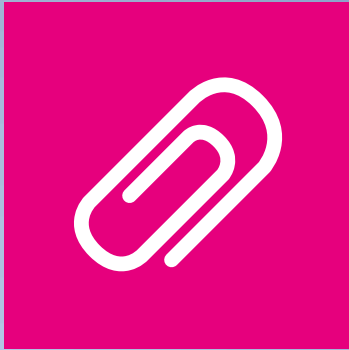
- **Maatregelen treffen om de diepere oorzaken van grootschalige vluchtelingen- en migratiestromen aan te pakken.**

De diepere oorzaken aanpakken van de conflicten, het geweld en de extreme armoede in de landen van herkomst. Dit houdt in dat de toegang tot onderwijs en sociale bescherming moet worden verbeterd, dat gezinnen betere inkomens-kansen moeten krijgen, dat jongeren een baan moeten kunnen vinden en dat werk moet worden gemaakt van een meer verantwoord en transparant bestuur.

Regeringen moeten de dialoog tussen gemeenschappen stimuleren en zich inzetten voor vreedzame geschillenbeslechting, tolerantie en een meer inclusieve samenleving. Er moeten ook maatregelen worden getroffen om het bendegeweld in te dijken.

- **Maatregelen tegen xenofobie, discriminatie en marginalisering in de doorreis- en bestemmingslanden promoten.**

Het behoort tot de verantwoordelijkheid van ngo-coalities, gemeenschappen, private actoren, religieuze groepen en politieke besluitnemers om de publieke opinie zo te beïnvloeden dat de opmars van xenofobie en discriminatie tegen migranten en vluchtelingen wordt gestuit..

BIJLAGE

DE PARTNERS

VAN HET PROJECT

UNICEF België had dit project nooit tot een goed einde kunnen brengen zonder de hulp en de medewerking van talloze partners. UNICEF België kreeg van FEDASIL de toelating om contact op te nemen met alle opvangcentra. Zes daarvan stemden ermee in om mee te werken aan 'What Do You Think?'. UNICEF België organiseerde op zijn zetel en in verscheidene centra, een informatievergadering voor de begeleiders van de kinderen.

De begeleiders besloten om de informatie aan de kinderen door te geven en hen uit te nodigen deel te nemen aan het project. Vaak voerden ze zelf de vraaggesprekken met de kinderen. Wanneer dit door een gebrek aan middelen of capaciteit niet mogelijk was, deed UNICEF België dit zelf.

UNICEF België had dit project nooit kunnen uitvoeren zonder de OKAN-klassen die deze kinderen elke dag op school opvangen. Vier OKAN-klassen werkten mee aan het What Do You Think?-project.

UNICEF België werkte ook samen met verscheidene eerstelijnsorganisaties die deze kinderen elke dag opvangen en begeleiden.

Tot slot kon UNICEF België dit project slechts tot een goed einde brengen dankzij de hulp van een groep experts op het vlak van participatie en migratie. Deze steungroep hielp ons bij het definiëren en bijsturen van onze methoden.

We danken van harte de partners op wie we een beroep konden doen om de gesprekken met de kinderen en de jongeren te voeren:

- [VZW CEMO/ OKAN-klas van het Institut Filles De Marie in Sint-Gillis](#)
- [Centrum El Paso in Gembloux](#)
- [FEDASIL-centrum in Kapellen](#)
- [FEDASIL-centrum in Bevingen](#)
- [FEDASIL-centrum in Poelkappelle](#)
- [FEDASIL-centrum in Ponderôme](#)
- [FEDASIL-centrum in Rixensart](#)
- [Mentor Escale](#)
- [OKAN-klas Diest](#)
- [Vluchtelingenwerk Vlaanderen](#)

We danken van harte de partners van de steungroep die ons met het uitwerken van bepaalde thema's hielpen en die ons ook getuigenissen doorstuurden:

- [Ambrassade](#)
- [Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind](#)
- [Coordination des ONG pour les droits de l'enfant](#)
- [Défense des Enfants International - België](#)
- [ECPAT België](#)
- [Vzw Exil](#)
- [FEDASIL Lubbeek](#)
- [Jesuit Refugee Service](#)
- [Kinderrechtencoalitie Vlaanderen](#)
- [Kinderrechtencommissariaat](#)
- [KIYO](#)
- [Minor en Dako](#)
- [Observatoire de l'Enfance, de la jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse](#)
- [Platform Kinderen op de Vlucht](#)
- [Rode Kruis Vlaanderen](#)
- [Service du Délégué général aux droits de l'enfant](#)
- [Service Droits des Jeunes](#)
- [Universiteit Gent \(Ilse Derluyn\)](#)
- [Vrije Universiteit Brussel \(Minne Huysmans\)](#)

Belgisch comité voor UNICEF

Stichting van openbaar nut

Keizerinlaan 66,
1000 Brussel.

Tel: 02/230.59.70

Fax: 02/230.34.62

info@unicef.be

www.unicef.be

www.facebook.be/unicefinbelgium

www.twitter.com/unicefbelgië

Bankrekening:

IBAN: BE31 0000 0000 5555

BIC: BPOTBEB1

Design en productie: CDN Communication

RECYCLED
Paper made from
recycled material
FSC® C015657

Gedrukt op 100% gerecycleerd papier.

